

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

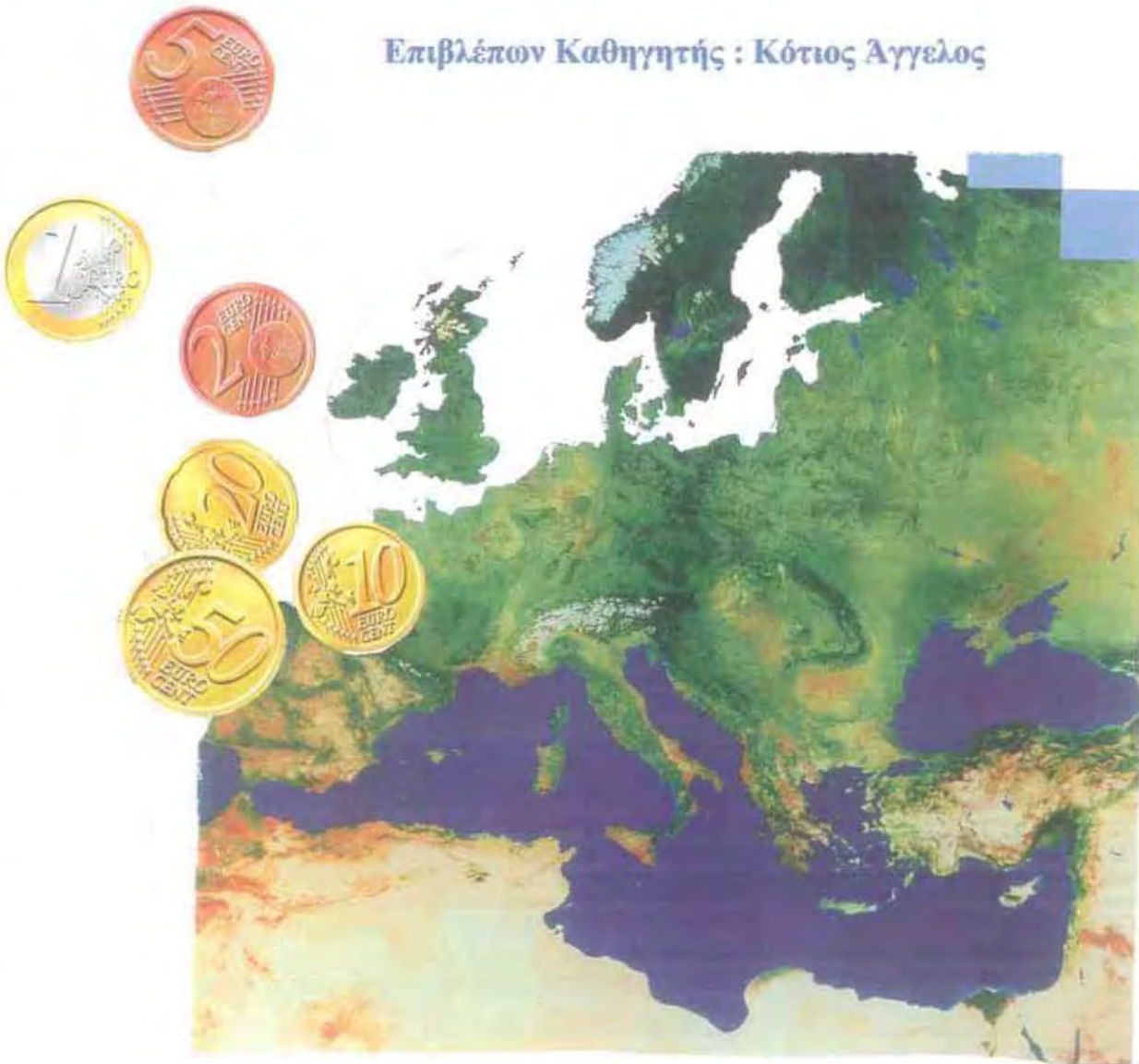

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ :

*« Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ »*

της
ΛΑΝΤΡΑ ΠΑΓΩΝΑΣ

Επιβλέπων Καθηγητής : Κότιος Άγγελος

ΒΟΛΟΣ 2000

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 1020/1
Ημερ. Εισ.: 10-05-2000
Δωρεά: Συγγραφέας
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΜΧΠΠΑ
2000
ΛΑΝ

Στους γονείς μου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	4
0.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
0.1. Αντικείμενο της εργασίας.....	5
0.2. Δομή.....	7
0.3. Μεθοδολογία.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ : Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ Ε.Ε..9	
1.1. Εισαγωγικά.....	9
1.2. Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και το πρόβλημα των Περιφερειακών Ανισοτήτων.....	10
1.2.1 Στόχοι και η σπουδαιότητα της Περιφερειακής Πολιτικής, στην αντιμετώπιση των προβλημάτων των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών.	10
1.2.2. Λόγοι εμφάνισης της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής	11
1.2.3. Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική	13
1.2.3.1. Η πορεία οικοδόμησης της κοινοτικής πολιτικής	13
1.2.3.2. Τα πρώτα βήματα της Κοινοτικής Περιφερειακής Πολιτικής / ΕΤΠΑ. 15	
1.3. Η πολιτική που ασκήθηκε μέσω του ΕΤΠΑ από την ίδρυσή του το 1975 μέχρι και την μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων.....	16
1.4. Αποτελεσματικότητα της εφαρμογής του ΕΤΠΑ.....	21
1.5. Η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής μέσα από την αναθεώρηση των Συνθηκών	30
1.5.1 Από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη στη συνθήκη του Maastricht	30
1.5.2 Συνθήκη του Άμστερνταμ	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ : Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΤΟΥ 1988 – ΣΤΑΘΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	34
2.1. Εισαγωγικά.....	34
2.2. Η αναγκαιότητα της μεταρρύθμισης του 1988	36
2.3. Οι Κανονισμοί βάση των οποίων υλοποιείται η μεταρρύθμιση του 1988 37	
2.3.1. Οι Βασικές Αρχές που θέτει ο Κανονισμός – Πλαίσιο	39
2.3.1.1 Πέντε στόχοι προτεραιότητας και τα μέσα για την υλοποίησή τους	39
2.3.1.2 Καλύτερη διαχείριση των Ταμείων	44
2.3.1.3 Εταιρική Σχέση.....	45
2.3.1.4 Απλοποίηση, παρακολούθηση, ευελιξία.....	46
2.3.1.5 Η Αρχή της Συνοχής.....	46

2.4.Τα κριτήρια ένταξης των περιφερειών στο πλαίσιο των στόχων 1 - 5β.....	46
2.5.Οι παρεμβάσεις των διαρθρωτικών ταμείων	51
2.5.1. Οι τέσσερις φάσεις υλοποίησης των παρεμβάσεων.....	51
2.5.2. Οι εκτιμήσεις των επιπτώσεων της περιόδου μεταρρύθμισης 89-93	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ : Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ	
ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗΣ ΔΕΣΜΗΣ (ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΚΕΤΟ ΝΤΕΛΟΡ) ΓΙΑ	
ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1994-1999.....	62
3.1.Εισαγωγικά.....	62
3.2.Οι νέοι Κανονισμοί των Διαρθρωτικών Ταμείων	65
3.3. Οι βασικές αρχές με της μεταρρύθμισης του 1993.....	66
3.3.1.Η συγκέντρωση σε έξι στόχους προτεραιότητας	66
3.3.2. Κατανομή των πόρων / διαχείριση των ταμείων.....	69
3.3.3.Εταιρική Σχέση.....	71
3.3.4. Παρακολούθηση και Αξιολόγηση.....	72
3.3.5.Προσθετικότητα	72
3.4.Οι παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων	73
3.4.1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).....	74
3.4.2. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).....	75
3.4.3 Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Προσανατολισμού (ΕΓΤΠΕ –Π).....	76
3.4.4 Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ).....	78
3.5.Οι φάσεις υλοποίησης των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων	79
3.5.1. Τα Σχέδια.....	80
3.5.2. Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (Κ.Π.Σ)	81
3.5.3. Λειτουργική Φάση.....	81
3.5.4. Παρακολούθηση και αξιολόγηση.....	82
3.6 Λευκή Βίβλος της Επιτροπής / Νέες Κοινοτικές Πρωτοβουλίες	83
3.7. Τα πρώτα συμπεράσματα της διαρθρωτικής πολιτικής για την περίοδο 1994-1999.	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ : ΝΕΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ	
ΠΕΡΙΟΔΟ 2000 – 2006.....	93
4.1.Εισαγωγικά.....	93
4.2. Αναγκαιότητα του νέου πλαισίου δράσης.....	93
4.3. Η αφητηρία του νέου πλαισίου δράσης και οι εξειδικεύσεις / αλλαγές που παρατηρούνται	95
4.4. Κανονισμοί και τροποποιήσεις βάσει των οποίων πραγματοποιείται η μεταρρύθμιση του 1999	98
4.5. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1264/ 1999 που αφορά την τροποποίηση του Κανονισμού αριθ. 1164/ 1994	100
4.6. Οι βασικές αρχές της μεταρρύθμισης.....	101
4.6.1. Τρεις στόχοι προτεραιότητας	101
4.6.2. Διαχείριση των Ταμείων / Δημοσιονομικές διατάξεις	102
4.6.3. Εταιρική Σχέση και Συμπληρωματικότητα	103
4.6.4. Απλοποίηση – Παρακολούθηση – Ευελιξία.....	104
4.6.5. Συντονισμός και Συνοχή των κρατών μελών	105

4.7. Κριτήρια ένταξης των περιφερειών στους στόχους αριθ.1 –3	105
4.8. Παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων	106
4.9. Οι φάσεις υλοποίησης των παρεμβάσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων ...	107
4.9.1. Τα Σχέδια	107
4.9.2. Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (Κ.Π.Σ.).....	109
4.9.3. Λειτουργική Φάση.....	109
4.9.4. Παρακολούθηση και αξιολόγηση	109
4.10. Μείωση των Κοινοτικών Προτοβουλιών	110
4.11. Οι πρώτες εκτιμήσεις των επιπτώσεων της Διαρθρωτικής Πολιτικής για την περίοδο 2000 – 2006	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	114
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	122

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : Η κατανομή (%) των πόρων του ΕΤΠΑ στα κράτη μέλη με βάση τους Κανονισμούς της περιόδου 1975 – 1988 («ποσοστώσεις).	18
ΠΙΝΑΚΑΣ 2 : Κατανομή των συνδρομών ΕΠΤΑ ανά μορφή παρέμβασης 1975 –1985 και 1986 –1988	22
ΠΙΝΑΚΑΣ 3 : Αριθμός προγραμμάτων στα κράτη μέλη έως το 1988	23
ΠΙΝΑΚΑΣ 4 : Χορηγήσεις του ΕΠΤΑ για την περίοδο 1975 – 1988	24
ΠΙΝΑΚΑΣ 5 : Η κατανομή των συνδρομών ΕΤΠΑ στα κράτη μέλη για την περίοδο 1975–1985 και η σύγκριση με δείκτες κατά κεφαλήν ΑΕΠ.	25
ΠΙΝΑΚΑΣ 6 : Οι Περιφέρειες με τις υψηλότερες κατά κεφαλήν συνδρομές ΕΤΠΑ, 1975 – 1988 σε ύγκριση με δείκτες κατά κεφαλήν ΑΕΠ και ανεργίας.	28
ΠΙΝΑΚΑΣ 7 : Οι πέντε στόχοι προτεραιότητας των διαρθρωτικών Ταμείων για την περίοδο 1989 - 93	41
ΠΙΝΑΚΑΣ 8 : Οι έξι στόχοι προτεραιότητας των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 1994 - 1999	68
ΠΙΝΑΚΑΣ 9 : Συνολικοί πόροι για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής..	69
ΠΙΝΑΚΑΣ 10 : Οι δημοσιονομικές προοπτικές των διαρθρωτικών δράσεων, σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής και την απόφαση του Συμβουλίου	70
ΠΙΝΑΚΑΣ 11 : Οι κοινοτικές πρωτοβουλίες της περιόδου 1994-99	85
ΠΙΝΑΚΑΣ 12 : Βασικές προτεραιότητες ανάπτυξης των Α' και Β' ΚΠΣ	87
ΠΙΝΑΚΑΣ 13 : Συνολική εκτέλεση αναλήψεων και υποχρεώσεων για την περίοδο 1994-1997	88
ΠΙΝΑΚΑΣ 14 : Πίνακας Δημοσιονομικών Προοπτικών (Αρχικές προτάσεις)	89
ΠΙΝΑΚΑΣ 15 : Ανάλυση υποχρεώσεων του Ταμείου Συνοχής	90
ΠΙΝΑΚΑΣ 16 : Πιστώσεις που εγκρίθηκαν για την περίοδο 1993-1999	90
ΠΙΝΑΚΑΣ 17 : Πιστώσεις υποχρεώσεων για κάθε έτος της περιόδου 2000 – 2006 του Ταμείου Συνοχής	100
ΠΙΝΑΚΑΣ 18 : Ενδεικτική κατανομή των συνολικών πόρων του Ταμείου Συνοχής μεταξύ των δικαιούχων των κρατών μελών	101
ΠΙΝΑΚΑΣ 19 : Ετήσια κατανομή των πιστώσεων υποχρεώσεων για το διάστημα 2000 - 2006	102
ΠΙΝΑΚΑΣ 20 : Δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2000 – 2006	112
ΠΙΝΑΚΑΣ 21 : Δαπάνες ένταξης νέων μελών για την περίοδο 2002 - 2006	113

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Ε.Π.	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΑεγχΠ	Ακαθάριστο εγχώριο Προϊόν
Δ.Δ.	Διακυβερνητική Διάσκεψη
ΕΓΤΠΕ – Π	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων – τμήμα Προσανατολισμού
Ε.Κ.	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΕΕ –Κ	Επίσημη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
Ε.Ε.Π.	Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη
Ε.Κ.Α.Ε.	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας
Ε.Κ.Α.Χ.	Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα
Ε.Κ.Τ.	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Ε.Ο.Κ.	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Ε.Τ.Α.	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανάπτυξης
Ε.Τ.Ε.	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
Ε.Τ.Π.Α.	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Κ.Α.Π.	Κοινή Αγροτική Πολιτική
Κ.Π.Π.	Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική
Κ.Π.Σ.	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
Μ.Μ.Ε.	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
Μ.Ο.Π.	Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα
Ο.Ν.Ε.	Οικονομική Νομισματική Ένωση
Σ.Α.Κ.Χ.	Σχέδιο Ανάπτυξης Κοινοτικού Χώρου
Σ.Π.Α.	Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Χ.Μ.Π.Α.	Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας

0.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

0.1. Αντικείμενο της εργασίας

Η παρούσα διπλωματική εργασία με θέμα *«Η εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής μέσα από τις αναθεωρήσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων»* επιχειρεί μια αναλυτική καταγραφή της περιφερειακής πολιτικής που ανέπτυξε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα στα διάφορα στάδια της εξέλιξής της. Το κεντρικό σημείο της εργασίας αφιερώνεται στη Διαρθρωτική Πολιτική της Κοινότητας και στην εξέλιξη της πολιτικής αυτής μέσα από την πορεία της μεταρρύθμισης των διαρθρωτικών Ταμείων. Γίνεται αναφορά στη σημασία της και στις δράσεις της μέσα από τις αναθεωρήσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Η διαδικασία ενοποίησης του ευρωπαϊκού χώρου βρίσκεται σε συνεχή εξέλιξη ακολουθώντας μια πορεία σταδιακή, αλλά συγχρόνως και «ανοδική». Κατά την διάρκεια λοιπόν της Κοινοτικής ολοκλήρωσης έχουν θεσπιστεί, μέσω των Συνθηκών, πλήθος πολιτικές που αναφέρονται σε όλες τις διαστάσεις του ευρωπαϊκού χώρου. Ειδικότερα, οι αρμοδιότητες των τομεακών πολιτικών της Ένωσης που έχουν σημαντικές χωρικές επιπτώσεις ενισχύθηκαν με τη Συνθήκη του Maastricht. Από τις διάφορες Κοινοτικές πολιτικές, η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ), η Πολιτική για τις Μεταφορές και τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα, η Διαρθρωτική Πολιτική, η ΕΤΑ, η Πολιτική Ανταγωνισμού και η Περιβαλλοντική Πολιτική έχουν τις πιο σημαντικές επιπτώσεις στο χώρο και στην ανάπτυξη των περιφερειών.

Η ΚΑΠ και η Πολιτική της Οικονομικής και Κοινωνικής Συνοχής που εμπεριέχει και την Περιφερειακή Πολιτική της ΕΕ είναι οι δυο σημαντικότερες, από την άποψη χρηματικών πόρων, πολιτικές που συμβάλλουν στη μείωση των κοινωνικοοικονομικών διαφορών μεταξύ των περιφερειών. Για να υπάρξει σημαντική βελτίωση των υφιστάμενων προβλημάτων και κάλυψη των αναγκών των διαφόρων τμημάτων της Ένωσης, όπως υποστηρίζεται από την πρώτη έκθεση της Επιτροπής, επιβάλλεται η ευθυγράμμιση των διαφόρων πολιτικών {Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου [ΣΑΚΧ] 1997 }.

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) της ΕΟΚ θεωρείται ως η πιο ολοκληρωμένη κοινή πολιτική της, αφού τα περίπου τριάντα χρόνια της εφαρμογής της έχουν οδηγήσει σε σημαντικές εξελίξεις στη γεωργία της Κοινότητας. Η παραγωγικότητα σημείωσε άνοδο και ο βαθμός αυτάρκειας ξεπέρασε σε πολλές περιπτώσεις το 100 %. Για την

χρηματοδοτική στήριξη της ΚΑΠ λειτουργεί το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ).

Με την ΚΑΠ ασχολούνται τα άρθρα 38-47 της Συνθήκης της Ρώμης. Η Κοινή Αγροτική Πολιτική έδωσε προτεραιότητα στην ανάπτυξη μιας ιδιαίτερα παραγωγικής γεωργίας η οποία συγκεντρώνεται κυρίως στις βορειοδυτικές περιοχές της Ευρώπης. Ο πρωταρχικός της σκοπός συνίσταται στο να εφασφαλίζει παγκόσμια ανταγωνιστικότητα στον τομέα της παραγωγής τροφίμων. Συμβάλλει επίσης στη μείωση του αριθμού των εκμεταλλεύσεων και την τάση εγκατάλειψης της γης, ιδίως στα κράτη μέλη του νότου. Η αγροτική πολιτική της Κοινότητας σχεδιάστηκε, με βάση τους στόχους της ΚΑΠ, και τελικά τέθηκε σε εφαρμογή στις αρχές της δεκαετίας του '60. Κατά τη διάρκεια αυτής της δεκαετίας, η πορεία επίτευξης των στόχων της υπήρξε αρκετά ικανοποιητική, αφού αυξήθηκε η παραγωγικότητα, σταθεροποιήθηκαν οι παραγωγές και βελτιώθηκαν τα γεωργικά εισοδήματα. Στο τέλος της δεκαετίας (1968) έγιναν ορισμένες πρώτες προτάσεις νέου προσανατολισμού της γεωργίας (Σχέδιο Mansholt).

Στη δεκαετία του '70, το κόστος εφαρμογής της ΚΑΠ άρχισε να διογκώνεται και μαζί του η δημόσια κριτική της και έτσι το μέλλον της ΚΑΠ αρχίζει να προβληματίζει την Κοινότητα. Το 1985 έγινε μια προσπάθεια επανεξέτασής της, μέσα από τη Πράσινη Βίβλο, που έχει σκοπό την αναζήτηση λύσεων για την αποκατάσταση της ισορροπίας στην αγορά. Τέθηκαν περιορισμοί στην αύξηση των γεωργικών δαπανών στο σύνολό τους, αποφασίστηκε ο διπλασιασμός των δαπανών προσανατολισμού μεταξύ 1989 και 1993 και αναθεωρήθηκε ο τρόπος δράσης των επί μέρους ταμείων της ΕΟΚ (Μαραβέγιας Ν., Τσινισιζέλης Μ., 1993).

Στη δεκαετία του 90' έλαβαν χώρα δυο μεγάλες μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ. Κύρια στοιχεία τους ήταν η μείωση των τιμών παρέμβασής της, η αύξηση των ενισχύσεων στην παραγωγή, η μείωση του εισαγωγικού προστατευτισμού και η εισαγωγή διαρθρωτικών και αγροτικό-περιβαλλοντικών μέτρων.

Οι διαρθρωτικές παρεμβάσεις, μέσα από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, έχουν σαν κύριο σκοπό την εξάλειψη των αναπτυξιακών διαφορών μεταξύ των φτωχότερων και των πλουσιότερων κρατών – μελών και περιφερειών. Επιμέρους στόχοι τους είναι η βελτίωση της βασική υποδομής, η προώθηση της ανάπτυξης των επιχειρήσεων και της επαγγελματικής κατάρτισης, η αύξηση των δυνατοτήτων απασχόλησης καθώς και ο εκσυγχρονισμός και η διαφοροποίηση των αγροτικών

οικονομιών. Η δράση της Περιφερειακής Πολιτικής που ανέπτυξε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα στηρίζεται κυρίως στις χρηματοδοτήσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία επιχειρείται μια αναλυτική καταγραφή της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής μέσα από τα στάδια εξέλιξής και αναμόρφωσής της. Γίνεται αναφορά στη σημασία της και στις δράσεις της μέσα από τη Διαρθρωτική Πολιτική και τις αναθεωρήσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων.

0.2. Δομή

Η εργασία συντίθεται από πέντε κεφάλαια. *Στο πρώτο κεφάλαιο* γίνεται αναφορά στις περιφερειακές ανισότητες, στους λόγους πρόκλησής τους, και στην επίδραση που έχουν στον ευρωπαϊκό χώρο. Παρουσιάζεται η ανάγκη ύπαρξης της περιφερειακής πολιτικής στην προσπάθεια εξάλειψης ή μείωσης του προβλήματος. Στη συνέχεια αυτού του κεφαλαίου, καταγράφεται η πορεία διαμόρφωσης και οικοδόμησης της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής και η κατεύθυνση που έλαβε μέσα από τη λειτουργία του ΕΤΠΑ, καθώς γίνεται αναφορά στην αποτελεσματικότητα της εφαρμογής του Ταμείου αυτού. Τέλος καταγράφεται η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη μέχρι την Συνθήκη του Maastricht.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων του 1988, που αποτελεί και τον σταθμό στην εξέλιξη της Περιφερειακής Πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Γίνεται αναφορά στην αναγκαιότητα της μεταρρύθμισης, στους Κανονισμούς, στις βασικές αρχές που θέτει ο Κανονισμός – Πλαίσιο, στα κριτήρια ένταξης των περιφερειών στο πλαίσιο των στόχων 1 μέχρι 5 β και στις παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων. Στο τέλος αυτού του κεφαλαίου γίνεται μια πρώτη εκτίμηση της μεταρρύθμισης για την περίοδο 1989 – 93.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η εξέλιξη της Περιφερειακής Πολιτικής μέσα από την υλοποίηση μιας Δεύτερης Διαρθρωτικής Δέσμης για την περίοδο 1994 – 99. Στις αναθεωρημένες ρυθμίσεις εισάγεται ένας περιορισμένος αριθμός τροποποιήσεων, ώστε να διασφαλιστεί η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαρθρωτικών ενεργειών. Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται αναφορά στους νέους Κανονισμούς της Κοινοτικής Περιφερειακής Πολιτικής, στις νέες κοινοτικές πρωτοβουλίες καθώς και στην Λευκή Βίβλο για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η διαρθρωτική αναπροσαρμογή για την περίοδο που καλύπτει το 2000 μέχρι το 2006.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο γίνεται αξιολόγηση της εξέλιξης της Περιφερειακής Πολιτικής μέσα από τις αναθεωρήσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων και διατυπώνονται συμπεράσματα για τη μελλοντική εξέλιξή της.

0.3. Μεθοδολογία

Η συγγραφή της παρούσας διπλωματικής εργασίας επιχειρεί να αποτελέσει μια βασική πηγή πληροφόρησης σε ζητήματα που αφορούν έναν ευρύτερο προβληματισμό γύρω από τη περιφερειακή πολιτική και την εξέλιξή της μέσα από τη μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων. Σημαντική ώθηση για την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος έδωσε το γεγονός, ότι τα ζητήματα γύρω από την κατεύθυνση που θα έχει η Περιφερειακή Πολιτική του 2000 και μετά, βρίσκονται στο επίκεντρο αυτή την εποχή και αποκτούν ενόψει της διεύρυνσης της Ε.Ε. προς ανατολές ιδιαίτερη σημασία.

Η συλλογή των στοιχείων για τη συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας, δεν αποτέλεσε ιδιαίτερο πρόβλημα για τα πρώτα τρία κεφάλαια. Το υλικό του τετάρτου κεφαλαίου ήταν πιο περιορισμένο και βασική βιβλιογραφική πηγή αποτέλεσε το Internet.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ : Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ Ε.Ε

1.1. Εισαγωγικά

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στις αρχές του 2000 είναι αποτέλεσμα πολλών προσπαθειών που άρχισαν πριν περίπου πενήντα χρόνια, το 1950. Τότε, τα ευρωπαϊκά κράτη, διαπιστώνοντας την κοινή τους θέση, αποφασίζουν να ενώσουν τις δυνάμεις τους για την αναδιοργάνωση του κατεστραμμένου και αποδυναμωμένου ευρωπαϊκού χώρου, επιδιώκοντας την εξασφάλιση ειρήνης, προόδου και ευημερίας. Τα πρώτα στάδια της οικονομικής ολοκλήρωσης πραγματοποιούνται μέσα από :

- Την Τελωνειακή Ένωση
- Την Κοινή Αγορά
- Την Οικονομική και Νομισματική Ένωση
- Την Πολιτική Ένωση

Η Τελωνειακή Ένωση έχει σαν σκοπό την απελευθέρωση του ενδοκοινοτικού εμπορίου, την κατάργηση των δασμών και άλλων τελωνειακών εμποδίων καθώς και την εφαρμογή κοινού εξωτερικού δασμολογίου προς τρίτες χώρες.

Μέσω της Κοινής Αγοράς επιδιώκεται η επέκταση της ελεύθερης κυκλοφορίας στα κεφάλαια, τις υπηρεσίες και στα πρόσωπα. Για την πραγματοποίηση αυτή είναι αναγκαία η θέσπιση συνοδευτικών πολιτικών κοινοτικών καθώς και εθνικών.

Στα πλαίσια της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης θεσπίζεται μια κοινή οικονομική και νομισματική πολιτική με σκοπό την υιοθέτηση ενός ενιαίου νομίσματος. Τέλος, η στενή συνεργασία των χωρών προβλέπει στη μελλοντική δημιουργία μιας Πολιτικής Ένωσης (Μούσης Νίκος, 1997).

Η πορεία ανέγερσης του ευρωπαϊκού οικοδομήματος σηματοδοτείται με την ίδρυση:

- Της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ)
- Της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) που υπογράφηκε στο Παρίσι στις 18/4/1951 και τέθηκε σε ισχύ στις 25/7/1952.
- Της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ), που υπογράφεται στη Ρώμη στις 25/3/1957 και τίθεται σε ισχύ την 1/1/1958.
- Της Ενιαίας Ευρωπαϊκή Πράξης (ΕΕΠ) που τίθεται σε ισχύ την 1/6/1987.
- Της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που υπογράφεται στις 7/2/1992 και είναι και γνωστή ως "Συνθήκη του Maastricht".
- Της Συνθήκης του Amsterdam που υπογράφηκε στις 2/10/1997.

1.2. Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και το πρόβλημα των Περιφερειακών Ανισοτήτων

Ένα από τα σπουδαιότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι αυτό των περιφερειακών ανισοτήτων. Τα περιφερειακά προβλήματα παρουσιάζουν τα τελευταία χρόνια σταθερή και διαρκή επιδείνωση, λόγω των αλλαγών στην διεθνή οικονομική σκηνή. Παρατηρείται άνοδος της ανεργίας, αύξηση των δημοσίων ελλειμμάτων, κάμψη στην παραγωγή και στην παραγωγικότητα, υψηλά επίπεδα πληθωρισμού και γενικά είναι έντονη η ανάγκη για διαρθρωτικές προσαρμογές. Πράγματι, στο χώρο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας παρατηρείται άνιση ανάπτυξη τόσο μεταξύ των μελών όσο και στο εσωτερικό κάθε κράτους μέλους. Από την αρχική της μορφή μέχρι και την τελευταία διεύρυνσή της, η διαδοχική ένταξη χωρών με χαμηλότερα επίπεδα ανάπτυξης έκανε πιο έντονο το περιφερειακό πρόβλημα της Κοινότητας. Παρά την αρχική ομοιογένεια των περιοχών της Ευρώπης των 6, οι ανισοροπίες ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών της παρέμειναν σημαντικές. *{Οι περιφερειακές ανισότητες μπορούν να μετρηθούν με τις διαφορές του κατά κεφαλήν εισόδημα του (ΑΕΠ) και με το επίπεδο διαβίωσης μεταξύ των περιφερειών}*.

Στη συνέχεια με τη διεύρυνση των 9,10,12 και 15 οι περιφερειακές ενότητες έγιναν εντονότερες. Γενικότερα, στην περίοδο από τις αρχές τις δεκαετίας του '60 μέχρι τα μέσα περίπου της δεκαετίας του '70 παρουσιάζονται τάσεις σύγκλισης. Από τα μέσα της δεκαετίας του '70 μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του '80 τάσεις απόκλισης. Τέλος, κατά το δεύτερο ήμισο της δεκαετίας του '80 παρουσιάζονται τάσεις σταθεροποίησης / σύγκλισης που τείνουν να εξαλειφθούν στις αρχές της δεκαετίας του '90 (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1996).

1.2.1 Στόχοι και η σπουδαιότητα της Περιφερειακής Πολιτικής, στην αντιμετώπιση των προβλημάτων των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών.

Η περιφερειακή πολιτική είναι ένα συγκεκριμένο πεδίο πολιτικής που περιλαμβάνει τις παρεμβάσεις που γίνονται στις περιφέρειες. Στόχος της είναι η οικονομική ανάπτυξη σε εθνικό επίπεδο που προϋποθέτει τη μείωση των περιφερειακών ανισοροπιών και την ενίσχυση των ασθενέστερων περιοχών με την μεταβίβαση κοινοτικών πόρων από τις συγκριτικά πιο πλούσιες περιοχές. Η μεταβίβαση των πόρων γίνεται μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία παίζουν βασικό ρόλο στην

αναπτυξιακή προσπάθεια της Ένωσης και στην επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Τα Ταμεία προκειμένου να “διορθώσουν” τις ανισοροπίες των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών καλύπτουν περιφέρειες που χαρακτηρίζονται:

- Από καθυστέρηση στην ανάπτυξή τους
- Από βιομηχανική παρακμή
- Από μακροχρόνια ανεργία
- Από ανεργία που οφείλεται στις βιομηχανικές μεταλλαγές
- Από προβλήματα διαρθρωτικής προσαρμογής σε θέματα αλιείας και γεωργίας

Τέλος τα διαρθρωτικά ταμεία στοχεύουν στην προώθηση αγροτικών περιοχών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1997).

Οι αλληπάλληλες διευρύνσεις της Κοινότητας τα τελευταία χρόνια είχαν σαν αποτέλεσμα την αύξηση τόσο του μεγέθους της όσο και της ανομοιογένειάς της στο εσωτερικό της. Έτσι, τα περισσότερα εγχειρήματα άσκησης περιφερειακής πολιτικής θα πρέπει να σχετίζονται με το κριτήριο της συνολικής αποτελεσματικότητας της οικονομίας, εμποδίζοντας την κατάρρευση των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών και διευκολύνοντας τον δρόμο προς την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση. Οι υποανάπτυκτες περιοχές παρουσιάζουν στοιχεία διαρθρωτικής καθυστέρησης που δημιουργούν την ανάγκη εκσυγχρονισμού και αναδιάρθρωσης για να μπορούν να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις του παρόντος και του μέλλοντος.

Η περιφερειακή πολιτική επιδιώκει συγχρόνως τον συντονισμό των επιμέρους εθνικών περιφερειακών πολιτικών, προσανατολίζοντας και επιβάλλοντας τις προτεραιότητες σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποσκοπεί επίσης στην ενσωμάτωση των επιδιώξεών της και στις υπόλοιπες πολιτικές της Ε.Ε., στοχεύοντας έτσι στην αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών που απορρέουν από αυτή. Ένας άλλος αντικειμενικός σκοπός της, είναι η δημιουργία της αναπτυξιακής υποδομής η οποία καλείται να βοηθήσει την ισόρροπη κατανομή της βιομηχανίας σε όλες τις περιοχές του κοινοτικού χώρου, ελαχιστοποιώντας έτσι τις εισοδηματικές διαφορές και συμβάλλοντας στην Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση (Μούσης Νίκος, 1997).

1.2.2. Λόγοι εμφάνισης της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής

Το πρόβλημα της ανισοροπίας μεταξύ των περιοχών υφίσταται. Ο κίνδυνος επιδείνωσης των ήδη μειονεκτικών περιοχών είναι μεγάλος. Οι λιγότερες αναπτυγμένες περιοχές που βρίσκονται σε ήδη μειονεκτική θέση καλούνται να αντιμετωπίσουν τα

διαρθρωτικά προβλήματα που στέκονται εμπόδιο στην προσπάθεια ανάπτυξής τους. Προκειμένου να προσεγγίσουν τις περισσότερο αναπτυγμένες περιοχές πρέπει να αντιμετωπίσουν τη χαμηλή ανταγωνιστικότητα που επηρεάζεται από το σχετικά υψηλό κόστος εργασίας, τον φτωχό εξοπλισμό σε υποδομές όπως και τις δημογραφικές τάσεις και τις τάσεις προσφοράς εργασίας (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995).

Η επιτάχυνση δε των εξελίξεων προς την εμβάθυνση της ολοκλήρωσης αποτελεί ένα επιπρόσθετο πρόβλημα για τις περιοχές αυτές. Δυο βασικές πολιτικές που έχουν σαν στόχο την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας θα επιδράσουν αρνητικά στην συνοχή του Ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου. Ο λόγος για την πολιτική της ενιαίας αγοράς και την πολιτική της οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης.

Τα οφέλη από την πολιτική της ενιαίας αγοράς αφορούν κυρίως τις πιο δυναμικές επιχειρήσεις των ισχυρότερων περιοχών, δεδομένου ότι διαθέτουν ένα κρίσιμο μέγεθος αγοράς, τεχνογνωσίας και εργατικού δυναμικού. Αντίθετα, με την άρση των προστατευτικών πολιτικών δυσχεραίνει η θέση των μειονεκτικών περιοχών, οι οποίες καλούνται πλέον να ανταγωνιστούν με ίσους όρους τις επιχειρήσεις των αναπτυγμένων περιοχών.

Από την άλλη πλευρά, οι όροι που τίθενται ως προϋπόθεση για την συμμετοχή στην τρίτη και τελική φάση της ΟΝΕ, απαιτεί την άσκηση περιοριστικών δημοσιονομικών και νομισματικών πολιτικών, με ως επί το πλείστον αρνητικές επιδράσεις στην διαδικασία οικονομικής μεγέθυνσης.

Είναι σαφές ότι δημιουργούνται επιπρόσθετα προβλήματα στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες και χώρες, ενώ αντίθετα ευνοούνται οι ήδη αναπτυγμένες περιφέρειες της Ε.Ε. (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995, Πετράκος Γιώργος, 1997). Πολλοί οικονομικοί λόγοι συγκλίνουν στην υποστήριξη των φτωχότερων περιφερειών. Οι περιφερειακές διαφορές στο επίπεδο ζωής και στις οικονομικές επιδόσεις δεν δημιουργούν μόνο προβλήματα στις ήδη υποανάπτυκτες χώρες, αλλά βλάπτουν μακροπρόθεσμα και την ανάπτυξη των περισσότερο αναπτυγμένων περιοχών. Οι τάσεις πόλωσης που παρουσιάζονται μεταξύ ανεπτυγμένων και υποανάπτυκτων περιφερειών και προέρχονται από την μείωση της συνοχής του Ευρωπαϊκού χώρου, αναδεικνύουν την αναγκαιότητα ξεχωριστής αντιμετώπισης κάθε περιοχής. Επιπλέον, αναδεικνύουν την αναγκαιότητα και την σπουδαιότητα, καθώς και το νέο ρόλο της περιφερειακής πολιτικής σε Ευρωπαϊκό πλέον επίπεδο (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995).

Οι παραπάνω λόγοι των περιφερειακών διαφοροποιήσεων καθιστούν απαραίτητη την ύπαρξη της περιφερειακής πολιτικής που καλείται να παίξει ρόλο

κατασταλτικό για να επιφέρει τη ισορροπία και την ενδυνάμωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2.3. Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική

Μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1970, παρατηρείται μια αλλαγή στην περιφερειακή πολιτική όσον αφορά το πολιτικό πεδίο, το επίπεδο λήψης αποφάσεων, τις στρατηγικές επιλογής καθώς και τα μέσα εφαρμογής της περιφερειακής πολιτικής, που έχουν ως στόχο την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Παράλληλα με τον μετασχηματισμό πολλών κρατικών πολιτικών, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα οδηγείται στη διαμόρφωση μιας Κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995)

1.2.3.1. Η πορεία οικοδόμησης της κοινοτικής πολιτικής

Αρχικά μέσα από μια πορεία που ξεκινάει το 1967, αναδεικνύεται η ανάγκη παρέμβασης της Κοινότητας και η χάραξη πολιτικής συγκεκριμένης και ολοκληρωμένης ως προς τα περιφερειακά προβλήματα.

Το πρώτο σημείο σταθμός είναι το 1968, όπου δυο βασικοί παράγοντες υπογραμμίζουν την σημαντικότητα της περιφερειακής πολιτικής της κοινότητας. Ο πρώτος ήταν οικονομικός, και αφορούσε το σχέδιο Werner. Βάση του σχεδίου υποστηρίζεται ότι είναι αδύνατον η πραγματοποίηση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης με τις υφιστάμενες περιφερειακές ανισότητες. Ο δεύτερος παράγοντας ήταν η πρώτη διεύρυνση της Κοινότητας που επιδείνωσε τα περιφερειακά προβλήματα.

Τον Οκτώβριο του 1969 η επιτροπή επιδόθηκε στην επίδειξη της ανάγκης μιας περιφερειακής πολιτικής η οποία δεν θα υποκαθιστά τις εθνικές περιφερειακές πολιτικές, αλλά αντιθέτως θα πρέπει να διαθέτει νομικά μέσα για να τις συντονίζει και χρηματοοικονομικά μέσα για να τις συμπληρώνει. Αυτές οι σκέψεις της Επιτροπής βρήκαν ανταπόκριση στο ψήφισμα της 22ας Μαρτίου του 1971, η οποία μεταξύ άλλων προέβλεπε δράσεις σε περιφερειακό και διαρθρωτικό επίπεδο, οι οποίες θα συμβάλουν στην ισόρροπη ανάπτυξη της Κοινότητας.

Κατά τη διάσκεψη κορυφής του Παρισιού τον Οκτώβρη του 1972, αναγνωρίζεται και εδώ για μια ακόμη φορά η σημαντικότητα της περιφερειακής κοινοτικής πολιτικής. Για να επιτευχθεί η ενδυνάμωση της Κοινότητας είναι

απαραίτητη η ανάγκη συντονισμού των περιφερειακών πολιτικών των κρατών μελών καθώς και η ύπαρξη ενός Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ανδρικοπούλου Ε., 1995). Μετά από δυο χρόνια, το 1974 γίνεται συστηματική παρουσίαση της περιφερειακής πολιτικής με την κυκλοφορία της έκθεσης Thomson. Εκεί αναφέρονται μεταξύ άλλων κάποιες από τις αρχές που θα πρέπει να διέπουν τη δραστηριότητα της Κοινότητας.

Οι τρεις βασικές αρχές είναι:

- Αρχή της *Εταιρικής Σχέσης*, δηλαδή η ενεργή συμμετοχή όλων των υπευθύνων σε Κοινοτικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Αρχή της *Επικουρικότητας* που αναφέρεται στο δικαίωμα μεταβίβασης αρμοδιοτήτων για λήψη αποφάσεων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, εξασφαλίζοντας έτσι την μεγαλύτερη δυνατή αποτελεσματικότητα.
- Αρχή της *Συμπληρωματικότητας* ή της *Προσθετικότητας*, που αναφέρεται στη δέσμευση ότι τα κοινοτικά κονδύλια χρησιμοποιούνται επιπλέον και όχι αντί των εθνικών κονδυλίων (Λουκίσσας – Μπεριάτος, 1997) .

Άλλα βασικά σημεία της έκθεσης Thomson είναι η ανάγκη συντονισμού των εθνικών περιφερειακών πολιτικών αλλά και των διαφόρων κοινών πολιτικών και οικονομικών μέσων που ισχύουν σε κοινοτικό επίπεδο, επιδιώκοντας την βέλτιστη χρήση τους προς τον αντικειμενικό σκοπό. Επισημαίνεται επίσης ότι οι περιοχές που παρουσιάζουν περιφερειακές ανισορροπίες έχουν προβλήματα στον τομέα της γεωργίας και της οικονομικής δραστηριότητας, πλήττονται από διαρθρωτική ανεργία καθώς βρίσκονται σε κατάσταση βιομηχανικής παρακμής.

Στο πλαίσιο της έκθεσης Thomson, η οποία υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, ιδρύθηκε το Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης καθώς και η Επιτροπή Περιφερειακής Πολιτικής. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) είναι το σημαντικότερο όργανο άσκησης περιφερειακής πολιτικής, το οποίο χρηματοδοτεί επενδύσεις σε έργα υποδομής και επενδύσεις στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες. Ο ρόλος του ΕΤΠΑ θα εξεταστεί αναλυτικότερα στη συνέχεια.

Ο σχεδιασμός της περιφερειακής πολιτικής σε κοινοτικό επίπεδο γίνεται πλέον απαραίτητος, διότι ουσιαστικοί λόγοι επιβάλλουν την ανάπτυξη όλων των περιφερειών της Κοινότητας, για να διευκολυνθεί η πορεία προς την ολοκλήρωση. Η κοινοτική περιφερειακή πολιτική θεωρείται συμπληρωματική της κλασσικής εθνικής περιφερειακής πολιτικής και θέτει τους ίδιους στόχους μείωσης των περιφερειακών

διαφορών σε κοινοτικό επίπεδο. Ουσιαστικοί είναι οι λόγοι σχεδιασμού της περιφερειακής πολιτικής σε κοινοτικό επίπεδο.

Ένας από τους λόγους είναι η αναγκαία θέσπιση κοινοτικών κανόνων, οι οποίοι θα διευκολύνουν τις αναπτυξιακά καθυστερημένες περιοχές στην καλύτερη αντιμετώπιση των συμφερόντων τους. Επίσης, οι διαφορές μεταξύ των περιφερειών της Κοινότητας είναι μεγαλύτερες σε κοινοτικό παρά σε εθνικό επίπεδο. Αρκετές αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της Κοινότητας μπορούν να έχουν περιφερειακές επιπτώσεις και έτσι πρέπει να ληφθούν υπόψη σε κοινοτικό επίπεδο. Ο συντονισμός των περιφερειακών πολιτικών και η σωστή χρησιμοποίηση των διαθέσιμων πόρων, η αξιολόγηση των επιπτώσεων των άλλων κοινοτικών πολιτικών καθώς και οι διάφορες χρηματοδοτικές παρεμβάσεις, αποτελούν τρεις βασικούς άξονες δράσης της περιφερειακής πολιτικής σε κοινοτικό επίπεδο (Σκούντζος Α.Θεόδωρος, 1993).

1.2.3.2. Τα πρώτα βήματα της Κοινοτικής Περιφερειακής Πολιτικής / ΕΤΠΑ

Η περιφερειακή πολιτική της κοινότητας ξεκίνησε αρκετά αργά σε σχέση με άλλες κοινοτικές πολιτικές. Η Κοινότητα χρειάστηκε περίπου 20 χρόνια για αναλάβει τις πρώτες συγκεκριμένες δράσεις περιφερειακής πολιτικής. Η πραγματική εκκίνηση της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, δόθηκε με την θέσπιση, στις 18 Μαρτίου του 1975, ενός Κανονισμού ο οποίος δημιούργησε ένα Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης είναι ένα κοινοτικό μέσο με αποκλειστική συμβολή στην ανάπτυξη των μειονεκτικών περιοχών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Το Ταμείο λειτουργεί συνοδευτικά και συμπληρωματικά προς τις εθνικές περιφερειακές πολιτικές και παρεμβαίνει με επιχορηγήσεις για επενδύσεις στην υποδομή, στη βιοτεχνία, στη βιομηχανία και σε λοιπές υπηρεσίες (Κουτρός Ανδρέας, 1985).

Η κατεύθυνση που πείρε η περιφερειακή πολιτική της Κοινότητας είναι αποτέλεσμα μιας σειράς αλλαγών και βελτιώσεων. Τα βασικά στάδια διαμόρφωσης της Κοινοτικής Περιφερειακής Πολιτικής, είναι τέσσερα.:

- 1975, η ίδρυση του ΕΤΠΑ σύμφωνα με τον Κανονισμό 724/75
- 1979, 1^η τροποποίηση του 724/75, έκδοση του νέου Κανονισμού 214/79
- 1984, εισαγωγή του Κανονισμού 1787/84 που επιφέρει ριζική αναδιάρθρωση της λειτουργίας του ΕΤΠΑ.

- **1985**, τα πρώτα προγράμματα που κινούνται στο πνεύμα της αλλαγής που επέφερε ο Κανονισμός 1787/84. Ο λόγος για τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (Κανονισμός 2088/85).

1.3. Η πολιτική που ασκήθηκε μέσω του ΕΤΠΑ από την ίδρυσή του το 1975 μέχρι και την μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων

Το ΕΤΠΑ είναι ένα ειδικευμένο χρηματοδοτικό μέσο. Παρεμβαίνει κατά τρόπο συμπληρωματικό, χρηματοδοτώντας προγράμματα ανάπτυξης ή άλλες επενδύσεις και είναι συγχρόνως υπεύθυνο για την πραγματοποίησή τους. Κύριος σκοπός του είναι ο περιορισμός των περιφερειακών ανισορροπιών στην Κοινότητα. Για να εγκριθεί η χορήγηση βοήθειας υπέρ ενός κράτους μέλους από το ΕΤΠΑ είναι αναγκαία η τήρηση κάποιων όρων, όπως :

1. Τα περιφερειακά προγράμματα των κρατών – μελών πρέπει να καταρτίζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να ευθυγραμμίζονται με τους αντίστοιχους στόχους περιφερειακής ανάπτυξης της Κοινότητας.
2. Είναι αναγκαία η ύπαρξη ενός περιφερειακού προγράμματος του κράτους – μέλους με καθορισμένους στόχους καθώς και η ένταξή του σε ένα ευρύτερο εθνικό πρόγραμμα.
3. Τα προγράμματα που υποβάλλονται στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ και αφορούν τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης θα πρέπει να συμβάλουν πράγματι στη δημιουργία αυτών και όχι στον περιορισμό των ήδη υπαρχόντων.
4. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακή Ανάπτυξης προσφέρει τη βοήθειά του σε περιφέρειες των κρατών – μελών των οποίων τα αναπτυξιακά προγράμματα χρηματοδοτούνται ήδη βάση προγραμμάτων τοπικής αυτοδιοίκησης ή του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων.
5. Τα περιφερειακά προγράμματα που απαιτούν τη χορήγηση βοήθειας από το ΕΤΠΑ θα πρέπει να αναφέρονται σε επενδύσεις των οποίων η διάθεση των προϊόντων θα έχει θετικά αποτελέσματα στο χώρο της Κοινότητας (Δελιβάνη – Νεγρεποντή Μαρία 1986).

Οι επιπτώσεις του ΕΤΠΑ και γενικά η αποτελεσματικότητα αυτού του Ταμείου ελέγχεται και εκτιμάται μέσω των ετήσιων εκθέσεων της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων οι οποίες συντάσσονται και υποβάλλονται στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή την 1^η Οκτώβρη κάθε

χρόνου. Ένας άλλος τρόπος εκτίμησης και πληροφόρησης αποτελούν οι περιοδικές εκθέσεις της Επιτροπής Περιφερειακής Πολιτικής που εκδίδονται κάθε δύομισι χρόνια, καθώς και τα «εσωτερικά κείμενα» της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και διαφόρων άλλων κέντρων ερευνών.

Η κοινοτική περιφερειακή πολιτική άρα και η πορεία εφαρμογής του ΕΤΠΑ χωρίζεται σε δυο φάσεις. Η πρώτη φάση αφορά την περίοδο από την ίδρυσή του (με τον Κανονισμό 724/75) μέχρι την μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων το 1988 και η δεύτερη φάση αναφέρεται στην περίοδο 1989 μέχρι 1999. Η πρώτη φάση καλύπτει έντεκα χρόνια και σηματοδοτείται από τους Κανονισμούς 724/75, τον Κανονισμό 214/79, και τον Κανονισμό 1787/84 που επιφέρει μια ριζική αναδιάρθρωση της όλης λειτουργίας του ΕΤΠΑ.

Το ΕΤΠΑ λειτουργεί αρχικά βάση του Κανονισμού 724/75 μέχρι το τέλος του 1977. Υποστηρίζει τις εθνικές προσπάθειες περιφερειακής ανάπτυξης με σκοπό την μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων στην ΕΟΚ. Κατανέμει το σύνολο των πόρων του με μορφή επιχορηγήσεων σε σταθερές ποσοστώσεις κατά χώρα. Χρηματοδοτεί επενδύσεις σε έργα υποδομής (και αναφέρεται ειδικά σε έργα υποδομής των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών), βιομηχανίας, βιοτεχνίας και επενδύσεις σε υπηρεσίες. Οι επιχορηγήσεις του ΕΤΠΑ γίνονται με την μορφή συγχρηματοδότησης σε σχέδια κόστους άνω των 50.000 ECU.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται η κατανομή (%) των πόρων του ΕΤΠΑ στα κράτη μέλη με βάση τους Κανονισμούς της περιόδου 1975 –1988 («ποσοστώσεις»).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : Η κατανομή (%) των πόρων του ΕΤΠΑ στα κράτη μέλη με βάση τους Κανονισμούς της περιόδου 1975 – 1988 («ποσοστώσεις»).

Κράτη μέλη	Κανονισμός 724/ 75	Κανονισμός 214/ 79		Κανονισμός 1787/ 84	
	1975 - 1978	1979-80	1981	1986 – 1988	
				Κατώτ. όριο	Ανώτ. Όριο
Ιταλία	40,0	39,39	35,49	21,59	28,79
Ισπανία				17,95	23,93
Ηνωμ. Βασίλειο	28,0	27,03	23,80	14,48	19,31
Πορτογαλία				10,65	14,20
Ελλάδα			13,00	8,35	10,64
Γαλλία	15,0	16,86	13,64	7,47	9,96
Ιρλανδία	6,0	6,46	5,94	3,81	4,61
Γερμανία	6,4	6,00	4,65	2,55	3,40
Κάτω Χώρες	1,7	1,58	1,24	0,68	0,91
Βέλγιο	1,5	1,39	1,11	0,61	0,82
Δανία	1,3	1,20	1,06	0,34	0,46
Λουξεμβούργο	0,1	0,09	0,07	0,04	0,06
Σύνολο των 12	100,0	100,0	100,0	88,52	117,09

Πηγή : Κούτρης, 1985

Μετά από τρία χρόνια το 1979 γίνεται η πρώτη τροποποίηση του Κανονισμού 724/75. Ο νέος Κανονισμός 214/79 φέρνει μια σειρά τροποποιήσεις που βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων. Η βασική προϋπόθεση για την χρηματοδότηση είναι η επεξεργασία προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης για την περίοδο 1981-1985 με στόχους, προτεραιότητες και προτεινόμενα έργα. Διαχωρίζεται το 5% των πόρων εκτός ποσοστώσεων για ανεξάρτητες παρεμβάσεις. Γίνεται καθορισμός του μεγίστου ποσοστού χρηματοδότησης έργων υποδομής στο 70% του προϋπολογισμού του ΕΤΠΑ (εώς 40% για κάθε έργο). Το 1980 έχουμε αλλαγή των ποσοστώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό 3325/80, συμπεριλαμβάνεται και η Ελλάδα η οποία λαμβάνει στο εξής το 13% των πόρων του ΕΤΠΑ, όπως βλέπουμε και στον παραπάνω πίνακα 1.

Το 1984 προκύπτει ο Κανονισμός 1787/84 μετά από μια σειρά σκληρών διαπραγματεύσεων τριών περίπου χρόνων. Είναι ένας Κανονισμός «με διάχυτη την έννοια του κοινοτικού ενδιαφέροντος, με νέους προσανατολισμούς και νέες προοπτικές στο χώρο της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής»(Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995). Στο πρώτο μέρος ο Κανονισμός (άρθρα 1 και 2) αναφέρεται στο συντονισμό των

περιφερειακών πολιτικών και στις λεπτομέρειες της διαδικασίας εφαρμογής. Στο δεύτερο μέρος (άρθρα 3 και 4) παρουσιάζονται οι γενικές διατάξεις που αφορούν το ΕΤΠΑ.

Ο Κανονισμός 1787/84 σε σχέση με τον προηγούμενο περιέχει σημαντικές καινοτομίες και βελτιώσεις όπως

- Εισάγεται η έννοια του συντονισμού των κοινοτικών πολιτικών και του συντονισμού των εθνικών με τις κοινοτικές περιφερειακές πολιτικές. Η σωστή εφαρμογή του συντονισμού στην Επιτροπή (δικαίωμα που της παρέχει η Συνθήκη της Ρώμης) αναμένεται να έχει θετικές επιπτώσεις για τις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές της Κοινότητας.
- Καθορίζονται δυο στόχοι προτεραιότητας των παρεμβάσεων του ΕΤΠΑ που περιλαμβάνουν την ανάπτυξη των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών και την αναδιάρθρωση των βιομηχανικών περιοχών που βρίσκονται σε παρακμή.
- Προσδιορίζονται τα ανώτερα και τα κατώτερα όρια χρηματοδότησης.
- Εισάγεται η έννοια των κοινοτικών προγραμμάτων ως σύνολο συναφών ενεργειών σε πολυετή βάση που συνδέονται άμεσα με τους στόχους της ΕΟΚ.
- Εισάγεται η έννοια των προγραμμάτων τα οποία διακρίνονται σε δυο κατηγορίες :
 Στα εθνικά προγράμματα κοινοτικού ενδιαφέροντος και
 -Στα κοινοτικά προγράμματα
 Τα πρώτα προωθούνται με την πρωτοβουλία των κρατών – μελών και τα δεύτερα με πρωτοβουλία της Επιτροπής.
- Εισάγεται η έννοια της αξιοποίησης του ενδογενούς δυναμικού των περιφερειών με μέτρα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).
- Αυξάνεται η κοινοτική συμμετοχή στα έργα υποδομής στο 55 %. Η αύξηση αυτή θεωρείται ότι συνδέεται με σημαντικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη των περιφερειών των κρατών – μελών.
- Εισάγεται η έννοια της ολοκληρωμένης αναπτυξιακής προσέγγισης. Η μέχρι σήμερα χρηματοδότηση ατομικών σχεδίων δεν απέδωσε τα αναμενόμενα. Έτσι, η μετάβαση από τα ατομικά σχέδια σε ολοκληρωμένα προγράμματα αναμένεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην προσπάθεια ανάπτυξης των περιφερειών.
- Στο τέλος του Κανονισμού επισημαίνεται για πρώτη φορά ένας «αρνητικός κατάλογος έργων υποδομής», όπου συμπεριλαμβάνονται τα έργα που δεν χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Βάση του νέου Κανονισμού 1787/84 του ΕΤΠΑ εισαγεται η έννοια των ολοκληρωμένων προγραμμάτων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ), η εισαγωγή των οποίων οφείλεται σε ελληνική πρωτοβουλία. Τα ΜΟΠ, μετά από αλληπάλληλες διαβουλεύσεις της Επιτροπής με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Κοινωνική και Οικονομική Επιτροπή και τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, εγκρίνονται και τίθενται σε εφαρμογή στις 23 Ιουλίου το 1985. Ξεκινούν να εφαρμόζονται το 1986 μέχρι το 1992, για μια περίοδο επτά ετών.

Ορίζονται σαν «ειδική κοινοτική δράση προς όφελος των νοτίων περιοχών της Κοινότητας [...]θα έχει στόχο τη βελτίωση των κοινωνικό – οικονομικών διαρθρώσεων των περιοχών αυτών, και όλως ιδιαίτερος της Ελλάδας, ώστε να διευκολυνθεί η προσαρμογή τους στις νέες συνθήκες που δημιουργούνται με τη διεύρυνση, με τους καλύτερους δυνατούς όρους» (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995).

Ο λόγος καθιέρωσης αυτών των προγραμμάτων οφείλεται στη διεύρυνση της ΕΟΚ με την είσοδο της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, καθώς και στην ανάγκη διαμόρφωσης μιας μεσογειακής πολιτικής της Κοινότητας.

Οι δράσεις των ΜΟΠ συνδέονται με αυτές που ήδη υλοποιούνται στο πλαίσιο των διαρθρωτικών πολιτικών. Χαρακτηρίζονται από συμπληρωματικότητα και αποβλέπουν σε ενέργειες που προωθούν τον γεωργικό τομέα, θέματα τοπικής ανάπτυξης όπως υποδομές μεταφορών και επικοινωνιών και υποστηρίζουν τους τομείς της βιομηχανίας και του τουρισμού. Σημαντική είναι επίσης και η συμβολή τους στη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Ο άμεσος στόχος των ΜΟΠ είναι η αναβάθμιση των καθυστερημένων περιοχών του « μεσογειακού Νότου». Επίσης, η διαρθρωτική προσαρμογή, η ανάπτυξη και η στήριξη της απασχόλησης και των εισοδημάτων στις μεσογειακές περιοχές, όπου η προσπάθεια προσαρμογής μετά τη διεύρυνση θα είναι ιδιαίτερα δύσκολη, λόγω του έντονου αγροτικού χαρακτήρα και της γήρανσης του πληθυσμού. Τα ΜΟΠ στοχεύουν στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και του τρόπου ζωής, καθώς και την ανάπτυξη επιτόπιων δραστηριοτήτων, ώστε να υπάρχει τάση συγκράτησης του ανθρώπινου δυναμικού στις ίδιες περιοχές.

Οι ενδιαφερόμενες χώρες που θέλουν να επωφεληθούν από τις δράσεις των προγραμμάτων, οφείλουν να ενημερώσουν μια Συμβουλευτική Επιτροπή των ΜΟΠ, η οποία είναι αρμόδια για την έγκριση των προγραμμάτων. Αφού γίνουν οι διαδικασίες έγκρισης ορίζεται μια επιτροπή παρακολούθησης για κάθε ΜΟΠ. Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα αφορούν μεσογειακές περιοχές της Κοινότητας και

συγκεκριμένα την Ελλάδα, την Ιταλία και την Γαλλία. Είναι πολυετείς δράσεις με ολοκληρωμένο χαρακτήρα και συμπληρωματικότητα που αφορούν :

- Παραγωγικές επενδύσεις
- Έργα υποδομής
- Την αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού

Τα μέσα χρηματοδότησης των ΜΟΠ είναι :

- Οι πρόσθετοι πόροι
- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
- Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
- Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ)
- Δάνεια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

Η κατανομή ενισχύσεων για τις τρεις χώρες είναι:

- 2,5 δις ECU για την Ελλάδα
- 2,9 δις ECU για την Ιταλία
- 1,1 δις ECU για την Γαλλία

Όσον αφορά τις καινοτομίες των ΜΟΠ, σε σχέση με τα εθνικά και κοινοτικά προγράμματα του Κανονισμού 1787/84, επισημαίνεται ότι τα ΜΟΠ δεν εργάζονται ανεξάρτητα από το ΕΤΠΑ. Αντιθέτως, για πρώτη φορά παρατηρείται συνεργασία του ΕΚΤ και του ΕΓΤΠΕ – τμήμα Προσανατολισμού με το ΕΤΠΑ, με απώτερο σκοπό την υλοποίηση στόχων της περιφερειακής πολιτικής. Η έννοια της τοπικής και ενδογενούς ανάπτυξης παίρνει για πρώτη φορά προτεραιότητα στην Κοινοτική περιφερειακή πολιτική.

Τέλος, τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα είναι το αποτέλεσμα των τροποποιήσεων του κανονισμού 1787/84 στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της περιφερειακής πολιτικής της Κοινότητας (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995).

1.4. Αποτελεσματικότητα της εφαρμογής του ΕΤΠΑ

Από την στιγμή που ιδρύθηκε το ΕΤΠΑ το 1975 με τον Κανονισμό 724/75, μέχρι και το 1988 που πραγματοποιείται η μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων,

διατέθηκαν συνολικά 24,4 δις ECU για τη χρηματοδότηση δυο τύπων επενδύσεων : παραγωγικών επενδύσεων στους τομείς βιομηχανίας, βιοτεχνίας καθώς και υπηρεσιών και έργων υποδομής. Στη συνέχεια, με τον Κανονισμό 1787/84 εισάγονται νέα είδη παρεμβάσεων. Τα κοινοτικά προγράμματα, τα εθνικά προγράμματα κοινοτικού ενδιαφέροντος και τα επενδυτικά σχέδια. Συγκεκριμένα, το ποσό των 24,4 δις ECU που διατέθηκε από το ΕΤΠΑ για να κατανεμηθεί σε όλα τα κράτη – μέλη, αφορά τη χρηματοδότηση 41.051 σχεδίων, 80 εθνικών προγραμμάτων κοινοτικού ενδιαφέροντος, 17 κοινοτικών προγραμμάτων και 197 μελετών.

Το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων του ΕΤΠΑ, όπως βλέπουμε και στον παρακάτω πίνακα 2, στην περίοδο των δεκατεσσάρων χρόνων (από το 1975 μέχρι το 1986) απορροφούν τα επενδυτικά σχέδια (σύνολο 93,25%). Το 85% των επενδυτικών σχεδίων καλύπτουν επενδύσεις σε έργα υποδομής και 15% παραγωγικές επενδύσεις σε βιομηχανία, βιοτεχνία και υπηρεσίες.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 2 : Κατανομή των συνδρομών ΕΤΠΑ ανά μορφή παρέμβασης
1975 –1985 και 1986 –1988**

	Συνδρομές ΕΤΠΑ 1975 –1988 (εκατ. ECU)	%	Συνδρομές ΕΤΠΑ 1975 –1985 (εκατ. ECU)	%	Συνδρομές ΕΤΠΑ 1986 –1988 (εκατ. ECU)	%
Σχέδια	22.742,96	93,2	13.829,30	98,7	8.913,66	85,8
Υποδομές	19.407,93	79,6	1.1347,78	81,0	8.060,15	77,6
Παραγ.επενδ.	3.305,54	13,6	2.481,52	17,7	824,02	7,9
Ενδογενές δυναμικό	29,49	0,1	-	-	29,49	0,3
Προγράμματα	1.593,53	6,5	133,98	1,0	1.459,55	14,1
Εθνικά	1.406,49	5,8	133,98	1,0	1.272,21	12,3
Κοινοτικά	187,04	0,8	-	-	187,04	1,8
Μελέτες	56,77	0,2	43,63	0,3	13,14	0,1
Σύνολο των 12	24.393,26	100	14.006,91	100	10.386,35	100
Ειδικά Κοινοτικά Μέτρα	609,00					

Πηγή : ΕΕΕ –B, 1990

Όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο εκμεταλλεύτηκαν τα κράτη – μέλη τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τις συνδρομές του ΕΤΠΑ, πρέπει να σημειωθεί ότι ορισμένες χώρες, όπως η Γερμανία , έδωσαν μεγαλύτερη έμφαση στην ενίσχυση των παραγωγικών επενδύσεων. Αντίθετα, άλλες χώρες, όπως το Λουξεμβούργο, η

Πορτογαλία, η Ισπανία και η Ελλάδα έδωσαν απόλυτη προτεραιότητα στα έργα υποδομής. Στη συνέχεια, βάση του Κανονισμού 1787/84 και με την θεσμοθέτηση των εθνικών προγραμμάτων, κοινοτικού ενδιαφέροντος και των κοινοτικών προγραμμάτων πρέπει να σημειωθεί ότι εγκρίθηκαν από το 1985 μέχρι το τέλος του 1988, 81 εθνικά προγράμματα κοινοτικού ενδιαφέροντος. Στον παρακάτω πίνακα 3 φαίνεται ότι τα περισσότερα συγκεντρώνονται στη Γαλλία (23) και το Ηνωμένο Βασίλειο (15) και ακολουθούν η Ιταλία (10) η Ελλάδα (8), η Δανία (6), η Γερμανία (5), το Βέλγιο και οι Κάτω Χώρες (4), η Ισπανία και η Πορτογαλία (2) και τέλος η Ιρλανδία και το Λουξεμβούργο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 : Αριθμός προγραμμάτων στα κράτη μέλη έως το 1988

ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ											
	Εθνικά Κοινοτικά (1985-1988)					Ειδικά Κοινοτικά μέτρα (1981-1988)						
	A	B	Γ	Δ	E	1	2	3	4	5	6	7
Βέλγιο	4	1						1	2			
Γαλλία	23	1	5	2	1	2	2	4	7			
Γερμανία	5				2	2	2	4	2			
Δανία	6						1					
Ελλάδα	8		6	2						1		1
Ηνωμένο Βασίλειο	15			2	1	1	1	1	1		2	
Ισπανία	2			2								
Ιρλανδία	1			2					1		2	
Ιταλία	10	1	9	2		3		4	11	2	1	
Λουξεμβούργο	1							1				
Κάτω Χώρες	4							1	1			
Πορτογαλία	2	1		2								

Πηγή : ΕΕΕ- Β, 1990

A = Σύνολο Εθνικών Προγραμμάτων Κοινοτικού Ενδιαφέροντος (ΕΠΚΕ)

B = από αυτά ενταγμένα σε Ολοκληρωμένες Ενέργειες Ανάπτυξης (ΟΑΕ)

Γ = από αυτά Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ)

Δ = Κοινοτικά Προγράμματα STAR και VALOREN (από ένα σε κάθε χώρα), έγκριση 1986 – 1988

E = Κοινοτικά Προγράμματα RESIDER, έγκριση 1988

1 = ναυπηγική βιομηχανία

2 = αλιεία

3 = βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα

4 = κλωστοϋφαντουργία

5 = ενέργεια

6 = παραμεθόριες περιοχές

7 = διεύρυνση

Ορισμένα από τα εθνικά προγράμματα έχουν «ολοκληρωμένο χαρακτήρα», πράγμα που σημαίνει ότι δεν χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ, αλλά από όλα τα διαρθρωτικά ταμεία και τα λοιπά χρηματοδοτικά όργανα της Κοινότητας. Βάση των προγραμμάτων αυτών αναπτύχθηκε η νέα προσέγγιση που θα κυριαρχήσει στη μεταρρύθμιση του 1988.

Σχετικά με τις χορηγήσεις του ΕΤΠΑ, όπως βλέπουμε και στον πίνακα 4 που ακολουθεί, τα τέσσερα πρώτα χρόνια από το 1975 μέχρι το 1979 αλλά και στις χρονιές που εντάχθηκαν τα νέα κράτη μέλη (1981 ένταξη της Ελλάδας και το 1986 ένταξη της Ισπανίας – Πορτογαλίας), οι διαθέσιμοι πόροι του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, ακολουθούν μια σταθερή ανοδική πορεία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 :Χορηγήσεις του ΕΠΤΑ για την περίοδο 1975 – 1988

(εκατομμύρια ECU, τρέχουσες τιμές)

Έτος	Πιστώσεις αναλήψεων υποχρεώσεων				
	Παρεμβάσεις	Ειδικά μέτρα	Σύνολο	Ετήσια αύξηση (%)	(%) του κοινοτικού προϋπολογισμού
1975	257,6	-	257,6	-	4,8
1976	394,3	-	394,3	53,1	5,6
1977	378,5	-	378,5	-4,0	4,9
1978	581,0	-	581,0	53,5	4,6
1979	900,0	45,0	945,0	62,7	6,1
1980	1.106,8	58,2	1.165,0	23,3	6,7
1981	1.463,0	77,0	1.540,0	32,2	7,3
1982	1.669,0	90,5	1.759,5	14,3	7,6
1983	1.909,0	100,5	2.010,0	14,2	7,6
1984	2.025,0	115,0	2.140,0	6,5	7,3
1985	2.174,9	115,0	2.289,9	7,0	7,5
1986	3.003,0	95,0	3.098,0	35,3	8,6
1987	3.217,4	93,6	3.311,0	6,9	9,1
1988	3.524,0	160,0	3.684,0	11,3	8,1

Πηγή : ΕΕΚ – Β, 1990

Παρά τις σημαντικές αυξήσεις στη διάρκεια εφαρμογής του ΕΤΠΑ τα ποσά που διατίθενται από αυτό είναι εξαιρετικά μικρά σε σύγκριση με το συνολικό μέγεθος του κοινοτικού προϋπολογισμού όπως και σε σχέση με τους συνολικούς δείκτες της κοινοτικής οικονομίας, όπως το ΑΕΠ. Στον παραπάνω πίνακα 4 βλέπουμε, ότι το

ποσοστό του κοινοτικού προϋπολογισμού για την περιφερειακή πολιτική ξεκινάει το 1975 με 4,8% και φτάνει το 1988 στο 8,1%. Επίσης, το ποσοστό επί του κοινοτικού ΑΕΠ της Κοινότητας φτάνει στο 0,1%. Όσον αφορά τη γεωγραφική συγκέντρωση, οι ενισχύσεις του ΕΤΠΑ συγκεντρώθηκαν μόνο σε λίγες περιοχές. Με βάση την κατανομή στα κράτη – μέλη αξίζει να σημειώσουμε, ότι τα πέντε από τα δέκα κράτη μέλη συγκέντρωσαν το σύνολο σχεδόν των συνδρομών του ΕΤΠΑ που ανέρχεται στο 92,4%. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η κατανομή των συνδρομών ΕΤΠΑ στα κράτη μέλη για την περίοδο 1975–1985 και η σύγκριση με δείκτες κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 : Η κατανομή των συνδρομών ΕΤΠΑ στα κράτη μέλη για την περίοδο 1975–1985 και η σύγκριση με δείκτες κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Κράτη μέλη	Συνδρομές ΕΤΠΑ 1975-1985 (εκατ.ΕΚΔ)	%	Επιλέξιμος Πληθ. 1985 (εκατ.)	% πληθ. χώρας	Συνδρομές Ανά Κάτοικο (ΕΚΔ)	ΑΕΠ ανά κάτοικο (1985)
Ιταλία	5.193,63	37,08	23,2	40,7	224	87
Ηνωμ. Βασ.	3.398,35	24,26	21,3	37,7	160	97
Γαλλία	1.396,11	14,06	23,0	41,5	86	108
Ελλάδα	1.495,79	10,68	6,4	65,6	234	54
Ιρλανδία	866,70	6,19	3,5	100,0	248	66
Γερμανία	617,27	4,41	22,8	37,1	27	116
Κάτω Χώρ.	172,78	1,23	2,7	18,7	64	100
Δανία	145,94	1,04	1,2	24,0	122	119
Βέλγιο	165,67	0,97	3,3	33,1	41	104
Λουξεμ.	11,63	0,08	0,4	100,0	32	121
Κοινότητα	0,04	0,00				
Σύνολο των 10	14.006,91	100,0	107,8	39,4	130	100

Πηγή : ΕΕΚ – Β, 1987, ΕΕΚ –Α, 1987

Η Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο συγκέντρωσαν 37,08% και 24,26% αντίστοιχα. Ακολουθούν οι Γαλλία και η Ελλάδα με 14,06% και 10,68% αντίστοιχα και τέλος η Ιρλανδία με 6,19%. Παρατηρώντας τα παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι υπάρχει μια σχετική αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων του ΕΤΠΑ, όσον αφορά τη γεωγραφική συγκέντρωση στα κράτη – μέλη. Οι κατανομές που πραγματοποιήθηκαν αντιστοιχούν σε αυτές που προσδιορίστηκαν από τις ποσοτώσεις

των Κανονισμών αλλά βλέπουμε επίσης ότι οι συνδρομές του ΕΠΤΑ όντως συγκεντρώθηκαν στις χώρες με τα μεγαλύτερα αναπτυξιακά προβλήματα.

Σε επίπεδο περιφερειών, αυτές με τις υψηλότερες συνδρομές είναι εκείνες που συμπεριλαμβανόντουσαν από την αρχή στην ΕΟΚ. Όπως βλέπουμε και στον παρακάτω πίνακα 6, η Καμπανία της Ιταλίας ξεπέρασε τα τρία δισεκατομμύρια ECU. Η δεύτερη ενισχυμένη περιφέρεια είναι η Ιρλανδία με συνδρομή ύψους 1,3 δις.ECU. Στο χρονικό διάστημα από το 1975 μέχρι το 1988 το σύνολο των δέκα πρώτων περιφερειών συγκεντρώνουν σχεδόν το μισό (45%) των συνδρομών του ΕΠΤΑ και οι είκοσι πέντε πρώτες συγκεντρώνουν πάνω από τα 2/3 (68,42%). Αξιοσημείωτο είναι ότι τρεις περιφέρειες της Ισπανίας και μια της Πορτογαλίας ανήκουν στο κατάλογο των 25 πιο ενισχυμένων περιφερειών, παρόλο που έχουν περάσει μόνο τρία χρόνια από την ένταξή τους στην Κοινότητα. Γενικά οι δεκαπέντε περιφέρειες που δεν έλαβαν καμία ενίσχυση είναι οι πιο ανεπτυγμένες. Σε αυτές ανήκουν οι περιφέρειες του Αμβούργου και του Παρισιού (στη Γερμανία και στο Παρίσι αντίστοιχα και έχουν το υψηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα), δυο περιφέρειες του Ηνωμένου Βασιλείου, δυο των Κάτω Χωρών και εννέα της Ιταλίας. Κοιτάζοντας τον παραπάνω πίνακα 4 και συγκρίνοντας τους δείκτες του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και το ποσοστό ανεργίας, βλέπουμε ότι οι περισσότερες περιφέρειες ανήκουν στις μειονεκτικές περιοχές της Κοινότητας, δηλαδή έχουν χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ ή / και υψηλή ανεργία.

Στον παρακάτω πίνακα 6, παρουσιάζονται οι περιφέρειες με τις υψηλότερες κατά κεφαλήν συνδρομές ΕΠΤΑ, 1975 – 1988. Σύγκριση με δείκτες κατά κεφαλήν ΑΕΠ και ανεργίας.

Σε επίπεδο περιφερειών και πάλι, αλλά με κριτήριο το κατά κεφαλήν ΑΕΠ μπορούμε να εξαγάγουμε με την βοήθεια του παραπάνω πίνακα 5 τα εξής συμπεράσματα:

Ένας διαφορετικός κατάλογος περιφερειών προκύπτει με τα κατά κεφαλήν μεγέθη. Έτσι, μόνο δεκατρείς από τις είκοσι πέντε περιφέρειες είναι κοινές στους πίνακες 5 και 6 πράγμα που σημαίνει ότι δέχονται σημαντικές ενισχύσεις σε απόλυτα μεγέθη όσο και σε κατά κεφαλήν. Οι 25 περιφέρειες στις οποίες συγκεντρώνονται οι υψηλότερες κατά κεφαλήν ενισχύσεις είναι:

- Στην Ιταλία, οι 7 από τις 20 περιφέρειες
- Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι 6 από τις 11 περιφέρειες
- Στη Γαλλία, οι 5 από τις 26 περιφέρειες
- Στην Ελλάδα, 5 από τις 13 περιφέρειες.

- Στην Πορτογαλία, 1 από τις 7 περιφέρειες
- Στην Ιρλανδία ως μια περιφέρεια δέχεται απόλυτες ενισχύσεις σε απόλυτο και κατά κεφαλήν μέγεθος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6 : Οι Περιφέρειες με τις υψηλότερες κατά κεφαλήν συνδρομές ΕΤΠΑ, 1975 – 1988 σε σύγκριση με δείκτες κατά κεφαλήν ΑΕΠ και ανεργίας.

Περιφέρειες	Χώρα	Συνδρομές ανά κάτοικο 1975-1988 (ECU)	Συνδρομές ανά κάτοικο	ΑΕΠ ανά κάτοικο, Μ.ό. 1987-1988	Ποσοστό ανεργίας Μ.ό. 1988-1990
1. Toscana	Ιταλία	1.141	663	116,1	88,7
2. Guyane	Γαλλία	1.125	654	-	-
3. Basilicata	Ιταλία	1.038	603	64,0	234,1
4. East Midlands	Ην. Βασίλειο	769	447	100,2	71,5
5. Campania	Ιταλία	541	315	67,3	240,4
6. Molise	Ιταλία	469	273	78,9	139,0
7. Κ. - Δυτ. Μακεδονία	Ελλάδα	444	258	-	-
8. Ήπειρος	Ελλάδα	411	239	-	-
9. Ιρλανδία	Ιρλανδία	371	216	64,5	187,4
10. Martinique	Γαλλία	368	214	-	-
11. Scotland	Ην. Βασίλειο	358	208	99,9	119,0
12. South West	Ην. Βασίλειο	348	202	101,3	58,9
13. Northern Ireland	Ην. Βασίλειο	335	195	80,6	184,2
14. Corse	Γαλλία	330	192	76,8	110,7
15. Abruzzi	Ιταλία	318	185	89,0	110,3
16. Guadeloupe	Γαλλία	317	184	-	-
17. Sardenia	Ιταλία	307	178	75,3	207,6
18. Κρήτη	Ελλάδα	304	177	48,5	32,4
19. Calabria	Ιταλία	303	176	58,7	259,4
20. Acores	Πορτογαλία	301	175	-	27,6
21. North	Ην. Βασίλειο	300	174	92,2	120,2
22. Wales	Ην. Βασίλειο	300	174	87,8	95,6
23. Α. Μακεδονία	Ελλάδα	295	172	-	-
24. Reunion	Γαλλία	291	169	-	-
25. Πελοπ.-Δ. Στερεά	Ελλάδα	290	169	-	-
Σύνολο των 12 κρατών μελών		172	100	100,0	100,0

Πηγή : ΕΕΚ -Β, 1990, ΕΕΚ- Α, 1991

Το κύριο ερώτημα που τίθεται στο σημείο αυτό είναι αν οι δράσεις του ΕΤΠΑ ήταν αποτελεσματικές σε σχέση με τους στόχους που τέθηκαν, αν βοήθησαν στην βελτίωση της κοινωνικό - οικονομικής κατάστασης των περιοχών που δέχτηκαν τους πόρους του και αν συνέβαλαν στη διατήρηση ή δημιουργία σημαντικών θέσεων απασχόλησης.

Η συγκέντρωση των ενισχύσεων του ΕΤΠΑ ήταν σε μεγάλο βαθμό αποτελεσματική, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε εθνικό επίπεδο (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1998, ΕΕΚ -Β, 1990, ΕΕΚ- Α, 1991). Οι πόροι ήταν περιορισμένοι αλλά κατευθύνθηκαν όντως στις περιοχές που είχαν τις μεγαλύτερες ανάγκες. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί, ότι υπήρχαν διακυμάνσεις στην πορεία εκταμίευσης των πόρων του ΕΤΠΑ και ότι υπήρξε ένα σοβαρό πρόβλημα στις οικονομίες των λιγότερο αναπτυγμένων περιφερειών και χωρών που οφείλεται στα διαρθρωτικά προβλήματα που υπάρχουν έτσι κι αλλιώς σε αυτές. Γενικά είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η πραγματική αποτελεσματικότητα του ΕΤΠΑ και να δοθούν σαφές απαντήσεις για την εξέλιξη των περιφερειών και για το αν οι πόροι που διατέθηκαν ήταν αρκετοί για να ανατρέψουν την αρχική διαφορά που χώριζε τις περιφέρειες. Η δυσκολία οφείλεται καταρχήν στο κλασικό πρόβλημα της αξιολόγησης κάθε πολιτικής. Δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί ποια θα ήταν η εξέλιξη της κατάστασης χωρίς την παρεμβολή της περιφερειακής πολιτικής για να γίνει η σύγκριση με την σημερινή κατάσταση. Έπειτα η περιφερειακή πολιτική δεν είναι η μόνη που επηρεάζει αυτή την εξέλιξη, εξίσου σημαντικές είναι και άλλες πολιτικές.

Σαφώς η κατάσταση των φτωχότερων περιφερειών της Κοινότητας βελτιώθηκε με την παρεμβολή του ΕΤΠΑ. Συγκεκριμένα, όσο αφορά το θέμα των θέσεων απασχόλησης, εκτιμάται βάση της δέκατης τέταρτης έκθεσης της Επιτροπής, ότι το ΕΤΠΑ συνέβαλλε στη δημιουργία και διατήρηση 900.000 περίπου θέσεων απασχόλησης στους τομείς της βιομηχανίας, της βιοτεχνίας και των υπηρεσιών καθώς και στο οικονομικό περιβάλλον των τομέων αυτών.

Είναι αλήθεια ότι για να επιτευχθεί μια ισόρροπη ανάπτυξη των περιφερειών, ένας μεγαλύτερος βαθμός σύγκλισης των οικονομικών των κρατών – μελών και μιας ισόρροπης κατανομής των οικονομικών δραστηριοτήτων στο έδαφος της Κοινότητας, είναι αναγκαίος ο συντονισμός της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής με τις εθνικές περιφερειακές πολιτικές και τις άλλες πολιτικές σε συνεργασία με το ΕΤΠΑ.

1.5. Η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής μέσα από την αναθεώρηση των Συνθηκών

Η μορφή που πείρε η περιφερειακή πολιτική της κοινότητας μέσα από τα διαδοχικά στάδια οικοδόμησής της, εξαρτάται άμεσα με τις βασικές αρχές και τους στόχους που θέτουν οι ιδρυτικές συνθήκες. (Συνθήκη της ΕΟΚ, Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, Συνθήκη του Άμστερνταμ). Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ) με την οποία επιχειρείται η εμβάθυνση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της Κοινότητας με την καθιέρωση νέων κοινών πολιτικών, αποτελεί τον πιο σημαντικό σταθμό στην εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής. Θέτει για πρώτη φορά το στόχο της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής καθώς και της μείωσης των περιφερειακών ανισοτήτων. Με την έννοια της «οικονομικής και κοινωνικής συνοχής» η περιφερειακή πολιτική εγκαινιάζεται ως «κοινοτική». Αποκτά θεσμική υπόσταση καθώς και κεντρική θέση μεταξύ των πολιτικών της Κοινότητας εφόσον θα πρέπει όλες οι πολιτικές και δράσεις της αναγκαστικά εμπεριέχουν τον στόχο της συνοχής.

1.5.1 Από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη στη συνθήκη του Maastricht

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, που υπογράφηκε το Φεβρουάριο του 1986 και τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιουλίου του 1987, τροποποιεί τις τρεις ιδρυτικές Συνθήκες (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, ΕΚΑΕ ή Ευρατόμ) που ιδρύουν τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Θέτει για πρώτη φορά το στόχο της πολιτικής ολοκλήρωσης της Κοινότητας. Συγχρόνως, η θέσπιση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης προβλέπει μια σειρά αλλαγών οι οποίες αναφέρονται σε τροποποιήσεις ή προσθήκες σε υπάρχοντα κεφάλαια της συνθήκης της ΕΟΚ. Έτσι ενισχύεται ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, και θεσμοθετείται η Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνεργασία. Παράλληλα, με την θέσπιση της ΕΕΠ σημειώνονται μια σειρά αλλαγές σε θέματα που αφορούν:

- Την εσωτερική αγορά
- Την οικονομική και κοινωνική συνοχή (που αποβλέπει στη μείωση της καθυστέρησης μεταξύ των μειονεκτικών περιοχών και γενικά στη μείωση του χάσματος μεταξύ διαφόρων περιοχών)
- Την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη (ανάπτυξη της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκή βιομηχανίας κ.ά) (Μούσης Νίκος, 1997).

Επίσης, θεσπίζονται από την Κοινότητα νέες πολιτικές και μέτρα που προωθούν την ενοποιητική διαδικασία της, όπως :

- Η πρόταση της Επιτροπής (« πακέτο Delors») που αφορά τη μεταρρύθμιση της γεωργικής πολιτικής, τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού και τη μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων .
- Ο «Κοινοτικός Χάρτης των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων», που υπέγραψαν το 1989 τα έντεκα κράτη μέλη, εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου.
- Η πρόταση για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση

Η Συνθήκη όμως που ανοίγει μια νέα φάση στη διαδικασία ολοκλήρωσης της Κοινότητας είναι η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), που υπογράφηκε στο Maastricht στις 7 Φεβρουαρίου 1992, και για αυτό το λόγο αποκαλείται και “Συνθήκη του Maastricht”.

Η Συνθήκη αυτή βασίζεται στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες θέτοντας νέους στόχους, πολιτικές και μορφές συνεργασίας. Επίσης αναβαθμίζει ορισμένες κοινοτικές πολιτικές, ιδρύοντας κάποιες άλλες. Η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή η Συνθήκη του Maastricht θέτει σαν στόχους :

- Να προωθήσει την ισόρροπη και σταθερή οικονομική και κοινωνική πρόοδο, ιδίως με τη δημιουργία ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα, με την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και με την ίδρυση μιας οικονομικής και κοινωνικής ένωσης, η οποία θα περιλαμβάνει εν καιρώ ένα ενιαίο νόμισμα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Συνθήκης.
- Να επιβεβαιώσει την ταυτότητά της στη διεθνή σκηνή, ιδίως με την εφαρμογή μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, συμπεριλαμβανόμενης της εν καιρώ διαμόρφωσης μιας κοινής αμυντικής πολιτικής, η οποία μπορεί, σε δεδομένη στιγμή, να οδηγήσει σε κοινή άμυνα
- Να ενισχύσει την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των υπηκόων των κρατών – μελών της με τη θέσπιση ιθαγένειας της Ένωσης
- Να αναπτύξει στενή συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων
- Να διατηρήσει στο ακέραιο το κοινοτικό κεκτημένο και να αναπτύξει με την προοπτική να μελετηθεί, με τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο N παράγραφος 2, κατά πόσον οι πολιτικές και οι μορφές συνεργασίας που καθιερώνονται με την παρούσα Συνθήκη θα πρέπει να αναθεωρηθούν, προκειμένου να εξασφαλιστεί η

αποτελεσματικότητα των μηχανισμών και των οργάνων της Κοινότητας. Οι στόχοι της Ένωσης επιτυγχάνονται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Συνθήκης, υπό τους όρους και με το χρονοδιάγραμμα που προβλέπονται σε αυτήν, ενώ συγχρόνως τηρείται η αρχή της επικουρικότητας όπως καθορίζεται στο άρθρο 3B της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995).

1.5.2 Συνθήκη του Άμστερνταμ

Κατά τα τελευταία χρόνια, οι Διακυβερνητικές Διασκέψεις (ΔΔ) συγκαλούνταν όλο και συχνότερα για την αναθεώρηση των Ευρωπαϊκών Συνθηκών. Η ΔΔ του Άμστερνταμ ήταν η τέταρτη που διεξήχθη σε διάστημα έντεκα ετών, αλλά μόλις η έκτη στη διάρκεια των 45 ετών της ιστορίας του ευρωπαϊκού σχεδίου.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ υπογράφηκε στις 2/10/1997 και αποτελεί προϊόν μακροχρόνιων διαπραγματεύσεων μεταξύ των εκπροσώπων των κρατών μελών, που συνδέονται με ένα κοινό ευρωπαϊκό σχέδιο. Ιδιαίτερα σημαντική μπορεί να θεωρηθεί η συμπερίληψη στη Συνθήκη για την ΕΕ του πρωτοκόλου για την ενσωμάτωση του κεκτημένου του Σέγκεν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Συνθήκη έχει ως στόχο την αναθεώρηση πολλών διατάξεων των ισχυουσών Συνθηκών, ώστε να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητά τους και να ανταποκριθούν καλύτερα στις προσδοκίες των πολιτών. Αποτελεί την πλέον πρόσφατη τροποποίηση της Συνθήκης για τη ΕΕ και δίνει μια οριακή ώθηση στα θέματα της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Άμυνας, στις εσωτερικές υποθέσεις, εισάγεται ένα νέο κεφάλαιο για την συνεργασία των κρατών μελών σε θέματα απασχόλησης κ.α.

Η Συνθήκη ανταποκρίνεται συγκεκριμένα στην επίτευξη των παρακάτω στόχων:

- Κατοχύρωση των δικαιωμάτων του πολίτη
- Κατάργηση των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία σε μια Ευρώπη που θα αποτελέσει ταυτόχρονα χώρο ασφαλή
- Αποτελεσματικότερη θεσμική δομή της Ένωσης ενόψει της προσεχούς της διεύρυνσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πως λειτουργεί η ΕΕ; , Λουξεμβούργο, 1998).

Με τη νέα Συνθήκη επιβεβαιώθηκε η ανάγκη συντονισμού των ενεργειών για την απασχόληση, την ενίσχυση των κοινοτικών πολιτικών στον κοινωνικό τομέα και στους τομείς του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας. Αποφασίστηκε η εναρμόνιση των πολιτικών που αφορούν τις θεωρήσεις εισόδου και μετανάστευσης ώστε να δημιουργηθεί σιγά σιγά ένας ευρωπαϊκός χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ : Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΤΟΥ 1988 – ΣΤΑΘΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

2.1.Εισαγωγικά

Με την αναμόρφωση της περιφερειακής πολιτικής της Ε.Ε, η Επιτροπή έχει αναπτύξει ένα σύνολο διαρθρωτικών εργαλείων και πολιτικών για τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων. Εκτός από τα υπόλοιπα Διαρθρωτικά Ταμεία αποφασίστηκε στις 9 και 10 Δεκεμβρίου του 1991, η θεσμοθέτηση της ίδρυσης ενός «Ταμείου Συνοχής». Το «Ταμείο Συνοχής» προβλέπει μια κοινοτική χρηματοδοτική συνεισφορά για την υλοποίηση σχεδίων Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών και Περιβάλλοντος, στα κράτη – μέλη που το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους είναι χαμηλότερο από το 90% του κοινοτικού μέσου όρου. Επίσης, οι παρεμβάσεις του Ταμείου υπόκεινται σε άλλους δυο περιοριστικούς όρους : Περιορίζονται ως προς τον προορισμό τους, δεδομένου ότι αφορούν αποκλειστικά έργα για το περιβάλλον και τις μεταφορές, και είναι απαραίτητη η ύπαρξη ενός εθνικού προγράμματος που αποσκοπεί στην ικανοποίηση των οικονομικών των όρων σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 104 Γ της Συνθήκης (Τσέτσης Σταύρος, 1996, Πρόγραμμα Δράσης 2000,1997).

Αναμφισβήτητα το κεντρικό στοιχείο της περιφερειακής πολιτικής είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Στην αρχική φάση λειτουργίας του παρουσιάστηκαν ορισμένα προβλήματα, αφού το ΕΤΠΑ αντιμετωπιζόταν περισσότερο σαν ένας χρηματοδοτικός μηχανισμός εθνικών πρωτοβουλιών, παρά σαν ένα όργανο κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω επιχειρούνται κάποιες μεταρρυθμίσεις, των όρων λειτουργίας του ταμείου. Η πρώτη πραγματοποιείται το 1975 και είναι περιορισμένης κλίμακας. Η επόμενη μεταρρύθμιση, το 1984, έχει σαν αποτέλεσμα την αντικατάσταση του συστήματος των ποσοτώσεων από το «σύστημα των ψαλίδων», σύμφωνα με το οποίο καθορίζονται ενδεικτικά ποσοστά για το μερίδιο κάθε χώρας, στη βάση μιας τριετούς περιόδου (Ανδρικοπούλου, 1995).

Η ριζική αλλαγή, που απαιτείται για την ενίσχυση της περιφερειακής πολιτικής, έρχεται με τη μεταρρύθμιση, των Διαρθρωτικών Ταμείων, του 1988. Μέσω της μεταρρύθμισης αυτής η δράση του Ταμείου μεταβάλλεται και γίνεται περισσότερο ευέλικτη. Τώρα πια δεν υφίσταται ο υποχρεωτικός καταμερισμός των πόρων αλλά πραγματοποιείται ένας ενδεικτικός καταμερισμός για μια περίοδο πέντε χρόνων.

Οι πόροι του ΕΤΠΑ και των υπόλοιπων χρηματοδοτικών μέσων χρησιμοποιούνται κατά κανόνα για την χρηματοδότηση αναπτυξιακών προγραμμάτων και όχι τόσο για μεμονωμένα έργα, που αποτελούσαν μέχρι σήμερα την πλειοψηφία των αιτήσεων για ενίσχυση (Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, 1991). Το κύριο corpus των παρεμβάσεων της Κοινότητας στο πλαίσιο της διαρθρωτικής πολιτικής, πραγματοποιείται μέσα από τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ) (Τσέτση Σταύρος, 1996). Τα ΚΠΣ υλοποιούνται μέσα από τα αναπτυξιακά προγράμματα τα οποία εγκρίνονται από τη Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Αυτά μπορούν να είναι είτε εθνικής είτε κοινοτικής πρωτοβουλίας. Στην πρώτη περίπτωση εκπονούνται βάση των προτάσεων που υποβάλλονται από τα κράτη μέλη και αποτελούν το ΚΠΣ, ενώ στην δεύτερη, βάση κατευθύνσεων που ορίζει η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Οδηγός του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης –Β' Πακέτο Ντελόρ).

Το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης εξασφαλίζει τον συντονισμό της κοινοτικής διαρθρωτικής βοήθειας για την επίτευξη των διαφόρων στόχων του Άρθρου 1 του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ.2052/88 του Συμβουλίου της 24 ης Ιουνίου 1988. Περιλαμβάνει άξονες προτεραιότητας της κοινοτικής παρέμβασης, τις μορφές παρέμβασης, τη διάρκεια των παρεμβάσεων αυτών καθώς και το ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης. Η παρέμβαση των χρηματοδοτικών μέσων μπορεί να πάρει τις ακόλουθες μορφές:

- συγχρηματοδότηση λειτουργικών προγραμμάτων για την υλοποίηση των οποίων μπορεί να ζητηθεί η συνδρομή ενός ή περισσότερων ταμείων εκτός από τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά μέσα
- χορήγηση συνολικών επιχορηγήσεων, τις οποίες διαχειρίζεται ένας ενδιάμεσος φορέας, που ορίζεται από το κράτος μέλος σε συμφωνία με την Επιτροπή,
- συγχρηματοδότηση εθνικού καθεστώτος ενισχύσεων,
- συγχρηματοδότηση κατάλληλων σχεδίων,
- ενίσχυση σε τεχνική βοήθεια και προπαρασκευαστικές μελέτες για την εκπόνηση των δράσεων (Τσέτση Σταύρος, 1996).

Βέβαια και σε αυτήν τη φάση αναμόρφωσης της περιφερειακής πολιτικής με πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, τελικός σκοπός είναι η γενική ανάπτυξη της Ευρώπης καθώς και η ενίσχυση αναπτυξιακών προοπτικών των μειονεκτικών περιοχών

της Κοινότητας. Το μέγεθος των θετικών επιπτώσεων, θα εξαρτηθεί από τη χρήση των κοινοτικών ενισχύσεων, τη σωστή και ορθολογική κατανομή των πόρων.

Στη συνέχεια αυτού του κεφαλαίου γίνεται μια σύντομη αναφορά στην αναγκαιότητα μεταρρύθμισης της περιφερειακής πολιτικής. Ακολουθεί η παρουσίαση των Κανονισμών, που εκδίδονται το 1988 με διάρκεια ως τον Δεκέμβρη του 1993, πάνω στους οποίους στηρίζεται η μεταρρύθμιση. Ακολουθούν οι πέντε βασικές αρχές της μεταρρύθμισης, που θέτει ένας από τους Κανονισμούς, ο Κανονισμός – Πλαίσιο. Στην πορεία δίνεται έμφαση σε μια από τις βασικές αρχές, αναφέροντας ειδικότερα τα κριτήρια ένταξης των περιοχών στους πέντε στόχους προτεραιότητας των διαρθρωτικών ταμείων. Παρακάτω επισημαίνονται οι βασικές αρχές των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων καθώς και ο τρόπος υλοποίησης των παρεμβάσεων. Στο τέλος αυτού του κεφαλαίου θα εξεταστεί η αποτελεσματικότητα της νέας διαρθρωτικής πολιτικής με αναφορά στον τρόπο χρήσης των χρηματοδοτικών μέσων, την πορεία και τον χαρακτήρα της εφαρμογής των ΚΠΣ.

2.2. Η αναγκαιότητα της μεταρρύθμισης του 1988

Η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων το 1958 και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης το 1975, αποτέλεσαν μαζί με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων – Τμήμα Προσανατολισμού, τις σημαντικότερες εκφράσεις της διαρθρωτικής δράσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ωστόσο, ως τα τέλη της δεκαετίας του '80 αποδείχτηκε ότι τα αποτελέσματα ήταν αρκετά περιορισμένα. Εντός της περιφέρειας συνεχίζουν να παρατηρούνται διαφορές, από περιφέρεια σε περιφέρεια, ως προς το επίπεδο ανάπτυξης, τα εισοδήματα και την παραγωγικότητα. Στην περίοδο πριν τη μεταρρύθμιση, παρατηρείται ανεπάρκεια πόρων που χορηγήθηκαν από τα διαρθρωτικά ταμεία. Η διασπορά των κοινοτικών δράσεων γινόταν σε υπερβολικά μεγάλη γεωγραφική περιοχή και βάση μεγάλων αριθμών σχεδίων, γεγονός που μείωνε την αποτελεσματικότητα αυτών των δράσεων. Η κοινοτική χρηματοδότηση προσανατολίστηκε κυρίως στις υποδομές παρά στην ενίσχυση των ιδιωτικών παραγωγικών επενδύσεων.

Οι ανισοροπίες αυτές συνδέονται με την αποδοτικότητα των οικονομικών πολιτικών που ακολουθούνται από τα κράτη – μέλη, σε κεντρικό αλλά και

περιφερειακό επίπεδο. Έτσι, για να εξαλειφθούν οι προαναφερθείσες αδυναμίες, να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα της κοινοτικής δράσης και να ενισχυθούν οι αναπτυξιακά ασθενέστερες περιοχές, θεωρήθηκε αναγκαία η τροποποίηση των κανόνων λειτουργίας των διαρθρωτικών ταμείων (Τσέτσης Σταύρος, 1996).

2.3 Οι Κανονισμοί βάση των οποίων υλοποιείται η μεταρρύθμιση του 1988

Στα πλαίσια της γενικότερης αναπτυξιακής πολιτικής στην περίοδο της μεταρρύθμισης, επέρχεται μεταβολή στον τρόπο άσκησης της Εθνικής Περιφερειακής Πολιτικής, αφού καθίσταται πλέον αναγκαία η προσαρμογή του περιφερειακού σχεδιασμού στις νέες απαιτήσεις. Εξειδικεύονται οι στόχοι της Περιφερειακής Πολιτικής και βασική επιδίωξη είναι, μέσω της σωστής και αποτελεσματικής κατανομής των πόρων, η γενικότερη ανάπτυξη της οικονομίας (στους οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτιστικούς τομείς), η μείωση της έντασης των περιφερειακών ανισοτήτων μεταξύ κέντρου και περιφερειών αλλά και μεταξύ περιφερειών, η ανάπτυξη των παραγωγικών τομέων αλλά και η βελτίωση της κοινωνική – τεχνικής υποδομής. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να τονισθεί ότι στην παρούσα φάση της μεταρρύθμισης υπάρχουν κάποιες αποφάσεις που έχουν ληφθεί πριν την έναρξη του πενταετούς Προγράμματος 1988-1992 και οι οποίες δημιουργούν δεσμεύσεις για το καινούργιο πρόγραμμα. Την κυριότερη δέσμευση αποτελούν τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (ΜΟΠ). Τα ΜΟΠ έχουν τον ίδιο χρόνο λήξης (το 1992) με το Πενταετές Πρόγραμμα και αφορούν το 15% περίπου των πόρων που διατίθενται από δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις για την περιφερειακή ανάπτυξη. Το παραπάνω πρέπει να ληφθεί υπόψη, γιατί με αυτόν τον τρόπο μειώνονται τα περιθώρια προγραμματισμού των έργων (Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, 1991).

Με την θέση σε ισχύ της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης από την 1/7/1987 ξεκίνησε και η διαδικασία υλοποίησης του προγράμματος για την εγκαθίδρυση μιας πραγματικά Ενιαίας Αγοράς. Για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της Ενιαίας Αγοράς και για τις προϋποθέσεις επιτυχίας της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, κρίθηκε αναγκαία η αύξηση των χρηματοδοτήσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων και η εφαρμογή ευέλικτων και αποτελεσματικών πολιτικών για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Κοινότητας και την ανάπτυξη της περιφέρειας. Για την υλοποίηση των στόχων

αυτών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις (γνωστές ως *πακέτο Ντελόρ Ι*) για την πενταετία 1988 – 1992.

Με την έγκριση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών θεσπίστηκε στις 24 Ιουνίου 1988 ο Κανονισμός 2052/88, σχετικά με τις αποστολές των ταμείων με διαρθρωτική σκοπιμότητα, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεών τους. Ο Κανονισμός 2052/88 που ονομάζεται και *Κανονισμός -Πλαίσιο* αναφέρεται στο γενικό πλαίσιο της νέας πολιτικής. Περιλαμβάνει συγκεκριμένα :

- Τους στόχους, τα μέσα και την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων
- Τη μέθοδο των διαρθρωτικών παρεμβάσεων
- Το αναλυτικό περιεχόμενο των στόχων
- Τις χρηματοοικονομικές διατάξεις

Αργότερα εκδίδονται οι υπόλοιποι τέσσερις Κανονισμοί που περιλαμβάνουν τις διατάξεις εφαρμογής του Κανονισμού 2052/88. Αυτοί είναι:

- **Ο Κανονισμός συντονισμού:** Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ.4253/88 της 19^{ης} Δεκεμβρίου 1988.
- **Ο Κανονισμός ΕΤΠΑ:** Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ.4454/88 της 19^{ης} Δεκεμβρίου 1988 για τις διατάξεις εφαρμογής που αφορούν το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.
- **Ο Κανονισμός ΕΚΤ.** Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ.4255/88 της 19^{ης} Δεκεμβρίου για τις διατάξεις εφαρμογής που αφορούν το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.
- **Ο Κανονισμός ΕΓΤΠΕ.** Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ.4256/88 της 19^{ης} Δεκεμβρίου για τις διατάξεις εφαρμογής που αφορούν το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Προσανατολισμού.

Ο Κανονισμός 4253/88 αφορά το συντονισμό των παρεμβάσεων και αναφέρεται κυρίως στον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνεται ο συντονισμός των χρηματοδοτικών οργάνων καθώς και στα συγκεκριμένα στάδια υλοποίησης των παρεμβάσεων και το αναλυτικό τους περιεχόμενο. Περιλαμβάνει διατάξεις για τα χρηματοοικονομικά μεγέθη, τη διαχείριση και τον έλεγχο. Οι άλλοι τρεις Κανονισμοί (αρ.4454/88, αρ.4255/88,αρ. 4256/88) αναφέρονται στις διατάξεις που αφορούν κάθε Ταμείο ξεχωριστά και περιλαμβάνουν το πεδίο και τις μορφές παρέμβασής του, τις βασικές κατευθύνσεις και τις επιλέξιμες ενέργειες.

2.3.1. Οι Βασικές Αρχές που θέτει ο Κανονισμός – Πλαίσιο

Οι βασικές αρχές που θέτει η μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων, αποτελούν ως ένα βαθμό εξέλιξη των αρχών που έθετε ο Κανονισμός 1787/84 του ΕΤΠΑ. Συνεχίζουν να προωθούν τη συγκέντρωση σε λίγες περιοχές κατά προτεραιότητα, καθιερώνουν τον πολυετή και με ολοκληρωμένο χαρακτήρα προγραμματισμό, ως μοναδική μορφή παρέμβασης και επιδιώκουν γενικά τον ευρύτερο συντονισμό της περιφερειακής πολιτικής. Τα νέα στοιχεία που εισάγει η μεταρρύθμιση και οι βασικές αρχές που θέτει ο Κανονισμός – πλαίσιο αφορούν:

- ❖ *Τη συγκέντρωση σε πέντε συγκεκριμένους στόχους*, οι οποίοι εκφράζουν τους βασικούς άξονες προτεραιότητας της ακολουθούμενης πολιτικής.
- ❖ *Την καλύτερη διαχείριση των Ταμείων* (διπλασιασμό των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων από 7,2 δις ECU το 1987 στα 14,2 δις ECU το 1993)
- ❖ *Την εταιρική σχέση* (που αποσκοπεί στη στενότερη δυνατή συνεννόηση μεταξύ της Επιτροπής και των αρμοδίων αρχών κάθε χώρας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο),
- ❖ *Την απλοποίηση, παρακολούθηση και ευελιξία.*
- ❖ *Τη συνοχή και το συντονισμό με τις οικονομικές πολιτικές των κρατών – μελών* (Τσέτσης Σταύρος, 1996, Αδρικοπούλου Ελένη 1995).

2.3.1.1 Πέντε στόχοι προτεραιότητας και τα μέσα για την υλοποίησή τους

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έθεσε με την αναμόρφωση της περιφερειακής πολιτικής του 1988 πέντε στόχους προτεραιότητας. Για την επίτευξη των στόχων συμβάλλουν, κατά τρόπο συντονισμένο, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) - που αποτελεί το κύριο όργανο άσκησης περιφερειακής πολιτικής- το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων/ τμήμα Προσανατολισμού (ΕΓΤΠΕ-Π), η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ), το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ). Παρακάτω αναφέρεται με συντομία ο γενικός ρόλος του κάθε Ταμείου ξεχωριστά και στη συνέχεια παρουσιάζονται οι πέντε στόχοι προτεραιότητας.

□ *Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)*

Κύριος στόχος του ΕΤΠΑ είναι η άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων που υπάρχουν στην Κοινότητα. Συμμετέχει στη διαρθρωτική προσαρμογή των καθυστερημένων περιοχών και στην ανασυγκρότηση των βιομηχανικών περιοχών που βρίσκονται σε μαρασμό.

□ *Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)*

Το Ταμείο αυτό συμμετέχει στη χρηματοδότη ενεργειών για την επαγγελματική κατάρτιση. Χορηγεί επιδοτήσεις με προτεραιότητα στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές και δείχνει βασικό ενδιαφέρον στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου, που είναι και ο κύριος στόχος του Ευρωπαϊκού Ταμείου.

□ *Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Προσανατολισμού (ΕΓΤΠΕ)*

Είναι το χρηματοδοτικό όργανο με το οποίο ασκείται η Κοινή Αγροτική Πολιτική σε κοινοτικό επίπεδο και χωρίζεται στο τμήμα προσανατολισμού και στο τμήμα εγγυήσεων. Το τμήμα προσανατολισμού προορίζεται για την μερική χρηματοδότη των επενδύσεων που έχουν σκοπό την αναδιάρθρωση της αγροτικής παραγωγής και τη βελτίωση του τρόπου διανομής των αγροτικών προϊόντων. Το τμήμα εγγυήσεων χρηματοδοτεί ως επί το πλείστον δαπάνες των κοινών οργανώσεων των αγορών.

□ *Το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)*

που διατίθεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, έχει σαν σκοπό την μακροπρόθεσμη επίλυση προβλημάτων οικονομικής και κοινωνικής φύσης και την προώθηση των ασθενέστερων περιφερειών και κοινωνικών ομάδων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1997, Λουκίτσας Φ.- Μπεριάτος Ηλίας, 1997-98).

Όπως ορίζεται στον Κανονισμό – πλαίσιο, η δράση της Κοινότητας μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων αποσκοπεί στην επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στα άρθρα 130Α και 130Γ της Συνθήκης ΕΟΚ.

(Το άρθρο 130Α της Συνθήκης προβλέπει ότι η Κοινότητα αναπτύσσει και συνεχίζει τη δράση της με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και ότι, συγκεκριμένα, έχει στόχο να μειώσει τις διαφορές ανάμεσα στις διάφορες περιοχές και στην καθυστέρηση των πλέον μειονεκτικών περιοχών.)

(Το άρθρο 130 Γ προβλέπει ότι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) προορίζεται να συμβάλλει στη διόρθωση των κυριότερων περιφερειακών ανισοτήτων στην Κοινότητα μέσω της συμμετοχής στην ανάπτυξη και στη διαρθρωτική αναπροσαρμογή των περιοχών που παρουσιάζουν καθυστέρηση στην ανάπτυξή τους, καθώς και στην ανασυγκρότηση των βιομηχανικών περιφερειών που βρίσκονται σε παρακμή.) (ΕΕΚ 1988)

ΠΙΝΑΚΑΣ 7 : Οι πέντε στόχοι προτεραιότητας των διαρθρωτικών Ταμείων για περίοδο 1989 - 93

Οι πέντε στόχοι προτεραιότητας των διαρθρωτικών Ταμείων για την περίοδο 1989-93

Στόχος 1: Η προώθηση της ανάπτυξης και διαρθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών με το κατά κεφαλή ΑΕΠ κατώτερο ή κοντά στο 75% του κοινοτικού μέσου όρου (γίνεται αναθεώρηση κάθε πέντε χρόνια).

Στόχος 2: Μετατροπή των περιφερειών, παραμεθόριων περιοχών ή τμημάτων περιοχών (περιλαμβανομένων των περιοχών αγοράς εργασίας και των αστικών κοινοτήτων) που πλήττονται σοβαρά από τη βιομηχανική παρακμή. Κριτήρια: το μέσο ποσοστό ανεργίας και το ποσοστό βιομηχανικής απασχόλησης να είναι υψηλότερο του κοινοτικού μέσου όρου, παρακμή της βιομηχανικής απασχόλησης (αναθεωρείται κάθε τρία χρόνια).

Στόχος 3: Καταπολέμηση της ανεργίας μακράς διάρκειας.

Κριτήριο: άνεργοι ηλικίας άνω των 25 ετών και για περίοδο μεγαλύτερη των 12 μηνών.

Στόχος 4: Διευκόλυνση της επαγγελματικής ένταξης των νέων. Κριτήρια : νέοι ηλικίας κάτω των 25 ετών που αναζητούν εργασία.

Στόχος 5α: Επιτάχυνση της προσαρμογής τω γεωργικών διαρθρώσεων.

Στόχος 5β: Προώθηση της ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών. Κριτήρια : υψηλό ποσοστό απασχόλησης στη γεωργία, χαμηλό επίπεδο γεωργικού εισοδήματος, χαμηλό επίπεδο κοινωνικο - οικονομικής ανάπτυξης (υπολογίζεται με βάση το κατά κεφαλήν ΑΕΠ).

Πηγή: Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ. 2081/93, και ΕΕΚ-Γ, 1993

Η συγκέντρωση καλύπτει εκτός από τις ευαίσθητες περιοχές (που αναφέρονται στους περιφερειακούς στόχους 1, 2 και 5β) και συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού (που ορίζονται στους στόχους 3, 4, και 5 α) που αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα. Σε σχέση με τις αρχές του Κανονισμού 1787/84 του ΕΤΠΑ, στις δυο προηγούμενες περιοχές- με αναπτυξιακή καθυστέρηση (στόχος 1) και περιοχές με βιομηχανική παρακμή (στόχος 2)- προστίθεται και μια τρίτη κατηγορία που αφορά τις αγροτικές περιοχές (στόχος 5β). Σε αυτές τις περιοχές μπορούν να συνεισφέρουν, ανάλογα με την περίπτωση, όλα τα διαρθρωτικά Ταμεία και τα υπόλοιπα χρηματοδοτικά όργανα της Κοινότητας.

Τα διαρθρωτικά ταμεία συμβάλλουν το καθένα με τις ειδικές διατάξεις που το διέπουν, στην υλοποίηση των στόχων 1 ως 5, με βάση την ακόλουθη κατανομή:

- στόχος 1: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ – τμήμα προσανατολισμού
- στόχος 2: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ,
- στόχος 3 : ΕΚΤ, ΕΤΕ, ΕΚΑΧ
- στόχος 4: ΕΚΤ,
- στόχος 5α: ΕΓΤΠΕ – τμήμα προσανατολισμού
- στόχος 5β: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ – τμήμα προσανατολισμού

Σύμφωνα με το άρθρο 130 Γ της Συνθήκης το *Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης* :

- Έχει ως κύρια αποστολή την υποστήριξη των στόχων αριθ. 1 και 2 στις οικείες περιφέρειες,
- Συμμετέχει, επιπλέον, στις δράσεις του στόχου 5β.

Βάση του Κανονισμού (ΕΟΚ) 4254/88, άρθρο 1, το ΕΤΠΑ συμβάλλει στην ενίσχυση και χρηματοδότηση :

Α) παραγωγικών επενδύσεων

Β) της δημιουργίας ή του εκσυγχρονισμού υποδομών που συμβάλλουν στην ανάπτυξη ή μετατροπή των οικείων περιφερειών

Γ) δράσεων με στόχο την ανάπτυξη του ενδογενούς δυναμικού των οικείων περιφερειών.

Δ) ενεργειών σε κοινοτικό επίπεδο και στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Κανονισμού (ΕΟΚ) αρ.4254/88 που αφορά την περιφερειακή ανάπτυξη σε κοινοτικό επίπεδο, το ΕΤΠΑ εξειδικεύεται στην

υποστήριξη μελετών ή προτύπων πειραματικών ενεργειών περιφερειακής ανάπτυξης σε κοινοτικό επίπεδο και, ειδικότερα, στις παραμεθόριες περιοχές.

Στα πλαίσια του άρθρου 123 της Συνθήκης και βάση των αποφάσεων που έχουν ληφθεί ή θα ληφθούν δυνάμει του άρθρου 126 της Συνθήκης, το *EKT*:

- Έχει ως πρωταρχική αποστολή τη στήριξη σε όλη την Κοινότητα των δράσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης και των ενισχύσεων για την πρόσληψη προσωπικού και τη δημιουργία δραστηριοτήτων ελευθέρων επαγγελματιών, με σκοπό την καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας (στόχος αριθ.3) και την επαγγελματική ένταξη των νέων (στόχος αριθ.4).
- Επιπλέον στηρίζει τις δράσεις των στόχων αριθ.1, 2 και 5β.

Σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώνονται στο άρθρο 39 της Συνθήκης, οι παρεμβάσεις του *ΕΓΤΠΕ* – τμήμα προσανατολισμού, αποβλέπουν στους ακόλουθους στόχους:

- Στην ενίσχυση και αναδιοργάνωση των γεωργικών διαρθρώσεων, συμπεριλαμβανόμενης της εμπορίας και της μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων δασοκομίας, με την προοπτική, ιδίως, της μεταρρύθμισης της κοινής γεωργικής πολιτικής .
- Στην εξασφάλιση της μετατροπής της γεωργικής παραγωγής και στην ανάπτυξη συμπληρωματικών δραστηριοτήτων για του γεωργούς.
- Στην εξασφάλιση ενός δικαίου βιοτικού επιπέδου στους αγρότες.
- Στη συμβολή της κοινωνικής ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών, στην προστασία του περιβάλλοντος και στη διατήρηση του αγροτικού χώρου, καθώς και στην αντιστάθμιση των αρνητικών επιπτώσεων που έχουν στη γεωργία τυχόν φυσικά μειονεκτήματα.

Οι ειδικές διατάξεις όσον αφορά τη δράση κάθε διαρθρωτικού ταμείου, καθορίζονται από τις εκτελεστικές αποφάσεις που εκδίδονται βάση του άρθρου 130 E της Συνθήκης (ΕΕΕ-Κ, 1988).

2.3.1.2 Καλύτερη διαχείριση των Ταμείων

Κατά την περίοδο της μεταρρύθμισης προβλέπονται, και στο θέμα των χρηματοδοτικών μέσων, αλλαγές σε σχέση με την προηγούμενη πολιτική. Καθορίζεται ο διπλασιασμός των διαθέσιμων πόρων και η προσπάθεια συγκέντρωσης στις περιφέρειες με αναπτυξιακή καθυστέρηση. Έτσι, βάση του άρθρου 12 του Κανονισμού – Πλαισίου:

- οι πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων θα διπλασιαστούν το 1993 σε σχέση με το 1987
- οι ενισχύσεις των διαρθρωτικών Ταμείων στις περιφέρειες του στόχου 1 θα διπλασιαστούν μέχρι το 1992
- στις περιφέρειες του στόχου 1 θα διατίθεται από το ΕΤΠΑ το 80% περίπου των πιστώσεων
- και το 85% των πόρων των Ταμείων διατίθεται στους πέντε στόχους προτεραιότητας όπου το 15% διατίθεται με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η κατανομή των πόρων βασίζεται στα κοινωνικοοικονομικά κριτήρια που καθορίζουν την επιλεξιμότητα των περιφερειών και ζωνών, προκειμένου να τύχουν παρεμβάσεις του ΕΤΠΑ, σύμφωνα με τους στόχους 1, 2, και 5β. Βάση του άρθρου 12 του Κανονισμού – Πλαισίου, καθιερώνεται ο διπλασιασμός των πόρων από 7,2 δις ECU το 1988 σε 14,2 δις ECU το 1993. Για την καλύτερη διαχείριση των ταμείων προβλέπονται και άλλα μέτρα και ρυθμίσεις όπως ο πολυετής προγραμματισμός, ο προσθετικός χαρακτήρας των κοινοτικών κεφαλαίων, η αποφυγή επικαλύψεων μεταξύ των Ταμείων.

Ειδικότερα για τις περιφέρειες του στόχου 1, που παρουσιάζουν κατά κεφαλήν ΑΕΠ κατώτερο ή κοντά στο 75% του κοινοτικού μέσου όρου, το ΕΤΠΑ μπορεί να διαθέσει το 80% των πιστώσεών του. Συνολικά από τα 14 δις ECU που διατίθενται για χρηματοδότηση, τα 9 δις ECU κατανέμονται στις περιφέρειες του στόχου 1, στις οποίες ανήκει και ολόκληρη η Ελλάδα.

Τα ποσοστά της συνδρομής στη χρηματοδότηση κλιμακώνεται με βάση :

- τη σοβαρότητα των συγκεκριμένων περιφερειακών ή κοινωνικών προβλημάτων,
- τη χρηματοδοτική ικανότητα του ενδιαφερόμενου κράτους – μέλους,
- το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που παρουσιάζουν οι ενέργειες από κοινοτική και περιφερειακή άποψη.

2.3.1.3 Εταιρική Σχέση

Η τρίτη βασική αρχή που θέτει ο Κανονισμός – Πλαίσιο αφορά την Εταιρική Σχέση, η οποία αποτελεί καινοτομία της μεταρρύθμισης. Η Εταιρική σχέση θεωρείται ως η αρχή – κλειδί της μεταρρύθμισης αφού ρυθμίζει τη στενή συνεργασία ανάμεσα στην Επιτροπή, το ενδιαφερόμενο κράτος – μέλος και τις αρμόδιες αρχές που ορίζονται από το εθνικό, περιφερειακό, τοπικό ή άλλο επίπεδο. Όλα τα παραπάνω μέρη αποτελούν ισότιμους εταίρους και επιδιώκουν ένα κοινό σκοπό. Η Εταιρική σχέση απορρέει από την *Αρχή της επικουρικότητας* (Συνθήκη του Maastricht), η οποία επιδιώκει να ρυθμίσει τις σχέσεις και την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών κυβερνήσεων. Βάση της εταιρικής σχέσης παρεμβάλλεται και ένας τρίτος έταίρος : οι περιφερειακές και τοπικές αρχές. Παράλληλα, καθιερώνεται και η Επιτροπή σαν ισότιμος εταίρος και έτσι επιβεβαιώνεται ο στόχος που θέτει το άρθρο 130 Α. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά της εταιρικής σχέσης:

- Απορρέει από την αρχή της συμπληρωματικότητας. Η κοινοτική δράση θεωρείται ως συμπλήρωμα ή συμβολή στις αντίστοιχες δράσεις των κρατών – μελών.
- Στηρίζεται στη στενή συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων – “εταίρων” που επιδιώκουν έναν κοινό σκοπό.
- Καλύπτει την προετημασία, τη χρηματοδότηση, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των ενεργειών.
- Έχει τριεπίπεδη οργάνωση η οποία αποτελείται από την Επιτροπή, το ενδιαφερόμενο κράτος – μέλος και τις αρμόδιες αρχές σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό ή άλλο επίπεδο.

Με βάση τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88, η Επιτροπή λαμβάνει τις πρωτοβουλίες και τα εκτελεστικά μέτρα που απαιτούνται για να εξασφαλίσει, ότι η κοινοτική δράση στηρίζει την υλοποίηση των στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 1 και ενισχύει τις εθνικές πρωτοβουλίες. Η Επιτροπή μπορεί επίσης, στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, να συμβάλει στην προετοιμασία, την εκτέλεση και την προσαρμογή των παρεμβάσεων με τη χρηματοδότηση προπαρασκευαστικών μελετών και ενεργειών τεχνικής βοήθειας, σε συμφωνία με το ενδιαφερόμενο κράτος – μέλος και τις αρμόδιες αρχές (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995, ΕΕΕ- Κ, 1988).

2.3.1.4 Απλοποίηση, παρακολούθηση, ευελιξία

Η αρχή της απλοποίησης, της παρακολούθησης και της ευελιξίας αποτελεί επίσης μία από τις βασικές αρχές που θέτει ο Κανονισμός – Πλαίσιο. Η έννοια της απλοποίησης είναι απαραίτητη διότι, με την ενοποίηση των διαδικασιών παρέμβασης των Ταμείων, επιτυγχάνεται η αύξηση της αποτελεσματικότητας και η μείωση της πολυπλοκότητας των διατάξεων. Για την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των διαρθρωτικών παρεμβάσεων, πραγματοποιείται εκ των προτέρων η παρακολούθηση και αξιολόγηση της κοινοτικής δράσης. Δημιουργούνται μηχανισμοί παρακολούθησης και αξιολόγησης των δράσεων, ώστε να εξασφαλιστεί η ευελιξία με τη συνεχή προσαρμογή και τροποποίηση των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης και των Λειτουργικών Προγραμμάτων. Αυτό συμβαίνει για να μπορούν να εκτιμηθούν οι επιδράσεις της σε σχέση με τους στόχους που θέτουν τα άρθρα 130Α και 130Γ της Συνθήκης ΕΟΚ. Στις μεθόδους παρακολούθησης επιτρέπεται ο αναπροσανατολισμός της δράσης με βάση τις ανάγκες που προκύπτουν κατά την εκτέλεσή της. Ο έλεγχος της συμβατότητας της κοινοτικής δράσης γίνεται για να εξασφαλισθεί η συμφωνία των ενεργειών χρηματοδότησης με τις διατάξεις των Συνθηκών και με τις κοινοτικές πολιτικές. (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995).

2.3.1.5 Η Αρχή της Συνοχής

Η αρχή της Συνοχής αποτελεί την τελευταία αρχή που θέτει ο Κανονισμός - Πλαίσιο και η οποία είναι συμπληρωματική και συνδεδεμένη με τις υπόλοιπες αρχές. Επιδιώκει την εξασφάλιση της συνοχής ανάμεσα στις δράσεις της Κοινότητας και τις στρατηγικές των κρατών – μελών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η αρχή της Συνοχής θέτει σαν στόχο τον συντονισμό των πολιτικών με στόχο την πραγματική οικονομική σύγκλιση.

2.4. Τα κριτήρια ένταξης των περιφερειών στο πλαίσιο των στόχων 1 - 5β

Οι στόχοι που αποφασίστηκαν και έχουν ποτεραιότητα για την περίοδο 1989 μέχρι 1993, χαρακτηρίζονται από κάποια κριτήρια. Οι επιλεξιμότητα των περιφερειών γίνεται με βάση κριτήρια που προσδιορίζουν την αναπτυξιακή καθυστέρηση, τη

βιομηχανική παρακμή, τη μακροχρόνια ανεργία, κ.ά. Η πιο χαρακτηριστική διαφορά μεταξύ των στόχων είναι η χωρική ή γεωγραφική τους διάσταση.

Οι περιφέρειες τις οποίες αφορά ο στόχος αριθ.1 είναι οι περιφέρειες του διοικητικού επιπέδου NUTS II¹, των οποίων το ΑΕΠ ανά κάτοικο είναι κατώτερο του 75% του κοινοτικού μέσου όρου. Όπως βλέπουμε και στον παρακάτω χάρτη 1 ο στόχος 1 καλύπτει:

- ολόκληρη την Ελλάδα
- την Πορτογαλία
- την Ιρλανδία
- τις περιφέρειες Abruzzi, Basilicata, Calabria, Campania, Molise, Puglia, Sardegna, Sicilia της Ιταλίας
- τις περιφέρειες Andalucia, Asturias, Castilla y Leon, Castilla – La Mancha, Ceuta y Melilla, Comunidad Valenciana, Extremadura, Galicia, Canarias και Murcia της Ισπανίας
- τα υπερπόντια Γαλλικά Διαμερίσματα (DOM) καθώς και την Κορσική
- τη Βόρεια Ιρλανδία του Ηνωμένου Βασιλείου.

---

¹ Η Κοινότητα χρησιμοποιεί μια ιεραρχική διαίρεση των περιφερειών σε τρία επίπεδα. Η ονοματολογία “NUTS” (στατιστικές εδαφικές μονάδες) υποδιαιρεί κάθε κράτος – μέλος σε ένα σύνολο περιφερειών επιπέδου 1, η καθεμιά από τις οποίες υποδιαιρείται σε ένα σύνολο περιφερειών επιπέδου 2 και αυτές στη συνέχεια σε ένα σύνολο περιφερειών επιπέδου 3. Η ονοματολογία NUTS υποδιαιρεί το έδαφος της Κοινότητας σε 71 περιφέρειες επιπέδου 1, σε 183 περιφέρειες επιπέδου 2 και σε 1.044 περιφέρειες επιπέδου 3.

Ο στόχος 1 αφορά επίσης και άλλες περιφέρειες, των οποίων το ΑΕΠ ανά κάτοικο πλησιάζει εκείνο των περιφερειών που αναφέρθηκαν παραπάνω. Αυτές οι περιφέρειες λαμβάνονται για ειδικούς λόγους υπόψη, στο πλαίσιο του στόχου αριθ.1 (ΕΕΚ,1988).

Η σειρά των παραπάνω περιφερειών που εμπίπτουν στον στόχο 1, ισχύουν για πέντε χρόνια, ξεκινώντας από την έναρξη ισχύος του Κανονισμού 2052/88- Άρθρο 8. Λίγο πριν τη λήξη της πενταετίας καταρτίζεται από το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, νέα ομάδα περιφερειών για την περίοδο μετά τη λήξη των πέντε ετών.

Οι βιομηχανικές περιοχές σε παρακμή που αφορά ο στόχος αριθ. 2 συμπεριλαμβάνουν περιφέρειες, παραμεθόριες περιοχές ή τμήματα περιοχών (περιλαμβανόμενων των περιοχών αγοράς εργασίας και των αστικών κοινοτήτων). Οι περιοχές αυτές πρέπει να αντιστοιχούν ή να ανήκουν σε εδαφική μονάδα NUTS III και να ανταποκρίνονται στα παρακάτω κριτήρια:

- το μέσο ποσοστό ανεργίας τους είναι μεγαλύτερο από τον κοινοτικό μέσο όρο των τελευταίων τριών ετών,
- το ποσοστό απασχόλησης στη βιομηχανία σε σχέση με το ποσοστό συνολικής απασχόλησης είναι ίσο ή ανώτερο του κοινοτικού μέσου όρου για κάθε έτος αναφοράς από το 1975,
- εμφανίζουν μείωση της απασχόλησης στη βιομηχανία σε σχέση με το 1975,
- είναι αστικές κοινότητες με ποσοστό ανεργίας άνω του 50% του κοινοτικού μέσου όρου με σημαντική μείωση στη βιομηχανική απασχόληση

Η Επιτροπή έχει ξεκινήσει αμέσως μετά την έναρξη ισχύος του Κανονισμού να εγκρίνει έναν πρώτο κατάλογο των περιοχών με βάση τα παραπάνω κριτήρια. Ωστόσο, μόνο το Βερολίνο κρίνεται εξ αρχής επιλέξιμο για ενίσχυση βάση του στόχου 1. Ο κατάλογος των επιλέξιμων περιοχών επανεξετάζεται περιοδικά από την Επιτροπή. Οι περιοχές που εντάσσονται τελικά στο στόχο 2, φαίνονται στον παραπάνω χάρτη.

Οι στόχοι αριθ.3 και 4 που ορίζει ο Κανονισμός- Πλαίσιο περιλαμβάνουν και συγκεκριμενοποιούν τις κοινοτικές επιλογές και τα κριτήρια σχετικά με την καταπολέμηση της ανεργίας μακράς διάρκειας (στόχος αριθ.3) και την επαγγελματική ένταξη των νέων (στόχος αριθ.4).Τους πόρους για την κοινοτική συμβολή στους στόχους 3 και 4 προσφέρει το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Οι κατηγορίες ατόμων που αφορά η δράση του ΕΚΤ και είναι για τους στόχους 3 και 4 αναφέρεται σε

ανέργους μακράς διάρκειας και νέους μετά την περίοδο της υποχρεωτικής σχολικής εκπαίδευσης. Η συνδρομή του ΕΚΤ χορηγείται στο σύνολο της κοινότητας σε ενέργειες που έχουν σκοπό:

- Την καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας για άτομα ηλικίας άνω των 25 ετών που βρίσκονται σε ανεργία για διάστημα άνω των δώδεκα μηνών.
- Τη διευκόλυνση της επαγγελματικής ένταξης των νέων άνω των 25 χρόνων, που ζητούν απασχόληση μετά από την υποχρεωτική σχολική φοίτηση.

Τα ενδιαφερόμενα κράτη που θέλουν να επωφεληθούν από την κοινοτική υποστήριξη μπορούν να υποβάλουν στην Επιτροπή προτεινόμενα προγράμματα αλλά και αιτήσεις λειτουργικών προγραμμάτων που καλύπτονται από αυτά. Πριν γίνει δεκτή η κοινοτική υποστήριξη, η Επιτροπή εξετάζει αν τα προτεινόμενα προγράμματα συμβαδίζουν με τους προτεινόμενους στόχους του Κανονισμού 2052/88, τις κατευθυντήριες γραμμές που έχει καθορίσει και τις διατάξεις που αναφέρονται στα άρθρα 6 και 7 του Κανονισμού 2052/88. Για κάθε κράτος – μέλος και τα επιμέρους προγράμματα καταρτίζεται, για την υλοποίηση των στόχων 3 και 4, το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης (ΚΠΣ), το οποίο περιλαμβάνει:

- Τους βασικούς άξονες που επιλέγονται για την κοινοτική παρέμβαση υπέρ του πληθυσμού τον οποίον αφορούν οι στόχοι αριθ.3 και 4.
- Τις μορφές παρέμβασης
- Το ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης, στο οποίο καθορίζεται το ποσό των παρεμβάσεων και η πηγή τους.
- Η διάρκεια των παρεμβάσεων αυτών

Το ΚΠΣ μπορεί να αναθεωρείται και να προσαρμόζεται με πρωτοβουλία του κάθε κράτους – μέλους, ανάλογα με τα νέα στοιχεία και αποτελέσματα που αναφέρονται.

Βάση του Κανονισμού – Πλαισίου οι αγροτικές περιοχές, του στόχου 5 β, επιλέγονται λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό κατά τον οποίο είναι αγροτικές. Καθοριστικό ρόλο παίζουν : ο αριθμός ατόμων που απασχολούνται στη γεωργία καθώς και το επίπεδο οικονομικής και γεωργικής απασχόλησης, ο περιφερειακός χαρακτήρας των περιοχών και το κατά πόσο επηρεάζονται από την εξέλιξη του γεωργικού τομέα. Στην επιλογή των περιοχών που θα εντάσσονται στον στόχο 5 β, λαμβάνονται υπόψη οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, βάση των οποίων διαπιστώνεται η σοβαρότητα της γενικής κατάστασης και οι προοπτικές που υπάρχουν για εξέλιξη. Οι επιλέξιμες περιοχές καθορίζονται από την Επιτροπή, βάση στοιχείων που της παρέχονται από τα κράτη – μέλη. Σκοπός της είναι η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων στις περιοχές

με τα σοβαρότερα προβλήματα αγροτικής ανάπτυξης. Στον παραπάνω χάρτη φαίνονται οι περιοχές που εντάσσονται στο στόχο 5β.

2.5. Οι παρεμβάσεις των διαρθρωτικών ταμείων

Από τη δημιουργία του Περιφερειακού Ταμείου η Επιτροπή αντιμετώπιζε προβλήματα συντονισμού των διαφόρων κοινοτικών μηχανισμών στο επίπεδο των σχεδίων, αφού τα διάφορα διαρθρωτικά μέσα λειτουργούσαν το καθένα βάση του δικού του κανονισμού. Έτσι, με την πρόταση για μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων, εκφράστηκε από την Επιτροπή η ανάγκη συντονισμού των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων. Η έννοια του *συντονισμού* τέθηκε στον Κανονισμό (ΕΟΚ) αρ. 4253/88 της 19^{ης} Δεκεμβρίου, ο οποίος αφορά το συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών Ταμείων καθώς και τις παρεμβάσεις της ΕΤΕ και των άλλων χρηματοδοτικών οργάνων (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995, Μούσης Νίκος, 1997).

Ο συντονισμός μεταξύ των Ταμείων πραγματοποιείται ως προς:

- Τα κοινοτικά πλαίσια στήριξης
- Τον πολυετή προγραμματισμό του προϋπολογισμού
- Την εφαρμογή των ολοκληρωμένων λειτουργικών προγραμμάτων
- Την παρακολούθηση και αξιολόγηση ενεργειών

Η Επιτροπή εξασφαλίζει επίσης τον συντονισμό μεταξύ των παρεμβάσεων των Ταμείων και των παρεμβάσεων:

- Της ΕΚΑΧ
- Της ΕΤΕ
- Μέσω πόρων του κοινοτικού προϋπολογισμού που διατίθενται για άλλες χρηματοδοτικές ενέργειες αλλά και για την έρευνα.

2.5.1. Οι τέσσερις φάσεις υλοποίησης των παρεμβάσεων

Αφού έγινε παραπάνω αναφορά στη έννοια του συντονισμού των παρεμβάσεων, η οποία κατέχει κεντρική θέση στη μεταρρύθμιση, θα παρουσιαστούν στη συνέχεια οι τέσσερις φάσεις υλοποίησης των παρεμβάσεων:

Η πρώτη φάση αφορά *το σχεδιασμό και την επεξεργασία των προγραμμάτων* από τα κράτη – μέλη και τις αρμόδιες αρχές σε εθνικό, περιφερειακό ή άλλο επίπεδο. Τα

προγράμματα που υποβάλλονται από τα κράτη – μέλη στην Επιτροπή για να ακολουθήσει έπειτα η διαπραγμάτευση, διακρίνονται σε δυο είδη:

- Στα περιφερειακά προγράμματα
- Στα εθνικά προγράμματα

Περιφερειακά προγράμματα είναι αυτά των στόχων 1 και 2, όπου ειδικότερα τα του στόχου 1 είναι σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης (ΣΠΑ) και τα δεύτερα είναι σχέδια περιφερειακής και κοινωνικής μετατροπής. Τα σχέδια του στόχου 1, όπως διευκρινίζεται στον Κανονισμό Συντονισμού, πρέπει να καλύπτουν μια περιφέρεια επιπέδου NUTS II. Τα σχέδια του στόχου 2 πρέπει να καλύπτουν μια περιφέρεια επιπέδου NUTS III. Βέβαια ένα σχέδιο μπορεί να αφορά περισσότερες από μια περιφέρειες αλλά είναι και δυνατόν τα σχέδια να καλύπτουν ευρύτερη έκταση από τις επιλέξιμες περιοχές και να διαχωρίζουν τις ενέργειες που διεξάγονται στις επιλέξιμες περιοχές από αυτές που διεξάγονται αλλού.

Τα προγράμματα των στόχων 3 και 4 ανήκουν στην κατηγορία των *εθνικών προγραμμάτων* και αναφέρονται στη προσπάθεια καταπολέμησης της ανεργίας μακράς διάρκειας καθώς και τη διευκόλυνση της επαγγελματικής ένταξης των νέων στην αγορά εργασίας. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν κυρίως:

- Την περιγραφή των βασικών αξόνων που έχουν επιλεγεί για την ανασυγκρότηση και την περιφερειακή ανάπτυξη των περιοχών
- Τα στοιχεία για τον τρόπο χρησιμοποίησης των συνδρομών των Ταμείων, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕ) και των υπολοίπων κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων για την υλοποίηση των προγραμμάτων.

Στα σχέδια των στόχων 3 και 4, όπως καθορίζεται από τον Κανονισμό Συντονισμού, διαχωρίζονται οι δαπάνες που αφορούν τις περιφέρειες των στόχων 1,2 και 5β από τις δαπάνες που αφορούν τις άλλες περιφέρειες. Στοιχεία σχετικά με τις ενέργειες που πραγματοποιούνται στα πλαίσια του στόχου 5 α θα παρουσιάζονται στα σχέδια που αναφέρονται στους στόχους 1 και 5β.

Όσον αφορά τη διάρκεια των σχεδίων αξίζει να σημειωθεί ότι, κάθε σχέδιο καλύπτει περίοδο τριών ως πέντε ετών και μπορεί να αναθεωρηθεί εφόσον διαπιστωθούν σημαντικές αλλαγές στην κοινωνικοοικονομική κατάσταση και στην αγορά εργασίας.

Πέρα από τις προηγούμενες μορφές προγραμμάτων υπάρχουν και οι κοινοτικές πρωτοβουλίες οι οποίες στηρίζονται στο άρθρο 11 του Κανονισμού συντονισμού. Ο

Κανονισμός καθορίζει ότι “η Επιτροπή μπορεί με δική της πρωτοβουλία να αποφασίσει να προτείνει στα κράτη – μέλη να υποβάλουν αιτήσεις συνδρομής για ενέργειες που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Κοινότητα” (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995). Υπάρχουν, βάση του Κανονισμού του ΕΤΠΑ, τρία είδη κοινοτικών πρωτοβουλιών περιφερειακού χαρακτήρα τα οποία αποσκοπούν:

- στην επίλυση προβλημάτων που συνδέονται με την υλοποίηση άλλων πολιτικών ή είναι κοινά για ορισμένες κατηγορίες, και
- στην εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών.

Η πρώτη δέσμη κοινοτικών πολιτικών πρωτοβουλιών ξεκίνησε το 1989 με πιστώσεις ύψους 2.100 εκατ. ECU και περιλάμβανε τις παρακάτω πέντε κοινοτικές πρωτοβουλίες: RECHAR, ENVIREG, STRIDE, INTERREG και REGIS. Η δεύτερη δέσμη ξεκίνησε το 1990 με ποσόν ύψους 1.700 εκατ. ECU και περιλαμβάνει τις πρωτοβουλίες: REGEN, PRISMA, TELEMATIQUE, LEADER καθώς και τις πρωτοβουλίες EUROFORM, NOW, HORIZON για την απασχόληση. Οι παραπάνω πιστώσεις αντιστοιχούν στο 10% των πιστώσεων που προβλέφθηκαν με τη μεταρρύθμιση των ταμείων για την περίοδο 1989-93.

Τη δεύτερη από τις τέσσερις φάσεις υλοποίησης των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων, αποτελεί η **έγκριση των ΚΠΣ**, η οποία γίνεται από την Επιτροπή σε στενή συνεργασία με τα κράτη – μέλη και τις αρμόδιες αρχές. Τα ΚΠΣ είναι “μια κοινή απόφαση, μια αμοιβαία ανάλυση υποχρεώσεων στα πλαίσια της εταιρικής σχέσης” (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995). Βασίζονται σε εθνικά σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης (ΣΠΑ) και αποτελούν την απάντηση της Επιτροπής στις ανάγκες που εκφράστηκαν μέσα από τα προηγούμενα προγράμματα. Τα ΚΠΣ των στόχων 1, 2, 3, 4 και 5β καθορίζονται στο κατάλληλο γεωγραφικό επίπεδο σε συμφωνία με το ενδιαφερόμενο κράτος – μέλος στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης και κατόπιν έγκρισης της Επιτροπής. Τα ΚΠΣ των στόχων 1 ως 5β περιλαμβάνουν:

- Τους άξονες προτεραιότητας που επιλέγονται για την κοινοτική παρέμβαση
- Τις μορφές παρέμβασης
- Το ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης, στο οποίο καθορίζονται το ύψος και οι πηγές των παρεμβάσεων
- Τη διάρκεια των παρεμβάσεων

- Πληροφορίες (εφόσον είναι απαραίτητες) για τη διάθεση μέσων που απαιτείται για την προετοιμασία, εφαρμογή ή την προσαρμογή των σχετικών ενεργειών (ΕΕΕ-Κ, 1988).

Όσον αφορά τις διαδικασίες έγκρισης και εφαρμογής του ΚΠΣ, η Επιτροπή εκδίδει απόφαση για την έγκριση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης, το αργότερο έξι μήνες μετά τη λήψη των αντίστοιχων σχεδίων. Η απόφαση της Επιτροπής για το ΚΠΣ αποστέλλεται υπό μορφή δήλωσης στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όπου και δημοσιεύεται. Στη διαδικασία εξέτασης και έγκρισης του ΚΠΣ η Επιτροπή έχει τη βοήθεια :

- Μιας συμβουλευτικής επιτροπής- για τους στόχους 1 και 2 -που αποτελείται από αντιπροσώπους των κρατών – μελών.
- Της Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), για τους στόχους 3 και 4.
- Μιας διαχειριστικής επιτροπής,η οποία αποτελείται από αντιπροσώπους των κρατών –μελών, για τους στόχους 5 α και 5 β.

Η επόμενη φάση υλοποίησης των παρεμβάσεων είναι η *λειτουργική φάση*, όπου πραγματοποιείται η έγκριση και εφαρμογή των ΚΠΣ.Οι μορφές παρέμβασης όλων των χρηματοδοτικών οργάνων ποικίλουν, ωστόσο για τα διαρθρωτικά Ταμεία, η χρηματοδοτική παρέμβαση παρέχεται με μια από τις ακόλουθες μορφές:

- Τη συγχρηματοδότηση λειτουργικών προγραμμάτων.
- Τη συγχρηματοδότηση εθνικών καθεστώτων ενισχύσεων.
- Τη χορήγηση συνολικών επιχορηγήσεων.
- Τη συγχρηματοδότηση κατάλληλων σχεδίων.

Στην περίπτωση των περιφερειακών προγραμμάτων των στόχων 1,2 και 5β η εφαρμογή μπορεί να έχει τη μορφή πολυετών λειτουργικών προγραμμάτων, μεμονωμένων αιτήσεων για μεγάλα έργα, συνολικών επιδοτήσεων αλλά και συγχρηματοδότησης των καθεστώτων εθνικών ενισχύσεων προς τις επιχειρήσεις. Όπως αναφέρεται στον Κανονισμό – Πλαίσιο, κύρια μορφή των παρεμβάσεων των στόχων 1,4 και 5β είναι τα λειτουργικά προγράμματα.Στην περίπτωση των εθνικών προγραμμάτων των στόχων 3 και 4, η εφαρμογή μπορεί να έχει τη μορφή λειτουργικών προγραμμάτων, συνολικών επιδοτήσεων και δράσεων με καινοτομικό χαρακτήρα.

Η χρηματοδοτική παρέμβαση της ΕΤΕ και των άλλων χρηματοδοτικών μέσων παρέχεται υπό μορφή δανείου, συνολικού δανείου, συγχρηματοδότησης τεχνικής βοήθειας, είτε υπό μορφή εγγυήσεων.

Η τέταρτη και τελευταία φάση υλοποίησης των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων αποτελείται από την *παρακολούθηση και την αξιολόγηση*. Στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, εξασφαλίζεται μέσω της Επιτροπής και των κρατών – μέλων, αποτελεσματική παρακολούθηση της εφαρμογής της συνδρομής των Ταμείων σε επίπεδο Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ) και ειδικών ενεργειών. Η παρακολούθηση εξασφαλίζεται με εκθέσεις που συντάσσονται σύμφωνα με τις διαδικασίες που αποφασίζονται από κοινού, με δειγματοληπτικούς ελέγχους και από επιτροπές παρακολούθησης. Η παρακολούθηση εξασφαλίζεται με φυσικούς και οικονομικούς δείκτες, οι οποίοι είναι διαρθρωμένοι κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να παρέχουν πληροφορίες για την πρόοδο της δράσης. Οι Επιτροπές παρακολούθησης δημιουργούνται στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, κάτω από συμφωνία του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους και της Επιτροπής. Στις επιτροπές αυτές υπάρχει η δυνατότητα να εκπροσωπούνται η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ). Για κάθε πολυετή δράση, η αρμόδια αρχή που ορίζει το κράτος μέλος αποστέλλει στην Επιτροπή, μέσα σε διάστημα έξι μηνών, εκθέσεις για την πρόοδο που έχει σημειωθεί καθώς και την τελική έκθεση με την ολοκλήρωση της ενέργειας. Στη συνέχεια η Επιτροπή με το κράτος μέλος προσαρμόζει, αν είναι αναγκαίο, το μέγεθος ή τους όρους της χρηματοδοτικής συνδρομής που είχαν εγκριθεί αρχικά. (Ανδρικοπούλου Ελένη, Αθήνα 1995, ΕΕΕ-Κ 1995)

Η αξιολόγηση εντάσσεται και αυτή στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, και γίνεται με την βοήθεια των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών έχοντας σαν σκοπό την εκτίμηση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων των ενεργειών. Για την πραγματοποίηση της αξιολόγησης γίνεται χρήση διαφόρων στοιχείων που παρέχει το σύστημα παρακολούθησης. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης υποβάλλονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στα πλαίσια της ετήσιας έκθεσης που προβλέπει το άρθρο 16 του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88.

2.5.2. Οι πρώτες εκτιμήσεις των επιπτώσεων της περιόδου μεταρρύθμισης 1989-93

Η πρώτη περίοδος της μεταρρύθμισης (1989-93) της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής δεν επιτρέπει μια συνολική εκτίμηση των επιπτώσεων, παρά μόνο ενδείξεις για την αποτελεσματικότητα του νέου τρόπου λειτουργίας της. Στηριζόμενοι στις βασικές αρχές της μεταρρύθμισης, θα επιχειρήσουμε να κάνουμε μια πρώτη εκτίμηση της αποτελεσματικότητας.

Όσον αφορά την υλοποίηση *της αρχής της συγκέντρωσης*, οι πρώτες εκτιμήσεις, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κλείνουν θετικά, παρόλου που δεν πραγματοποιήθηκε πάντοτε σε επαρκή βαθμό σε συγκεκριμένα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (Δεύτερη Διάσκεψη Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου/ Περιφερειών της Κοινότητας, Ψήφισμα για τη λειτουργία των Διαρθρωτικών Ταμείων της Κοινότητας και των πιστωτικών της φορέων, βάσει της εκθέσεως Ribeiro σ.6 (pe150.252/def.1)). Παρά των διπλασιασμό των πόρων που διατίθενται από τα διαρθρωτικά ταμεία, μεταξύ 1989 και 1993, η συνολική αύξηση (εκτιμώμενη σε σχέση με το συνολικό ΑΕΠ της Κοινότητας) είναι περιορισμένη, αφού από 0,2% φτάνει στο 0,3%. Ωστόσο, η συγκέντρωση των πόρων που επιτεύχθηκε ήταν σημαντική. Συνολικά, οι περιφερειακοί στόχοι 1,2 και 5β συγκέντρωσαν το 80% των πόρων και καλύπτουν το 43% του πληθυσμού της Κοινότητας. Ειδικότερα, το 65% περίπου κατανεμήθηκε στις περιφέρειες του στόχου 1, ενώ αυτά που διατίθενται για τις περιφέρειες των στόχων 2 και 5β είναι μικρότερα.

Η σημασία των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων στις περιφέρειες και χώρες στις οποίες συγκεντρώνονται είναι επίσης σημαντική. Η κοινοτική συνδρομή στις τρεις χώρες του στόχου 1, την Πορτογαλία, την Ελλάδα και την Ιρλανδία φτάνει από μια αναλογία 2,7%, 2,3%, 2,2% του ΑΕΠ το 1989 στο 3,7%, 2,9% και 2,7% αντίστοιχα για το 1993. Το μεγαλύτερο μέρος αυτής της συμβολής καλύπτεται από τις δαπάνες του ΕΤΠΑ. Όσον αφορά τις επενδύσεις, οι συνδρομές του ΕΤΠΑ παίζουν αποφασιστικό ρόλο στις τρεις χώρες του στόχου 1, καλύπτουν σχεδόν το 8% των συνολικών επενδύσεων στην Ελλάδα και το 6% στην Πορτογαλία και την Ιρλανδία. Όπως εκτιμά η έκθεση της Επιτροπής (EEE-B, 1992β), η κοινοτική παρέμβαση το 1992 θα αντιπροσωπεύει το 11% των συνολικών επενδύσεων στην Ελλάδα, το 8% στην Πορτογαλία και το 7% στην Ιρλανδία. Τα πορίσματα της αξιολόγησης των επιπτώσεων των διαρθρωτικών Ταμείων έχουν σαν αποτέλεσμα την μείωση της υπάρχουσας καθυστέρησης που παρουσιάζουν οι τρεις χώρες (Ιρλανδία,

Πορτογαλία και Ελλάδα) του στόχου 1. Αυτές οι χώρες θα παρουσιάσουν, στην πενταετία 1989-93, την μεγαλύτερη ανάπτυξη από την αναμενόμενη σε ολόκληρη την Κοινότητα (2,5% ετησίως) και ικανοποιητική αύξηση του ρυθμού επενδύσεων (2 ως 3 ποσοστιαίες μονάδες). Η επιτάχυνση της ανάπτυξης έχει θετικά αντίκτυπα στην απασχόληση και θα επιτρέψει τη δημιουργία περίπου 50.000 νέων θέσεων εργασίας κατά τη διάρκεια της πενταετίας 1989-93. Συγκεκριμένα, 120.000 στην Ισπανία, 85.000 στην Ιταλία και 70.000 στην Πορτογαλία.

Είδαμε παραπάνω τις επιπτώσεις της μεταρρύθμισης για τις περιφέρειες του στόχου 1. Οι εκτιμήσεις για τους στόχους 2 και 5β είναι κυρίως ποιοτικές και στηρίζονται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις περιφερειών οι οποίες δείχνουν την αναπτυξιακή δυναμική και τις πολλαπλασιαστικές συνέπειες που προκλήθηκαν από τις κοινοτικές παρεμβάσεις. Για τους στόχους 3 και 4 παρουσιάζεται το πρόβλημα επικέντρωσης της κοινοτικής παρέμβασης σε συγκεκριμένες ενέργειες. Ο λόγος είναι ότι η αποτελεσματικότητα της Κοινότητας περιορίζεται από το μικρό μέγεθος των κοινοτικών πόρων αλλά και από τη μεγάλη έκταση της ανεργίας. Τέλος, για τον στόχο 5 α επισημαίνεται η συνεισφορά των κοινοτικών πόρων στην αγροτική ανάπτυξη στο σύνολό της, στη βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων, στη διατήρηση του αγροτικού πληθυσμού και στην προστασία του περιβάλλοντος (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995, Τσέτσης Σταύρος, 1996).

Στη συνέχεια θα γίνει αναφορά στα αποτελέσματα της εφαρμογής της *εταιρικής σχέσης* τα οποία θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν λόγω του καινοτόμου χαρακτήρα της, σχετικά ικανοποιητικά. Ο λόγος οφείλεται, μεταξύ άλλων, στον ασαφή προσδιορισμό του ρόλου των διαφόρων αρμοδίων αρχών κάθε εταίρου καθώς και στην ανισορροπία στην κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της κεντρικής διοίκησης και των αποκεντρωμένων τοπικών αρχών. Η ισορροπία θα πρέπει να αναζητηθεί στη μεγαλύτερη ευελιξία των τοπικών και περιφερειακών αρχών, στη καλύτερη γνώση των τοπικών αναγκών και στη συνολική θεώρηση των περιφερειακών προβλημάτων και των οικονομιών κλίμακας. Σε πολλές περιφέρειες υπάρχει η ανάγκη βελτίωσης της εταιρικής σχέσης μέσω στενότερης και μεγαλύτερης συμμετοχής των εμπλεκόμενων στην ανάπτυξη φορέων. Όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή της εταιρικής σχέσης μεταξύ των διαφόρων κρατών – μελών, παρατηρούνται κάποιες αποκλίσεις οι οποίες οφείλονται σε θεσμικούς λόγους. Η ανισόρροπη σχέση μεταξύ των τριών εταίρων (Επιτροπή - Εθνικές Αρχές – περιφέρειες) έχει αντίκτυπο στους τοπικούς παράγοντες που συμμετέχουν στη χρηματοδότηση και διαχείριση, αλλά μπορεί και να αποτελέσει

παράγοντα αναποτελεσματικότητας όταν φτάνει σε σημείο να εμποδίζει την κινητοποίηση ορισμένων εθνικών χρηματοδοτήσεων σε αντιστάθμισμα της κοινοτικής συνεισφοράς.

Η δεύτερη έκθεση εφαρμογής της μεταρρύθμισης (ΕΕΕΚ – Β, 1992 α) επισημαίνει μια σαφή διάκριση μεταξύ των δυο τύπων εταιρικής σχέσης, της εταιρικής σχέσης προγραμματισμού και της εταιρικής σχέσης διαχείρισης και εκτέλεσης. Οι δυο τύποι εταιρικών σχέσεων έχουν συγκεντρώσει διάφορους εταίρους με διαφορετικά κίνητρα, εμπειρία και μεθόδους εργασίας. Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην διαδικασία προγραμματισμού και διαχείρισης δεν ήταν ικανοποιητική.

Στον τομέα *της μεθόδου και τεχνικής του προγραμματισμού* παρουσιάζονται δυο βασικές αδυναμίες που οφείλονται στα δυο χαρακτηριστικά αυτής της μεθόδου: την προσέγγιση κατά πρόγραμμα και την “στρατηγική” προσέγγιση. Η μεθοδολογική προσέγγιση κατά πρόγραμμα στηρίζεται στην εταιρική σχέση και στην καλύτερη συνεργασία των Διαρθρωτικών Ταμείων και η εφαρμογή της από περιοχή σε περιοχή ήταν διαφορετική. Υπήρξε δύσκολη στις περιοχές του στόχου 1, 3 και 4. Στις περιοχές του στόχου 1, που δεν είχαν μια σχετική εμπειρία προγραμματισμού, δεν αποδόθηκαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα λόγω της ευρύτητας των ενεργειών που έπρεπε να προγραμματιστούν αλλά και λόγω της αδυναμίας του διοικητικού συστήματος. Στις περιφέρειες των στόχων 3 και 4 η αδυναμία μεθοδολογικής προσέγγισης οφείλεται στο γεγονός ότι οι ενέργειες συνδέονται με την κατάσταση που επικρατεί στην αγορά εργασίας, δηλαδή καθορίζονται από την εξωτερική ζήτηση. Διαφορετικά ήταν τα αποτελέσματα της μεθοδολογικής προσέγγισης στις περιφέρειες του στόχου 2, όπου η αφομοίωση των νέων μεθόδων ήταν σχετικά γρήγορη. Στις περιοχές του στόχου 5 τα μέτρα παρέμειναν εκτός διαδικασίας προγραμματισμού, επειδή οι παρεμβάσεις εξακολουθούν να βασίζονται στα υπάρχοντα καθεστάτα ενισχύσεων.

Η “στρατηγική προσέγγιση” στηρίζεται στην επιλεκτικότητα και την αυξημένη συνοχή των δράσεων που χρηματοδοτούνται από την Κοινότητα. Τα αποτελέσματά της ήταν επίσης διαφορετικά, από τα αναμενόμενα, αφού τα σχέδια που υπέβαλλαν κράτη – μέλη δεν στηριζόταν σε ποσοτικό προσδιορισμό των επιδιωκόμενων στόχων. Εκτός από τις προαναφερθείσες αδυναμίες στο θέμα του προγραμματισμού, παρουσιάζεται πρόβλημα στην οργάνωση της διαδικασίας του προγραμματισμού σε τρεις φάσεις, αλλά και στην προσπάθεια επαλήθευσης της αρχής της προσθετικότητας των κοινοτικών πόρων σε σχέση με του εθνικούς πόρους. **Ο συντονισμός των χρηματοδοτικών οργάνων** γίνεται σε δύο επίπεδα : τη συνεργασία μεταξύ ταμείων που παρεμβαίνουν

στα πλαίσια του ίδιου στόχου και το συνδυασμό των επιδοτήσεων που χορηγούν τα ταμεία με τα δάνεια της ΕΤΕ και της ΕΚΑΧ. Αξίζει να σημειωθεί ότι, όσον αφορά τη προσπάθεια της συνεργίας, τα αποτελέσματα δεν είναι θετικά, διότι σε σπάνιες περιπτώσεις επιτεύχθηκε ο στόχος. Οι λόγοι οφείλονται στην κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ εθνικών και κοινοτικών διοικήσεων καθώς και στις περιορισμένες χρονικές προθεσμίες για τον καθορισμό των παρεμβάσεων. Ο συνδυασμός μεταξύ επιδοτήσεων και δανείων από την ΕΤΕ εμφανίζει βελτίωση, ωστόσο η αποτελεσματικότητα που επιτεύχθηκε στην πράξη δεν είναι ικανοποιητική. Δεν υπήρχε συνδυασμός και συντονισμός ως προς τα συγκεκριμένα μέτρα που περιέχονται στα ΚΠΣ. Οι λόγοι οφείλονται στην διαφορά ως προς τον τρόπο λήψης αποφάσεων των χρηματοδοτικών οργάνων, αλλά και στο χρέος ορισμένων χωρών και τη διαθεσιμότητα άλλων χρηματοδοτικών πηγών (Αδρικοπούλου Ελένη, 1995, Τσέτσης Σταύρος, 1996).

Κάποιες άλλες πρώτες εκτιμήσεις των επιπτώσεων της αναμόρφωσης της περιφερειακής πολιτικής, μέσα από τις αναθεωρήσεις των διαρθρωτικών Ταμείων είναι οι παρακάτω :

- Τα κράτη – μέλη προσέφυγαν κατά τρόπο ελλειπή στη συνολική επιδότηση.
- Υπήρξε μια ανεπαρκής χρησιμοποίηση της τεχνικής υποστήριξης και των προπαρασκευαστικών μελετών.
- Στο θέμα της δημοσιονομικής εκτέλεσης, βάση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, επισημαίνεται :
  - Αδυναμία στην προετοιμασία προγραμμάτων τα οποία συνήθως παρουσίαζαν πολυάριθμες ελλείψεις.
  - Ασαφή σχέση μεταξύ των στόχων που έχουν αποφασιστεί να υλοποιηθούν και των μέσων που χρησιμοποιούνται.
  - Πρόβλημα στη σωστή αξιολόγηση των πραγματικών επιπέδων υλοποίησης καθώς και στην αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων.
- Σε σχέση με το παρελθόν, εφαρμόζεται μεγαλύτερη συγκέντρωση των πιστώσεων σε μεγάλα έργα υποδομής και σε παραγωγικούς τομείς.
- Λαμβάνονται διοικητικά και χρηματοδοτικά μέτρα για την καλύτερη απορρόφηση των πόρων των διαρθρωτικών Ταμείων.
- Θεσπίζονται διαδικασίες προγραμματισμού των παρεμβάσεων των Δ.Τ.

- Συγκεκριμένα για τη χώρα μας, στο τέλος του 1993 η ετήσια επίπτωση των Δ.Τ στο ΑΕΠ ήταν της τάξεως των 2,5 ποσοστιαίων μονάδων σε σχέση με το επίπεδο που θα βρισκόταν χωρίς τις κοινοτικές ενισχύσεις (Τσέτσης Σταύρος, 1996).

Βάση των εμπειριών του 1^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και έχοντας σαν σκοπό την αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών για την προσαρμογή τους στην προοπτική της εγκαθίδρυσης της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης, έγιναν ορατές οι ανάγκες για ορισμένες **βελτιώσεις του πλαισίου της περιφερειακής πολιτικής, όπως :**

- Για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση του προβλήματος των μειονεκτικών περιοχών είναι, εκτός από την παρέμβαση της περιφερειακής πολιτικής, απαραίτητη η διερεύνηση των προβλημάτων και από τις υπόλοιπες κοινοτικές ενέργειες και πολιτικές
- Οι παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων να γίνονται και σε θέματα περιβάλλοντος
- Η εφαρμογή κοινοτικών μέσων στις υποανάπτυκτες περιοχές με σκοπό την προώθηση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης, στοχεύοντας στην βέλτιστη ανάπτυξη των τοπικών πόρων και του τοπικού δυναμικού.
- Μεγαλύτερη ενίσχυση των εθνικών και περιφερειακών συστημάτων παροχής χρηματοδοτικών ενισχύσεων
- Η ένταξη στο πλαίσιο της διαρθρωτικής πολιτικής μιας βιομηχανικής πολιτικής ή οποία θα αποσκοπεί στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της παραγωγής
- Ανάγκη ενσωμάτωσης των διαρθρωτικών προγραμμάτων στην στρατηγική που διαμορφώνει η Κοινότητα στο θέμα της Χωροταξίας
- Στο πλαίσιο της αρχής της επικουρικότητας , επαρκή ελευθερία δράσης στα ομόσπονδα κράτη και στις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης για την εφαρμογή των μέτρων που κρίνουν πρόσφορα
- Αποτελεσματικότερος και πιο έγκαιρος τρόπος ελέγχου του τρόπου διαχείρισης των παρεμβάσεων όσον αφορά την ικανότητα των κοινοτικών μέτρων και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των κοινοτικών ενεργειών.
- Πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη σημασία στη διαπεριφερειακή διάσταση και στη χάραξη μιας πολυπεριφερειακής στρατηγικής
- Να γίνουν περισσότερες προσπάθειες για τον συντονισμό των εθνικών και κοινοτικών πολιτικών για κοινωνική και οικονομική συνοχή (Σαμαράς Στέφανος, Τσέτσης Σταύρος, 1996).

Τελικά η μεταρρύθμιση της Κοινοτικής Διαρθρωτικής Πολιτικής του 1988 ήταν απόρροια της ανάγκης προσαρμογής των περιφερειών στην προοπτική εγκαθίδρυσης της Εσωτερικής Αγοράς, όπως προσδιορίστηκε από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη. Η μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων, συνέδεσε καλύτερα μεταξύ τους τις διάφορες δραστηριότητες που αναλαμβάνουν οι διαρθρωτικές πολιτικές και συνέβαλε επίσης στην σφαιρική αντιμετώπιση της οικονομικής και κοινωνικής σύγκλισης της Κοινότητας. Στο επόμενο κεφάλαιο, που είναι αφιερωμένο στη δεύτερη μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων θα εξεταστεί κατά πόσο οι ανάγκες για τις ανωτέρω βελτιώσεις λήφθησαν υπόψη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ : Η ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗΣ ΔΕΣΜΗΣ (ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΚΕΤΟ ΝΤΕΛΟΡ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1994-1999

3.1.Εισαγωγικά

Η ουσιαστική ενδυνάμωση της Διαρθρωτικής Πολιτικής της Κοινότητας με την ενίσχυση της δράσης των τριών διαρθρωτικών ταμείων (ΕΠΤΑ, ΕΤΕ, ΕΚΤ) την προσθήκη του ΧΜΠΑ και τη δημιουργία του νέου Ταμείου Συνοχής, απορρέει από τη Συνθήκη του Maastricht και το πρωτόκολλο για την ενίσχυση της Οικονομικής και Κοινωνικής Συνοχής. Για να είναι λοιπόν δυνατόν οι ανταπόκριση στις νέες προοπτικές και η επίτευξη της ανάπτυξης των οικονομιών όλης της Ευρώπης απαιτούνται κάποιες αλλαγές στη διαρθρωτική πολιτική. Για αυτόν τον λόγο προτείνεται η υλοποίηση μιας Δεύτερης Διαρθρωτικής Δέσμης για την περίοδο 1994-1999.

Το **Β' πακέτο Ντελλόρ** έρχεται ως συνέχεια του Α' πακέτου Ντελλόρ και αποτελεί ένα πλέγμα αλληλοσυμπληρουμένων προτάσεων, που εκφράζεται μέσω τριών θεμελιωδών αξόνων:

- Την επιβεβαίωση και περαιτέρω προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, ως συστατικό στοιχείο της ευρωπαϊκή οικοδόμησης.
- Την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της ευρωπαϊκή οικονομίας
- Την επέκταση και ενίσχυση της εξωτερικής δράσης την κοινότητας και τη μεγαλύτερη συμβολή της στην διεθνή σταθερότητα.

Την μεγαλύτερη προτεραιότητα του Β' πακέτου Ντελλόρ αποτελεί η οικονομική και κοινωνική συνοχή. Κύρια μέσα προώθησης και ταυτόχρονα κύριες χρηματοδοτικές πηγές της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής είναι

- 1) τα Διαρθρωτικά Ταμεία και
- 2) το Ταμείο Συνοχής.

Το ΕΠΤΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) που ιδρύθηκε το 1975 και του οποίου οι παρεμβάσεις περιορίζονται στις μειονεκτούσες περιοχές κυρίως τις παραγωγικές επενδύσεις, την υποδομή και την ανάπτυξη

Το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο) του οποίου οι ενέργειες επικεντρώνονται στην επαγγελματική κατάρτιση και ενίσχυση των προσλήψεων

Το ΕΓΤΠΕ-II (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, Τμήμα Προσανατολισμού) το οποίο υποστηρίζει την προσαρμογή των γεωργικών διαρθρώσεων και τις ενέργειες για την ανάπτυξη της υπαίθρου

Το ΧΜΠΑ, το οποίο από το 1993 υποστηρίζει την προσαρμογή των διαρθρώσεων του κλάδου αυτού

Κατά την περίοδο 1994-1999 από τα ταμεία αυτά προβλέπεται χορήγηση επιδοτήσεων συνολικού ύψους 141,741 δις.ECU.

Το Ταμείο Συνοχής λειτουργεί παράλληλα με τα άλλα προϋπάρχοντα Ταμεία και ιδρύθηκε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Σκοπός του είναι η παρέμβασή του για την υποστήριξη των χωρών των οποίων το ΑΕΠ είναι κατώτερο από το 75% του κοινοτικού μέσου όρου (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία, Ιρλανδία). Οι παρεμβάσεις του Ταμείου γίνονται για την υποστήριξη έργων στους τομείς του περιβάλλοντος και των διευρωπαϊκών δικτύων υποδομής των μεταφορών.

Το προβλεπόμενο ποσό των πιστώσεων που προβλέπεται από το Ταμείο αυτό ανέρχεται στο ύψος των 15,5 δις. ECU (Οδηγός του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης). Στις αναθεωρημένες ρυθμίσεις εισάγεται ένας περιορισμένος αριθμός τροποποιήσεων, ώστε να διασφαλιστεί η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαρθρωτικών ενεργειών και να διασφαλιστεί η συνέχεια στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων αυτών. Οι αποφάσεις που καθορίζουν το νέο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής της Κοινότητας περιλαμβάνουν :

- Σημαντική αύξηση των πόρων που φτάνει, από 67 δις. ECU για την περίοδο 1989 - 1993, στα 176 δις. ECU για την περίοδο 1994 -1999
- Για την Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία και Πορτογαλία προβλέπεται διπλασιασμός των πιστώσεων των διαρθρωτικών ταμείων σε σχέση με την περίοδο 1989-1993
- Διπλασιασμός των δαπανών των Διαρθρωτικών Ταμείων συμπεριλαμβανομένου του Ταμείου Συνοχής για τις χώρες του στόχου 1 στην πενταετία 1994-99
- Σημαντικότερη συγκέντρωση πόρων στις μεγάλες υποδομές μεταφορών, ειδικά στο πλαίσιο των διευρωπαϊκών δικτύων
- Μια περισσότερη φιλόδοξη πολιτική για τη βιομηχανία
- Εφαρμογή πολιτικής καινοτομιών στον τομέα της ενέργειας, με έμφαση στην ενεργειακή εξοικονόμηση καθώς και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- Αύξηση της σημαντικότητας του ρόλου των Επιτροπών Παρακολούθησης οι οποίες ορίζονται από το Κράτος - Μέλος σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο

- Ενίσχυση του θεσμού της Αξιολόγησης
- Προβλέπεται μεγαλύτερη σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με την «τακτική και λεπτομερή ενημέρωση όσον αφορά την εφαρμογή των ταμείων»
- Αλλαγή της καλυπτόμενης περιόδου από πενταετή περίοδο (1989-93) σε εξαετή περίοδο (1994-1999).
- Τη Λευκή Βίβλο της Επιτροπής για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση
- την ίδρυση της Επιτροπής των Περιφερειών
- Οι νέες ρυθμίσεις επιβεβαιώνουν την αρχή των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών, των ενεργειών δηλαδή εκείνων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Κοινότητα και δεν καλύπτονται από τα ΚΠΣ των κρατών – μελών

Το Δεκέμβριο του 1992 γίνεται, από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου, δεκτή η πρόταση για την υλοποίηση της δεύτερης διαρθρωτικής δέσμης ή διαφορετικά του «*δευτέρου πακέτου Ντελλόρ*».

Στη συνέχεια αυτού του κεφαλαίου, επιχειρείται η παρουσίαση του νέου πλαισίου της περιφερειακής πολιτικής συγκρίνοντάς το με την μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων της περιόδου 1989-1993. Αρχικά γίνεται η παρουσίαση των αναθεωρημένων κανονισμών λειτουργίας των Διαρθρωτικών Ταμείων και στη συνέχεια γίνεται αναφορά στις βασικές αρχές της μεταρρύθμισης του 1993. Έπειτα παρουσιάζονται οι παρεμβάσεις των Δ.Τ, δίνοντας έμφαση στην προσθήκη ενός νέου χρηματοδοτικού Ταμείου, του ΧΜΠΑ. Ακολουθούν οι φάσεις υλοποίησης των παρεμβάσεων των Δ.Τ και τέλος γίνεται μια αξιολόγηση της διαρθρωτικής πολιτικής του 1989.

3.2.Οι νέοι Κανονισμοί των Διαρθρωτικών Ταμείων

Πριν τη λήξη της πενταετίας 1989-1993 έγινε η επανεξέταση των Διαρθρωτικών Ταμείων από το Συμβούλιο και στη συνέχεια εκδόθηκαν, την 20η Ιουλίου 1993, έξι νέοι Κανονισμοί που περιέχουν τις διαρθρωτικές αλλαγές που ισχύουν για την περίοδο 1994-99. Οι Κανονισμοί αυτοί είναι οι παρακάτω:

- **Κανονισμός ΧΜΠΙΑ** : Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ.2080/93 της 20ης Ιουλίου 1993 για τις διατάξεις εφαρμογής που αφορούν το χρηματοδοτικό μέσο προσανατολισμού της αλιείας
- **Κανονισμός – πλαίσιο** : Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ.2081/93 της 20ης Ιουλίου 1993, τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αρ.2052/88 για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεών τους..
- **Κανονισμός συντονισμού** : Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ.2082/93 της 20ης Ιουλίου 1993, τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αρ.4253/88 για τις διατάξεις εφαρμογής που αφορούν το συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων..
- **Κανονισμός ΕΠΠΑ** :Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ.2083/93 της 20ης Ιουλίου 1993, τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αρ.4454/88 για τις διατάξεις εφαρμογής που αφορούν το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
- **Κανονισμός ΕΚΤ** : Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ.2084/93 της 20ης Ιουλίου 1993, τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αρ.4255/88 για τις διατάξεις εφαρμογής που αφορούν το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
- **Κανονισμός ΕΓΓΠΕ** : Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ.2085/93 της 20ης Ιουλίου 1993, τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αρ.4256/88 για τις διατάξεις εφαρμογής που αφορούν το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Προσανατολισμού

Εκτός από τον Κανονισμό (ΧΜΠΙΑ), Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας, όλοι οι υπόλοιποι Κανονισμοί τροποποιούν τους αντίστοιχους Κανονισμούς της μεταρρύθμισης του 1988 (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995, Ελληνική Δημοκρατία Υπουργείο Εξωτερικών, Γ2 Δ/ση Ευρωπαϊκής Ενοποίησης (93-35), Νέοι Κανονισμοί λειτουργίας των Διαρθρωτικών Ταμείων της Κοινότητας).

3.3. Οι βασικές αρχές με της μεταρρύθμισης του 1993

Οι νέοι Κανονισμοί διατηρούν με μικρές τροποποιήσεις τις βασικές αρχές της μεταρρύθμισης. Οι σημαντικότερες αλλαγές αφορούν την τροποποίηση των πέντε στόχων προτεραιότητας, την εταιρική σχέση, την αρχή της προσθετικότητας, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση.

3.3.1. Η συγκέντρωση σε έξι στόχους προτεραιότητας

Οι συγκέντρωση σε έξι στόχους προτεραιότητας, δηλαδή η επικέντρωση των διαρθρωτικών παρεμβάσεων σε ένα περιορισμένο αριθμό στόχων, σε περιοχές που αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα ανάπτυξης, έχουν σε σύγκριση με τους παλιούς ως εξής:

- Το περιεχόμενο των στόχων 1 και 2, που αφορούν την ανάπτυξη και διαρθρωτική αναπροσαρμογή των μειονεκτικών περιφερειών και μετατροπή των περιοχών που πλήττονται από βιομηχανική παρακμή, παραμένει αμετάβλητος.
- Ο νέος στόχος 3 συγκεντρώνει τους προηγούμενους στόχους 3 και 4 της περιόδου 1989-93, για την καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας και την επαγγελματική αποκατάσταση των νέων. Παράλληλα συμπεριλαμβάνονται ως επιλέξιμες οι ενέργειες διευκόλυνσης της επαγγελματικής αποκατάστασης των ατόμων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.
- Ο νέος στόχος 4, καλύπτει ενέργειες προσαρμογής των εργαζομένων στις μεταβολές της βιομηχανίας και στις εξελίξεις των συστημάτων παραγωγής και «εξασφαλίζει την εκπλήρωση των νέων καθηκόντων του ΕΚΤ που προβλέπονται στη Συνθήκη του Maastricht» (ΕΕΚ, 1993).
- Ο στόχος 5 α, για την επιτάχυνση της εφαρμογής των γεωργικών διαρθρώσεων, διευρύνεται και περιλαμβάνει την ενίσχυση για τον εκσυγχρονισμό και την αναδιάρθρωση της αλιείας, μέσω της δημιουργίας ενός χρηματοδοτικού οργάνου προσανατολισμού του αλιευτικού τομέα.
- Ο στόχος 5 β, που αφορά την διευκόλυνση της ανάπτυξης και διαρθρωτικής προσαρμογής των αγροτικών περιοχών, δεν υφίσταται σημαντικές αλλαγές.
- Προστίθεται ένας έκτος στόχος προτεραιότητας ο οποίος αναφέρεται στην προώθηση και ανάπτυξη των πολύ αραιοκατοικημένων περιοχών των βορείων χωρών που αντιμετωπίζουν σκληρές κλιματολογικές συνθήκες (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995, Τσέτσης Σταύρος, 1996, Μούσης Νίκος, 1997).

Οι στόχοι 1,2,5 β και 6 έχουν καθαρά περιφερειακό χαρακτήρα και αφορούν μόνο ορισμένες περιοχές ή τμήματα επιλέξιμων περιοχών, ενώ αντίθετα οι στόχοι 3,4 και 5 α καλύπτουν όλο το έδαφος της Κοινότητας. Οι επιλεξιμότητα των περιοχών για τους στόχους 1 και 5 β ισχύει για έξι χρόνια και τα κοινοτικά πλαίσια στήριξης καλύπτουν την ίδια περίοδο. Αντίθετα για του στόχους 2 και 4 προβλέπεται ένας προγραμματισμός σε δυο στάδια τριών ετών το καθένα.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται συγκεντρωμένα οι έξι στόχοι προτεραιότητας των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 1994-1999.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 : Οι έξι στόχοι προτεραιότητας των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 1994 - 1999

Οι έξι στόχοι προτεραιότητας των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 1994-99

Στόχος 1: Προώθηση της ανάπτυξης και της προσαρμογής των περιφερειών με αναπτυξιακή καθυστέρηση.

Κριτήρια :Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ να είναι κατώτερο ή να απλησιάζει το 75% του κοινοτικού μέσου όρου (αναθεωρείται κάθε πέντε χρόνια).

Χρηματοδοτικά όργανα : ΕΠΤΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ – Π, ΕΤΕ, ΕΚΑΧ

Στόχος 2: Ανασυγκρότηση των περιφερειών, παραμεθόριων περιοχών ή τμημάτων περιοχών περιλαμβανόμενων των περιοχών αγοράς εργασίας και των αστικών κοινοτήτων που πλήττονται σοβαρά από τη βιομηχανική παρακμή.

Κριτήρια :Το μέσο ποσοστό ανεργίας και το ποσοστό βιομηχανικής απασχόλησης να είναι υψηλότερο του κοινοτικού μέσου όρου, μείωση της απασχόλησης στη βιομηχανία (αναθεωρείται κάθε τρία χρόνια).Χρηματοδοτικά όργανα : ΕΠΤΑ, ΕΚΤ, ΕΤΕ, ΕΚΑΧ

Στόχος 3: Καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας, διευκόλυνση της επαγγελματικής αποκατάστασης των νέων και των προσώπων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.

Χρηματοδοτικά μέσα: ΕΚΤ, ΕΤΕ, ΕΚΑΧ

Στόχος 4 : Διευκόλυνση της προσαρμογής των εργαζομένων στις μεταβολές της βιομηχανίας και στην εξέλιξη των συστημάτων παραγωγής.

Χρηματοδοτικά όργανα : ΕΚΤ, ΕΤΕ, ΕΚΑΧ

Στόχος 5 α : Επιτάχυνση της προσαρμογής των γεωργικών διαρθρώσεων στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της κοινής γεωργική πολιτικής

Χρηματοδοτικά όργανα :ΕΓΤΠΕ –Π και ΧΜΠΑ

Στόχος 5 β : Διευκόλυνση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των αγροτικών περιοχών.

Κριτήρια : χαμηλό επίπεδο κοινωνικο – οικονομικής ανάπτυξης και, συμπληρωματικά, υψηλό ποσοστό απασχόλησης στη γεωργία, χαμηλό επίπεδο γεωργικού εισοδήματος, χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού.

Χρηματοδοτικά όργανα : ΕΠΤΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ –Π, ΕΤΕ

Στόχος 6 : Προώθηση και ανάπτυξη των αραιοκατοικημένων περιοχών των βορείων χωρών που αντιμετωπίζουν σκληρές κλιματολογικές συνθήκες.

Πηγή: Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ.2081/93, ΕΕΚ-Γ 1993

3.3.2. Κατανομή των πόρων / διαχείριση των ταμείων

Ταυτόχρονα σχεδόν με την υπογραφή της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Φεβρουάριο του 1992, η Επιτροπή κατέθεσε μια συνολική πρόταση με την οποία ζητούσε να τεθούν σε εφαρμογή οι πολιτικές και να εξασφαλιστούν οι απαραίτητοι πόροι για την πενταετία 1993-97.

Αρχικές προτάσεις της Επιτροπής για την κατανομή των διαρθρωτικών πόρων ως προς τους στόχους, αφορούν την ενίσχυση μέσω των διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής. Προβλέπεται αύξηση των πόρων τουλάχιστον κατά 2/3 (από 1,20 % του ΑΕΠ το 1992 σε 1,37 % το 1997) στην πενταετία 1993-97 και συνεπώς τη δυνατότητα για μια ετήσια αύξηση του προϋπολογισμού της τάξης του 5% σε πραγματικούς όρους. Σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής, οι πιστώσεις αναλύσεων υποχρεώσεων για τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, θα πρέπει να φτάσουν από 18,6 δις ECU το 1992 σε 29,3 δις ECU το 1997 (σε σταθερές τιμές 1992). Η προικοδότηση του Ταμείου Συνοχής πρέπει να φθάσει τουλάχιστον τα 10 δις ECU στην πενταετία.

Οι συνολικοί πόροι για τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, κατανέμονται με τον εξής τρόπο:

ΠΙΝΑΚΑΣ 9 : Συνολικοί πόροι για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής

	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Διαρθρωτικά Ταμεία	17,9	19,7	20,9	22,9	24,8	26,8 δις ECU
Ταμείο Συνοχής		1,5	1,75	2,0	2,25	2,5 δις. ECU

Πηγή : Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1994, Κότιος Άγγελος, 1993

Οι αρχικές προτάσεις της Επιτροπής παρουσιάζουν απόκλιση από τις τελικές αποφάσεις που εγκρίνει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου και απαρτίζουν τη δέσμη Ντελλόρ II. Έτσι, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο περιόρισε το μέγεθος των πόρων στο 1,27 % του ΑΕΠ, αντί του 1,37 που είχε προτείνει η Επιτροπή, καθώς επίσης επέκτεινε τη χρονική περίοδο που θα καλύψουν οι δημοσιονομικές προοπτικές μέχρι το τέλος του 1999 (Πλασκοβίτης, 1994).

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει, όσον αφορά τις διατάξεις της Συνθήκης του Μάαστριχτ και των προσαρτημένων πρωτοκόλλων, να θέσει σε εφαρμογή, νωρίς το 1993 και σε εκείνα τα κράτη – μέλη όπου το ΑΕΠ ανά κάτοικο είναι χαμηλότερο από

το 90% του κοινοτικού μέσου όρου, το Ταμείο Συνοχής που προβλέπεται από την Συνθήκη. Στον παρακάτω πίνακα 10, φαίνονται οι δημοσιονομικές προοπτικές των διαρθρωτικών δράσεων, σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής και την απόφαση του Συμβουλίου

ΠΙΝΑΚΑΣ 10 : Οι δημοσιονομικές προοπτικές των διαρθρωτικών δράσεων, σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής και την απόφαση του Συμβουλίου

	A) Πρόταση της Επιτροπής Διαρθρωτικές δράσεις	B) Απόφαση Ευρωπαϊκού Συμβουλίου			
	Διαρθρωτικές δράσεις	Διαρθρωτικά Ταμεία	Ταμείο Συνοχής	Διαρθρωτικές Δράσεις	Εκ των οποίων στόχος 1
1992	18.600			18.600	
1993		19.777	1.500	21.277	12.328
1994		20135	1.750	21.885	13.220
1995		21480	2.000	23.480	14.300
1996		22.740	2.250	24.990	15.330
1997	29.300	24.026	2.500	26.526	16.396
1998		25.690	2.550	28.240	17.820
1999		27.400	2.600	30.000	19.280
Σύνολο		161.248	15.150	176.398	108.674
1997-1992	10.700			7.926	

Πηγή : (A) ΕΕΚ (1994 α), (B) Πλασκοβίτης (1994)

Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα 10 , ο στόχος που έθεσε η Επιτροπή για τα 11 δις ECU πρόσθετους πόρους στις διαρθρωτικές δράσεις θα καλυφθεί το 1999 αντί του 1997. Συγκεκριμένα, η αύξηση των πόρων σε σύγκριση με το 1992 και σε σταθερές τιμές θα είναι 11,4 δις ECU το 1999 και 7,9 δις ECU το 1997, αντί των 10,7 που προέβλεπε η Επιτροπή για το ίδιο έτος. Στις περιοχές του στόχου 1, οι πιστώσεις θα φτάσουν τα 108,674 δις ECU για την περίοδο 1993-99 και θα καλύψουν το 62% του συνόλου των διαρθρωτικών δράσεων.

Όσον αφορά τη διάρθρωση του κοινοτικού προϋπολογισμού της Κοινότητας, για το έτος 1994, σημειώνεται ότι η κοινή γεωργική πολιτική και οι διαρθρωτικές

πολιτικές καλύπτουν το 81% του κοινοτικού προϋπολογισμού. Υπόλοιποι τομείς που έχουν την μεγαλύτερη βαρύτητα στις εσωτερικές πολιτικές είναι:

- Η έρευνα και η τεχνολογική ανάπτυξη που καλύπτει το 4% του προϋπολογισμού
- Οι διάφορες κοινωνικές ενέργειες που καλύπτουν το 0,8%
- Οι συναφείς με την εσωτερική αγορά πολιτικές που καλύπτουν το 0,8% και τα διευρωπαϊκά δίκτυα με 0,4% (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995, Τσέτσης Σταύρος, 1996).

3.3.3.Εταιρική Σχέση

Η εταιρική σχέση, δηλαδή η στενή συνεργασία μεταξύ Εκτελεστικής Επιτροπής και των αρμοδίων εθνικών περιφερειακών ή τοπικών αρχών, που ορίζονται από κάθε χώρα μέλος, σε όλα τα στάδια σχεδιασμού/ προγραμματισμού, εξακολουθεί να έχει ιδιαίτερη σημασία ως βασική αρχή των κοινοτικών παρεμβάσεων.

Η Επιτροπή διατηρεί τις ίδιες αρμοδιότητες με αυτές που περιέχει ο Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ. 2081/93, άρθρο 4, παράγρ. 2 και 3. Συμβάλλει στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, σε συμφωνία με το ενδιαφερόμενο κράτος – μέλος ή τις αρμόδιες αρχές και του οργανισμού, στην προετοιμασία, εκτέλεση και προσαρμογή των παρεμβάσεων με τη χρηματοδότηση προπαρασκευαστικών μελετών και επιτόπιων ενεργειών τεχνικής βοήθειας.

Τα χαρακτηριστικά της εταιρικής σχέσης και η σημασία της παραμένουν ίδια, όπως αναλύθηκαν και στην μεταρρύθμιση του 1988.

Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι βασική καινοτομία αποτελεί η διεύρυνση της εταιρικής σχέσης με τους αρμόδιους «οργανισμούς» και τους «οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους». Αυτή η διεύρυνση αναβαθμίζει το ρόλο των τοπικών πρωτοβουλιών στην κινητοποίηση του ενδογενούς αναπτυξιακού δυναμικού.

Με την θεσμοθέτηση της αρχής της επικουρικότητας στη Συνθήκη του Μάαστριχτ, η σύνδεση εταιρικής σχέσης και επικουρικότητας έχει την δυνατότητα να εξελιχθεί σε δυο κατευθύνσεις:

- Στην ενίσχυση της «αποκέντρωσης» που επιβεβαιώνεται από την προσθήκη των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων που στηρίζουν τις τοπικές πρωτοβουλίες.
- Στην ενίσχυση του ρόλου των εθνικών αρχών όσον αφορά τον καθορισμό των περιοχών των στόχων 2 και 5 β.

3.3.4. Παρακολούθηση και Αξιολόγηση

Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των παρεμβάσεων καθώς και ο έλεγχος της συμβατότητας της κοινοτικής δράσης θεωρείται ότι αποτελούν ουσιαστικό στοιχείο της «μεθόδου των διαρθρωτικών παρεμβάσεων», όπως αναφέρεται στον Κανονισμό (ΕΟΚ) αρ. 2052/88, άρθρα 4 έως 7.

Στην διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης η πιο σημαντική αλλαγή αφορά την αναφορά στην αναγκαιότητα της εκ των προτέρων εκτίμησης των επιπτώσεων των κοινοτικών δράσεων. Έτσι η παρακολούθηση και αξιολόγηση όπως θεσμοθετείται στον Κανονισμό – Πλαίσιο, έχει ως εξής :

- Για την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των κοινοτικών διαρθρωτικών ενεργειών, γίνονται εκ των προτέρων και των υστέρων εκτίμηση – παρακολούθηση και αξιολόγησή τους. Αυτό συμβαίνει για την εκτίμηση των επιδράσεων σε σχέση με τους στόχους προτεραιότητας και για την ανάλυση των επιπτώσεων σε συγκεκριμένα διαρθρωτικά προβλήματα.
- Ο έλεγχος της συμβατότητας αφορά την απαίτηση να συμφωνούν οι ενέργειες χρηματοδότησης με τις διατάξεις των Συνθηκών καθώς και με τις κοινοτικές πολιτικές. Συμπεριλαμβάνονται και αυτές που αφορούν τους κανόνες ανταγωνισμού, την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων και την προστασία του περιβάλλοντος καθώς και την εφαρμογή της αρχής της ισότητας ευκαιριών ανδρών – γυναικών
- Η κοινοτική δράση παρακολουθείται, και αναπροσανατολίζει τις δράσεις αν προκύψουν ανάγκες κατά την εκτέλεσή της, για την εξασφάλιση της εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που έχουν αναλυθεί στο πλαίσιο των άρθρων 130Α και 130Γ της Συνθήκης ΕΟΚ.

3.3.5. Προσθετικότητα

Η αρχή της προσθετικότητας έρχεται να αντικαταστήσει το αντίστοιχο άρθρο του προηγούμενου Κανονισμού συντονισμού (Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ. 2082/93, άρθρο 9). Η νέα ρύθμιση διασαφηνίζει την αρχή της προσθετικότητας, σύμφωνα με την οποία κάθε χώρα μέλος θα πρέπει να διατηρεί τις δημόσιες διαρθρωτικές δαπάνες στα ίδια επίπεδα. Το νέο άρθρο του Κανονισμού (ΕΟΚ) αρ. 2082/93, άρθρο 9 τονίζει ότι « προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι ο οικονομικός αντίκτυπος των παρεμβάσεων θα είναι

πραγματικός, οι πιστώσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων και του ΧΜΠΙΑ δεν είναι δυνατόν να υποκαθιστούν τις δημόσιες διαρθρωτικές δαπάνες (ή τις εξομοιούμενες με αυτές) του κράτους – μέλους στο σύνολο των περιοχών οι οποίες είναι επιλέξιμες για έναν στόχο» (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995, Τσέτσης Σταύρος,1996).

Για να μπορεί να ελεγχτεί η εφαρμογή αυτής της αρχής, η Επιτροπή και τα ενδιαφερόμενα κράτη - μέλη φροντίζουν το κράτος - μέλος να διατηρεί τις δημόσιες διαρθρωτικές δαπάνες στο ίδιο επίπεδο με αυτό που ίσχυε την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού. Στον υπολογισμό λαμβάνονται υπόψη οι μακροοικονομικές συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιούνται αυτές οι χρηματοδοτήσεις. Για είναι δυνατή η επαλήθευση, το κράτος – μέλος παρέχει στην Επιτροπή, κατά την υποβολή των σχεδίων αλλά και στη συνέχεια κατά την υλοποίηση των ΚΠΣ, τις κατάλληλες χρηματοοικονομικές πληροφορίες.

3.4.Οι παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων

Στο θέμα των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων, η σημαντική διαφορά της μεταρρύθμισης του 1994 σε σχέση με αυτή του 1988, είναι η ένταξη ενός παραπάνω ταμείου. Πρόκειται για το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΙΑ). Επίσης, πρέπει να σημειωθεί η απουσία διατάξεων που να αφορούν το Χρηματοδοτικό Μέσο Συνοχής.

Ο τρόπος με τον οποίο συμβάλουν τα διαρθρωτικά ταμεία κατά στόχο είναι ο ίδιος όπως προέβλεπε και ο προηγούμενος Κανονισμός – Πλαίσιο, με μόνη διαφορά την πρόσθεση του Χρηματοδοτικού Μέσου Προσανατολισμού της Αλιείας στην υποστήριξη του στόχου 5 α. Συγκεκριμένα τα διαρθρωτικά ταμεία συμβάλλουν με την ακόλουθη κατανομή :

Στόχος 1 : ΕΤΠΑ, ΕΚΤ,ΕΓΤΠΕ –τμήμα Προσανατολισμού

Στόχος 2: ΕΤΠΑ, ΕΚΤ

Στόχος 3 : ΕΚΤ

Στόχος 4 : ΕΚΤ

Στόχος 5 α : ΕΓΤΠΕ – τμήμα Προσανατολισμού και ΧΜΠΙΑ

Στόχος 5 β : ΕΓΤΠΕ – τμήμα Προσανατολισμού, ΕΚΤ,ΕΤΠΑ

3.4.1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

Το ΕΤΠΑ διατηρεί τον ίδιο προσανατολισμό και έχει σύμφωνα με τον Κανονισμό – Πλαίσιο, ως κύρια αποστολή την υποστήριξη των στόχων 1, 2 και στη συμμετοχή των δράσεων του στόχου 5 β.

- Όπως και στον προηγούμενο Κανονισμό του ΕΤΠΑ έτσι και εδώ, περιέχονται τα κεφάλαια που αφορούν τις κατευθύνσεις και την εταιρική σχέση καθώς και την περιφερειακή ανάπτυξη σε κοινοτικό επίπεδο. Τα σχετικά άρθρα (άρθρα 8,9 και 10 του Κανονισμού (ΕΟΚ) αρ. 2083/93) δεν έχουν αλλάξει σε σχέση με τον προηγούμενο Κανονισμό.
- Η Επιτροπή συνεχίζει να καταρτίζει κάθε τρία χρόνια την περιοδική έκθεση για την κοινωνικό – οικονομική κατάσταση των περιφερειών της Κοινότητας.
- Η δράση της Κοινότητας συνεχίζει να στηρίζεται στην περιφερειακή εταιρική σχέση
- Το άρθρο 10 του Κανονισμού ΕΤΠΑ που αφορά την περιφερειακή ανάπτυξη σε κοινοτικό επίπεδο, παραμένει το ίδιο όπως και στον προηγούμενο Κανονισμό. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι το ΕΤΠΑ μπορεί εντός ορίου 1% των ετήσιων κονδυλίων του, να συμβάλλει στη χρηματοδότηση, σε κοινοτικό επίπεδο:
  - Μελετών με πρωτοβουλία της Επιτροπής και
  - Προτύπων πειραματικών σχεδίων

Σε αντίθεση με τον προηγούμενο, στον νέο Κανονισμό, δεν αναφέρεται ο συγκεκριμένος τρόπος με τον οποίο αποφασίζεται η ενδεικτική κατανομή των πόρων. Ένα δεύτερο στοιχείο που παρουσιάζεται στον νέο Κανονισμό, είναι ότι οι κατηγορίες των ενεργειών που ενισχύονται από το ΕΤΠΑ έχουν διευρυνθεί:

Οι τροποποιήσεις και οι νέες ενέργειες που ενισχύονται είναι οι εξής :

- Το ΕΤΠΑ συμβάλλει στην ενίσχυση των επενδύσεων στους τομείς της παιδείας και της υγείας στις περιφέρειες του στόχου 1.
- στις περιφέρειες του στόχου 1 ενισχύονται επίσης ενέργειες που αφορούν έργα υποδομής που συμβάλλουν στη δημιουργία και ανάπτυξη των διευρωπαϊκών δικτύων στους τομείς μεταφορών, τηλεπικοινωνιών και ενέργειας
- επενδύσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και της υγείας που συμβάλλουν στη διαρθρωτική τους προσαρμογή

- ενέργειες που συμβάλλουν στην περιφερειακή ανάπτυξη στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης
- παραγωγικές επενδύσεις και επενδύσεις σε έργα υποδομής με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος , σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης
- μέτρα προπαρασκευής, εκτίμησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης

3.4.2. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

Βάση του Κανονισμού – Πλαισίου και σύμφωνα με το άρθρο 123 της Συνθήκης ΕΟΚ, το ΕΚΤ έχει σαν αποστολή να συμβάλλει κατά προτεραιότητα στους στόχους 3 και 4 στο σύνολο της Κοινότητας και στην στήριξη της επίτευξης των στόχων 1,2 και 5 β. Παρόλου που ο γενικός προσανατολισμός των δράσεων του ΕΚΤ δεν έχει αλλάξει, ωστόσο οι διατυπώσεις των στόχων αλλά και του περιεχομένου των παρεμβάσεων έχουν τροποποιηθεί σε διάφορα σημεία.

Μια αλλαγή αφορά την προσθήκη μιας νέας παραγράφου στις γενικές κατευθύνσεις που αφορούν την καταπολέμηση της ανεργίας. Έτσι για την επίτευξη του παραπάνω στόχου, το ΕΚΤ συμβάλλει :

- Στην διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας
- Στην προώθηση της ισότητας των ευκαιριών στην αγορά εργασίας
- Στην ανάπτυξη αρμοδιοτήτων, ικανοτήτων και επαγγελματικών προσόντων
- Στην ενθάρρυνση της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης

Το πεδίο εφαρμογής και οι επιλέξιμες ενέργειες του ΕΚΤ προσδιορίζονται βάση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αρ. 2084/93. Το ΕΚΤ υποστηρίζει σε όλη την Κοινότητα ενέργειες με βάση τους στόχους 1,2,3,4 και 5 β. Τα κράτη – μέλη και η Επιτροπή βεβαιώνονται, στο πλαίσιο της Εταιρικής Σχέσης, ότι η κοινοτική παρέμβαση για κάθε στόχο επικεντρώνεται στις σημαντικότερες ανάγκες και αποτελεσματικές ενέργειες.

Περιοχές του στόχου 1: Το ΕΚΤ υποστηρίζει στις περιοχές του στόχου 1, ενέργειες που αποσκοπούν στην ενίσχυση και βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενέργειες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη, μέσω της επιμόρφωσης των δημοσίων υπαλλήλων καθώς και ενέργειες τεχνικής βοήθειας και προπαρασκευαστικές μελέτες. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι ενέργειες που πραγματοποιούνται βάση των

διαφόρων στόχων συνιστούν μια συνεκτική προσέγγιση για τη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας και για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Περιοχές των στόχων 1, 2 και 5 β: Στις περιοχές των στόχων 1, 2 και 5 β, οι ενέργειες που αποσκοπούν στην ενίσχυση της σταθερότητας και στην υποστήριξη της αύξησης της απασχόλησης καθώς και στην ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα της έρευνας, της επιστήμης και της τεχνολογίας, είναι αυτές που υποστηρίζει το ΕΚΤ στα πλαίσια της αποστολής του σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αρ. 2084/93, άρθρο 1.

Περιοχές του στόχου 3 : Το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο (ΕΚΤ) υποστηρίζει περιοχές του στόχου 3, σε ενέργειες που αφορούν το σύνολο της Κοινότητας και αποσκοπούν :

- Στη διευκόλυνση της επαγγελματικής ένταξης των ανέργων που απειλούνται από μακροχρόνια ανεργία
- Στη διευκόλυνση της επαγγελματικής ένταξης των νέων που ζητούν εργασία
- Στην προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας, προσώπων που απειλούνται με αποκλεισμό
- Στην προώθηση της ισότητας ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες στην αγορά εργασίας

Περιοχές του στόχου 4 : Το ΕΚΤ υποστηρίζει τις ενέργειες των περιοχών που υπάγονται στον στόχο 4 στο σύνολο της Κοινότητας και έχουν σαν σκοπό την διευκόλυνση της προσαρμογής των εργαζομένων, όσων απειλούνται από ανεργία στις βιομηχανικές μεταβολές και στην εξέλιξη των συστημάτων παραγωγής

3.4.3 Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Προσανατολισμού (ΕΓΤΠΕ -Π)

Όπως ορίζεται στον Κανονισμό Πλαίσιο (ΕΟΚ) αρ. 2081/93, άρθρο 1, παράγρ. 3, οι παρεμβάσεις του ΕΓΤΠΕ αφορούν τις γεωργικές και δασικές διαρθρώσεις, τη μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών και δασικών προϊόντων, τη μετατροπή της γεωργικής παραγωγής και τις συμπληρωματικές δραστηριότητες των γεωργών, το βιοτικό επίπεδο, την κοινωνική ανάπτυξη, την προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση του φυσικού χώρου.

Από τα παραπάνω βλέπουμε ότι το τμήμα Προσανατολισμού του ΕΓΤΠΕ δεν έχει αλλάξει πολιτική. Αλλά και το περιεχόμενο των ενεργειών των στόχων 1, 5 α και

5 β δεν χαρακτηρίζεται από ουσιώδες μεταβολές, εκτός από το γεγονός ότι δεν επαναλαμβάνονται οι διατάξεις που αφορούν μέτρα για την αναδάσωση γεωργικών γαίων, την πρόωρη παύση της γεωργικής δραστηριότητας, την προστασία του περιβάλλοντος καθώς και την βελτίωση της εμπορίας και μεταποίησης αλιευτικών προϊόντων.

Οι παρεμβάσεις του ΕΓΤΠΕ – Π για την προώθηση της αγροτικής ανάπτυξης στις ζώνες τις οποίες αφορά ο στόχος 5 β, αφορούν μια ή περισσότερες από τις ενέργειες που ορίζονται και για τις περιγέρειες του στόχου 1. Επίσης, το ΕΓΤΠΕ – Π συμβάλλει, εντός ορίου 1% των ετήσιων κονδυλίων του, σε ενέργειες που προέβλεπε και ο Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ. 4256 /88. (Οι σημαντικότερες αλλαγές ή προσθήκες τονίζονται παρακάτω με πλάγια γράμματα) :

- μέτρα προετημασίας εκ των προτέρων εκτίμησης, παρακολούθησης, εκ των υστέρων αξιολόγησης και πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών τεχνικής βοήθειας και μελετών γενικού χαρακτήρα
- υλοποίηση προτύπων σχεδίων σχετικά με την προσαρμογή των γεωργικών και δασοκομικών διαρθρώσεων και την προώθηση αγροτικής ανάπτυξης
- υλοποίηση σχεδίων επίτευξης στους γεωργούς, συμπεριλαμβανομένων των σχεδίων που αφορούν την ανάπτυξη και αξιοποίηση των δασών, καθώς και των σχεδίων που αφορούν τη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων, τα οποία προορίζονται να δείξουν τις πραγματικές δυνατότητες των συστημάτων μεθόδων και τεχνικών παραγωγής και διαχείρισης που ανταποκρίνεται στους στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής
- μέτρα για τη διάδοση, σε κοινοτικό επίπεδο, των γνώσεων, των εμπειριών και των αποτελεσμάτων των εργασιών στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης και της βελτίωσης των γεωργικών διαρθρώσεων

Στις περιφέρειες του στόχου 1, οι παρεμβάσεις αφορούν στο μεγαλύτερο μέρος τους, τις ίδιες ενέργειες με μικρές διαφοροποιήσεις ή προσθήκες. Συγκεκριμένα οι παρεμβάσεις του ΕΓΤΠΕ –Π για τις περιφέρειες του στόχου 1, έχουν διαφοροποιηθεί ελαφρά, κυρίως για να συμπεριλάβουν την έννοια της “αιεφόρου ανάπτυξης”. Έτσι ορίζεται ότι οι παρεμβάσεις αποβλέπουν στη αιεφόρο ανάπτυξη της υπαίθρου, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης και ενίσχυσης των γεωργικών και δασοκομικών διαρθρώσεων, καθώς και την διατήρηση, αξιοποίηση και αποκατάσταση του φυσικού χώρου. Επίσης περιλαμβάνουν μέτρα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων καθυστέρησης των γεωργικών διαρθρώσεων.

3.4.4 Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)

Όπως ορίζει ο Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ. 2080/93 του άρθρου 1, οι διαρθρωτικές δράσεις που αναλαμβάνονται από το ΧΜΠΑ αφορούν τον τομέα της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας καθώς και της μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων τους. Οι αποστολές του ΧΜΠΑ είναι οι εξής :

- η συμβολή στην επίτευξη διαρκούς ισορροπίας μεταξύ των πόρων και της εκμετάλλευσής τους
- η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των διαρθρώσεων εκμετάλλευσης και της ανάπτυξης οικονομικά βιώσιμων επιχειρήσεων στον τομέα της αλιείας
- η βελτίωση του εφοδιασμού και της αξιοποίησης των προϊόντων της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας

Το ΧΜΠΑ ασχολείται επίσης, πέρα από τα παραπάνω, και με την συμβολή μέτρων τεχνικής βοήθειας και πληροφόρησης, με την υποστήριξη μελετών και προτύπων σχεδίων που αφορούν την προσαρμογή των δομών του τομέα.

Οι δράσεις του ΧΜΠΑ διαχωρίζονται σε δυο κατηγορίες. Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αρ. 2080/93, άρθρο 2, η πρώτη κατηγορία αφορά :

- ◆ στα πλαίσια της τήρησης των απαιτήσεων της κοινής αλιευτικής πολιτικής όπου το ΧΜΠΑ συμβάλλει
  - στην εφαρμογή μέτρων στο τομείς της ενέργειας αναδιοργάνωσης
  - στις προσωρινές ενώσεις επιχειρήσεων
  - στις μικτές εταιρίες
  - και στην προσαρμογή της χωρητικότητας
- ◆ στα πλαίσια μιας ή περισσότερων από τις αποστολές το ΧΜΠΑ μπορεί βάση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αρ. 2080/93, άρθρο 3, να συμμετέχει στη χρηματοδότηση επενδύσεων και δράσεων :
  - στους τομείς της αναδιάρθρωσης, ανανέωσης και εκσυγχρονισμού του αλιευτικού στόλου
  - στην βελτίωση των συνθηκών μεταποίησης και διάθεσης στο εμπόριο των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας
  - στην ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας και διευθέτηση της παράκτιας ζώνης

Στα πλαίσια των δυο παραπάνω κατηγοριών παρέμβασης, το ΧΜΠΑ μπορεί να χρηματοδοτεί μελέτες, παροχές υπηρεσιών και τεχνικής βοήθειας, συντονισμένες

δράσεις με σκοπό την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων που αφορούν ειδικές πτυχές του τομέα καθώς και πληροφορίες διάδοσης των πληροφοριών.

3.5.Οι φάσεις υλοποίησης των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων

Για την πραγματοποίηση των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών ταμείων είναι απαραίτητος ο συντονισμός των Διαρθρωτικών Ταμείων και των λοιπών χρηματοδοτικών μέσων της Κοινότητας, όπως αναφέρθηκε εξάλλου και στην εφαρμογή των προγραμμάτων για την περίοδο 1989-93. Η έννοια του *συντονισμού* όπως αναφερόταν στον Κανονισμό Συντονισμού (ΕΟΚ) αρ. 4253/88, άρθρο 1 της μεταρρύθμισης των διαρθρωτικών ταμείων του 1988, αναφέρεται ακριβώς με τους ίδιους όρους στον Κανονισμό (ΕΟΚ) αρ. 2082/93, άρθρο 1. Η μόνη διαφορά βρίσκεται στην προσθήκη του ΧΜΠΙΑ στις αναφορές που αφορούν τα Ταμεία.

Συγκεκριμένα, η Επιτροπή εξασφαλίζει, στα πλαίσια της εταιρικής σχέσης, το συντονισμό, αφενός των παρεμβάσεων των Ταμείων και της ΕΤΕ καθώς και των παρεμβάσεων των άλλων χρηματοδοτικών οργάνων. Ο συντονισμός μεταξύ των Ταμείων όπως καθορίζεται από τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αρ. 2082/93, άρθρο 2, παραγματοποιείται ως προς τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης, τον πολυετή προγραμματισμό, την εφαρμογή των ολοκληρωμένων λειτουργικών προγραμμάτων και την παρακολούθηση και αξιολόγηση των ενεργειών. Στην δεύτερη περίπτωση όπως ορίζει ο Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ. 2082/93, άρθρο 3, η Επιτροπή εξασφαλίζει τον συντονισμό και τη συνοχή μεταξύ των παρεμβάσεων των Ταμείων και των παρεμβάσεων :

- της ΕΚΑΧ και της ΕΤΕ
- του νεού κοινοτικού μέσου και της Ευρατόμ
- μέσω των πόρων του κοινοτικού προϋπολογισμού που διατίθενται για άλλες διαρθρωτικές ενέργειες
- μέσω των πόρων που διατίθενται για την έρευνα

Οι νέοι Κανονισμοί, δεν έχουν επιφέρει σημαντικές αλλαγές στις φάσεις εφαρμογής των προγραμμάτων. Η υλοποίηση των παρεμβάσεων συνεχίζει να ακολουθεί τέσσερα στάδια : Τον σχεδιασμό των προγραμμάτων, την έγκριση των Κ.Π.Σ., την λειτουργική φάση που έχει στόχο την εφαρμογή των Κ.Π.Σ και τέλος την παρακολούθηση της εφαρμογής και την αξιολόγηση των επιπτώσεων των ενεργειών.

3.5.1. Τα Σχέδια

Στην πρώτη αυτή φάση τα ενδιαφερόμενα κράτη – μέλη ετοιμάζουν και υποβάλλουν στην Επιτροπή τα προγράμματα κατά στόχο προτεραιότητας. Η διαδικασία και ο γενικός χαρακτήρας των σχεδίων, όπως παρουσιάζονται στον Κανονισμό – Πλαίσιο και στον Κανονισμό Συντονισμού, δεν έχουν αλλάξει σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο 1989-93. Τα προγράμματα εξακολουθούν να διακρίνονται σε περιφερειακά και εθνικά. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν αυτά των στόχων 1,2 και 5 β και στην δεύτερη κατηγορία τα προγράμματα των στόχων 3,4 και 5 β.

Στις λεπτομέρειες εφαρμογής που καθορίζονται στον Κανονισμό συντονισμού (ΕΟΚ) αρ. 2082/93, άρθρα 5,6 και 7, δεν υπάρχουν σημαντικές αλλαγές. Η κλίμακα μεγέθους των περιφερειών των στόχων 1,2 και 5 β, όπως ορίζει ο Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ. 2082/93, άρθρο 5, παραμένει η ίδια.

Ένα σχέδιο μπορεί να καλύπτει περισσότερες από μια περιφέρειες του ίδιου στόχου. Επαναλαμβάνεται η διάταξη που ορίζει ότι τα σχέδια περιλαμβάνουν όλες τις δράσεις που εμπίπτουν στους υπόλοιπους στόχους. Οι διατάξεις όπως προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΟΚ) αρ. 2082/93, υπόλοιπο του άρθρου 5 και άρθρα 6 και 7, σχετικά με τις προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν τα σχέδια, το χρονοδιάγραμμα και την προετημασία τους παραμένουν οι ίδιες, με την μόνη διαφορά ότι η μέγιστη χρονική περίοδος αυξάνεται στα έξι (αντί για πέντε χρόνια). Επίσης επαναλαμβάνονται οι διατάξεις που ορίζουν ότι ειδικά για τις περιφέρειες του στόχου 1, τα κράτη – μέλη μπορούν να υποβάλλουν ένα συνολικό σχέδιο, το οποίο καλύπτει όλες τις περιφέρειες και τα σχέδια των στόχων 3 και 4. Στα σχέδια των στόχων 3 και 4 διαχωρίζονται οι δαπάνες που αφορούν τις περιφέρειες των στόχων 1,2 και 5 β από τις δαπάνες που αφορούν τις άλλες περιφέρειες.

Η πιο σημαντική διαφοροποίηση αφορά το περιεχόμενο των σχεδίων, το οποίο τώρα πια ορίζεται με μεγαλύτερη λεπτομέρεια και περιλαμβάνει πολλά νέα στοιχεία τα οποία διαφοροποιούνται με το στόχο στο οποίο εντάσσεται κάθε σχέδιο.

3.5.2. Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (Κ.Π.Σ)

Στη δεύτερη αυτή φάση υλοποίησης των παρεμβάσεων των Δ.Τ., εξετάζονται τα σχέδια που έχουν υποβάλλει τα κράτη – μέλη και στη συνέχεια εγκρίνονται τα Κ.Π.Σ. Σε σχέση με την περίοδο μεταρρύθμισης του 1988, οι μόνες διαφορές εντοπίζονται στην ποσοτικοποίηση των στόχων, την ισχυροποίηση της σημασίας της εκτίμησης – παρακολούθησης – αξιολόγησης και την ένταξη στη διαδικασία μια ακόμα επιτροπής για την αλιεία. Σύμφωνα με τον Κανονισμό – Πλαίσιο (ΕΟΚ) αρ.2081/93, άρθρα 8,9,10 και 11, η Επιτροπή εξετάζει τα προτεινόμενα προγράμματα καθώς και τα άλλα στοιχεία που έχουν υποβάλλει τα κράτη – μέλη και καθορίζει στη συνέχεια, στο πλαίσιο της Εταιρικής Σχέσης και κατόπιν συμφωνίας με το ενδιαφερόμενο κράτος – μέλος, το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις. Για την διαδικασία εξέτασης και έγκρισης των Κ.Π.Σ. η Επιτροπή έχει βάση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αρ. 2081/93, άρθρο 17, την βοήθεια τεσσάρων επιτροπών :

- Μιας συμβουλευτικής επιτροπής, που αποτελείται από αντιπροσώπους των κρατών – μελών, για τους στόχους 1 και 2
- Της επιτροπής του ΕΚΤ για τους στόχους 3 και 4
- Δυο επιτρόπων διαχείρισης για τους στόχους 5 α και 5 β

Στα περιεχόμενα των Κ.Π.Σ έχουν προστεθεί, εκτός από τα βασικά σημεία που παραμένουν σε γενικές γραμμές ίδιες, και νέα στοιχεία που αφορούν τις διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης, την επαλήθευση της προσθετικότητας και τη συμμετοχή των περιβαλλοντικών αρχών.

3.5.3. Λειτουργική Φάση

Στην τρίτη φάση αρχίζει η εφαρμογή των Κ.Π.Σ. Οι παρεμβάσεις των διαρθρωτικών ταμείων πραγματοποιούνται, όπως ορίζουν και οι Κανονισμοί (ΕΟΚ) αρ. 2081/93, άρθρα 8,9,10 και 11 α και ο Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ. 2082/93, άρθρο 12., και πάλι κατά κύριο λόγο με τη μορφή λειτουργικών προγραμμάτων. Ο ορισμός ενός λειτουργικού προγράμματος παραμένει ο ίδιος.

Η χρηματοδοτική παρέμβαση των διαρθρωτικών ταμείων παραμένει η ίδια και συνεχίζει να παρέχεται με μια από τις ακόλουθες μορφές :

- Τη συγχρηματοδότηση λειτουργικών προγραμμάτων

- Τη συγχρηματοδότηση εθνικών καθεστώτων ενισχύσεων
- Τη χορήγηση συνολικών επιχορηγήσεων
- Τη συγχρηματοδότηση μεμονωμένων επενδυτικών σχεδίων
- Τη συγχρηματοδότηση τεχνικής βοήθειας

Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αρ. 2082/93, άρθρα 14 ως 24, καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής των Κ.Π.Σ, το περιεχόμενο και οι διαδικασίες υποβολής και επεξεργασίας, τα κριτήρια έγκρισης των αιτήσεων συνδρομής των διαρθρωτικών ταμείων, η επιλεξιμότητα ενεργειών, οι ειδικές διατάξεις για τις άλλες μορφές παρέμβασεις, ο τρόπος υπολογισμού και τα ποσοστά συνδρομής των Ταμείων, ο συνδυασμός ενισχύσεων και δανείων καθώς και οι λεπτομερείς διατάξεις που αφορούν τον τρόπο χρηματοδότησης και το δημοσιονομικό έλεγχο.

3.5.4. Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση αποτελεί το τελευταίο των σταδίων υλοποίησης των παρεμβάσεων και περιλαμβάνει δυο φάσεις : την παρακολούθηση της εφαρμογής και την αξιολόγηση των επιπτώσεων των ενεργειών. Στο θέμα της αξιολόγησης το νέο στοιχείο που προστίθεται είναι η *εκ των προτέρων εκτίμηση*, η οποία έχει σαν σκοπό τον καλύτερο έλεγχο της όλης διαδικασίας.

Οι Επιτροπές παρακολούθησης, που δημιουργούνται στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, καθώς και οι εκθέσεις που υποβάλλονται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους – μέλους στην Επιτροπή, διατηρούν τον ίδιο χαρακτήρα. Για την παρακολούθηση χρησιμοποιούνται τα ίδια μέσα, όπως οι εκθέσεις, οι δειγματοληπτικοί έλεγχοι και οι επιτροπές, αλλά ακόμη και οι φυσικοί και οικονομικοί δείκτες παραμένουν οι ίδιοι.

Πρέπει να σημειωθεί ότι παρουσιάζεται μια διαφορά σε σχέση με τη μεταρρύθμιση του 1988, η οποία εντοπίζεται σε σχέση με τη διαδικασία προσαρμογής των ενεργειών και είναι ιδιαίτερα σημαντική γιατί αυξάνει τις αρμοδιότητες της επιτροπής παρακολούθησης. Έτσι σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αρ. 2082/93, άρθρο 25, παράγραφο 5, η επιτροπή παρακολούθησης προσαρμόζει :

- Τις λεπτομέρειες της χρηματοδοτικής συνδρομής χωρίς να τροποποιεί το συνολικό ύψος της χορηγηθείσας κοινοτικής συνδρομής και
- Το προβλεπόμενο σχέδιο χρηματοδότησης σύμφωνα με τους διαθέσιμους πόρους και τους δημοσιονομικούς κανόνες

Επίσης έχει αυξηθεί η προσοχή που δίνεται στη διαχειριστική διαφάνεια με την προσθήκη διάταξης, όπως αναφέρεται στον Κανονισμό (ΕΟΚ) αρ. 2082/93, άρθρο 25, παράγραφο 6, ότι οι προκηρύξεις που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, θα πρέπει να ορίζουν ακριβώς τα στοιχεία των σχετικών έργων.

Όσον αφορά την εκτίμηση και την αξιολόγηση των επιπτώσεων των ενεργειών αυτή παραμένει η ίδια αφού χρησιμοποιούνται, όπως και προηγουμένως, διάφορα στοιχεία που παρέχονται από το σύστημα παρακολούθησης με σκοπό την εκτίμηση των κοινωνικο – οικονομικών επιπτώσεων των ενεργειών η οποία μπορεί να γίνει σε συνεργασία με τις επιτροπές παρακολούθησης.

Νέα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη στη μέθοδο εκτίμησης και αξιολόγησης, είναι η δυνατότητα σύγκρισης των στόχων με τα αποτελέσματα, η χρήση των τομεακών στόχων και δεικτών, η τήρηση των κοινοτικών πολιτικών και διατάξεων σχετικά με τη συμβατότητα και τον έλεγχο και τέλος η χρήση των μακροοικονομικών και τομεακών στόχων και δεικτών.

Ο σκοπός των τριών φάσεων, της εκ των προτέρων εκτίμησης, της παρακολούθησης κατά τη διάρκεια της εφαρμογής και της εκ των υστέρων αξιολόγησης, είναι η εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κοινοτικών παρεμβάσεων όσον αφορά τις διαρθρωτικές ενέργειες.

Σχετικά με την πληροφόρηση και τη δημοσιότητα, όπως ορίζει ο Κανονισμός (ΕΟΚ) αρ. 2082/93, άρθρο 32, η ευθύνη ανήκει στα κράτη – μέλη, τα οποία φροντίζουν ώστε τα σχέδια να έχουν την προσήκουσα δημοσιότητα. Έτσι ο οργανισμός που είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή μιας ενέργειας, φροντίζει να δίνεται δημοσιότητα στην ενέργεια αυτή ώστε να ενημερώνονται οι ενδεχόμενοι δικαιούχοι και να ευαισθητοποιείται η κοινή γνώμη για το ρόλο της Κοινότητας.

3.6 Λευκή Βίβλος της Επιτροπής / Νέες Κοινοτικές Πρωτοβουλίες

Στις αναθεωρημένες ρυθμίσεις που εισάγονται με το Β΄Πακέτο Ντελλόρ, περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων η *Λευκή Βίβλος* της Επιτροπής για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση καθώς και οι *νέες Κοινοτικές Πρωτοβουλίες*.

Η *Λευκή Βίβλος* της Επιτροπής δημοσιεύτηκε το 1993 και αποτελεί ένα πλαίσιο για την μελλοντική πορεία της Κοινότητας και τις επιλογές των κρατών μελών ως το 2000. Ο στόχος της Λευκής Βίβλου έχει άμεση σχέση με την μεσοπρόθεσμη

στρατηγική που πρέπει να ακολουθηθεί για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση. Στηρίζεται στη δημιουργία νέων βάσεων για την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών οικονομιών ώστε να μπορεί να αντιμετωπιστεί καλύτερα ο διεθνής ανταγωνισμός. Βασίζεται επίσης στις διαρθρωτικές σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στο περιβάλλον και την απασχόληση, επειδή αυτοί οι δυο πόροι αποτελούν την βάση για την περαιτέρω ανάπτυξη της Κοινότητας

Βάση της Αρχής της επικουρικότητας γίνεται κατανοητός ο χαρακτήρας και η σημασία της Λευκή Βίβλου. Η Λευκή Βίβλος παίζει καθοριστικό ρόλο σε θέματα περιφερειακής κοινοτικής πολιτικής, αφού οι προτάσεις της αφορούν γενικές κατευθύνσεις που πρέπει να έχει η κοινοτική δράση τα επόμενα χρόνια (Ανδρικοπούλου Ελένη, 1995, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λευκό Βιβλίο).

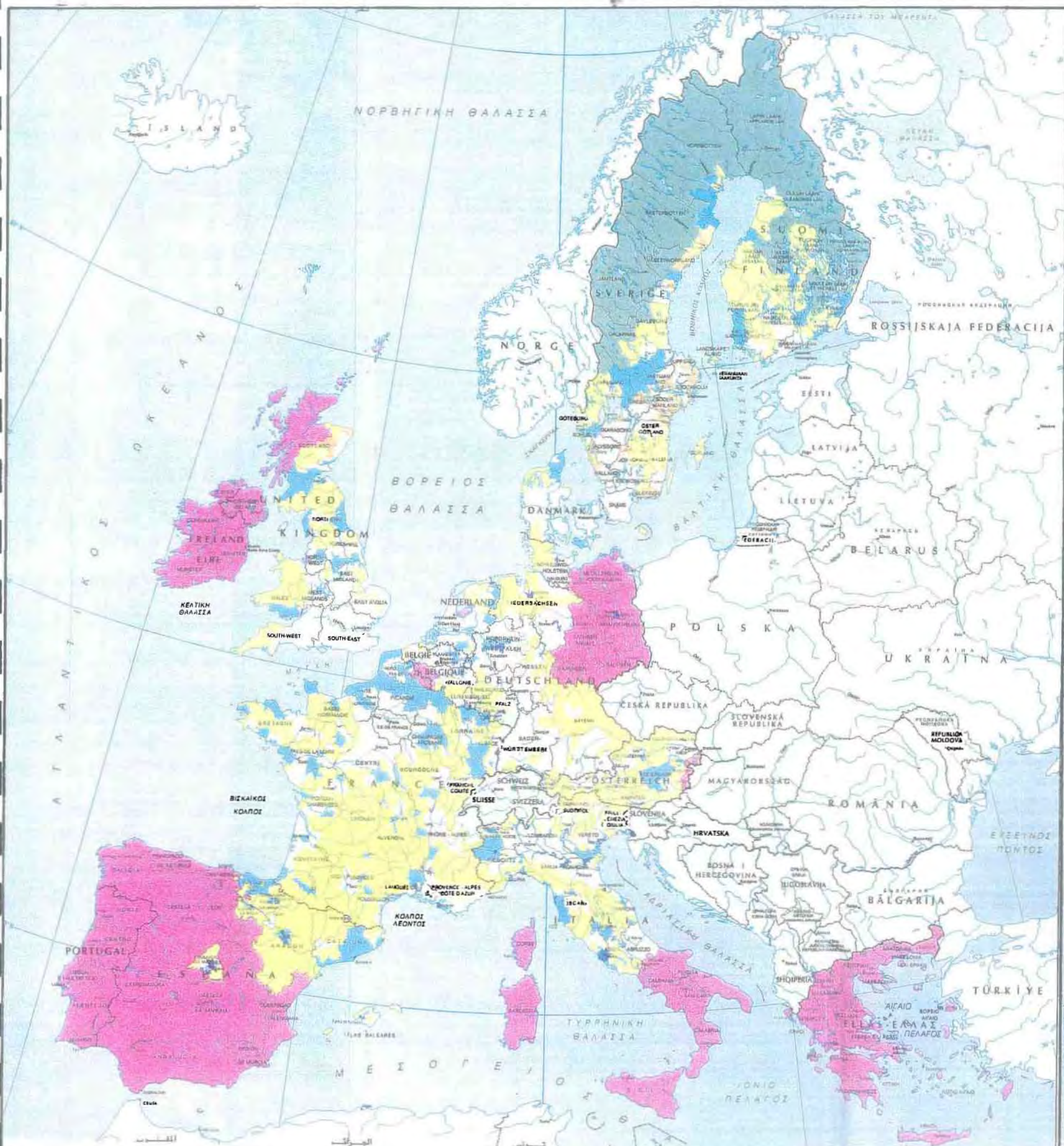
Οι νέες κοινοτικές πρωτοβουλίες για την περίοδο 1994-99, είναι ειδικά μέσα της κοινοτικής διαρθρωτικής πολιτικής. Προτείνονται από την Επιτροπή και δυνεχίζουν κατά ένα μεγάλο μέρος τους στόχους των πρωτοβουλιών που αναπτύχθηκαν κατά την προηγούμενη περίοδο. Έχουν σκοπό την υποστήριξη ενεργειών που συμβάλλουν στην επίλυση προβλημάτων σε ευρωπαϊκό και διασυνοριακό επίπεδο, την αντιμετώπιση βαθιών βιομηχανικών αλλαγών και την μείωση των αποκλίσεων σε θέματα τεχνολογίας (Πετράκος Γ., 1997, Μούσης Νίκος, 1997).

Οι δεκατρείς νέες κοινοτικές πρωτοβουλίες που εγκρίθηκαν για την περίοδο 1994-1999 εστιάζονται στα εξής θέματα :

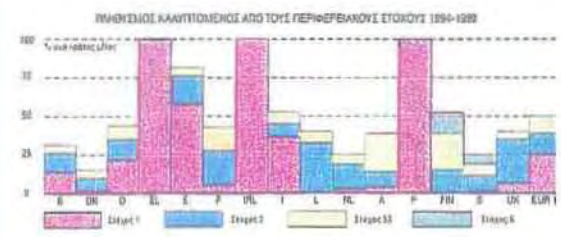
- INTERREG/REGEN(συνεργασία και διαπεριφερειακά, διασυνοριακά και διακρατικά δίκτυα)
- LEADER (ανάπτυξη αγροτικής οικονομίας)
- REGIS II (ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες)
- NOW (ισότητα ευκαιριών ένταξης στην αγορά εργασίας (γυναίκες)
- HORIZON /YOUTHSTART (βελτίωση πρόσβασης στην αγορά εργασίας για άτομα με ειδικές ανάγκες)
- ADAPT /RECHAR /RESIDER /KONVE /RETEX (διαχείριση βιομηχανικών μεταβολών)
- URBAN (ανάπτυξη των αστικών συνοικιών που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα)
- PESCA (ανασυγκρότηση του τομέα της αλιείας)

ΧΑΡΤΗΣ : 1
ΧΑΡΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ
ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΧΑΡΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ (1994-1999)
 Το διαρθρωτικό ταμείο επιλέγει στην πράξη την περιοχή της υποστήριξης με βάση τις προτεραιότητες οι οποίες διακρίνονται σύμφωνα με τις προτεραιότητες επιλεξιμότητας αναφερόμενες στα άρθρα 4 και 5 του άρθρου 10 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999.
 - Αποτέλεσμα υψηλής ανεργίας (Target 1) (κόκκινο) (στοιχεία του άρθρου 4 του Κανονισμού 1260/1999)
 - Αδυναμία διαρθρωτικής παρέμβασης (Target 2 - 1997-1999) (σκούρο μπλε)
 - Πρώην κράτη της Ανατολικής Ευρώπης (Target 3) (1997-1999) (σκούρο μπλε)
 - Ελαφώς ανεργικές περιοχές (Target 4) (κίτρινο)
 - Πρώην κράτη της Ανατολικής Ευρώπης (Target 4) (φωτεινό μπλε)
 - Περιοχές με υστερούσα ανάπτυξη (Target 4) (φωτεινό μπλε)
 - Μη επιλέξιμες περιοχές (λευκό)
 - Πρώην κράτη της Ανατολικής Ευρώπης (Target 4) (λευκό) (από 1 Ιανουαρίου 2004)
 Το διαρθρωτικό ταμείο επιλέγει στην πράξη την περιοχή της υποστήριξης με βάση τις προτεραιότητες οι οποίες διακρίνονται σύμφωνα με τις προτεραιότητες επιλεξιμότητας αναφερόμενες στα άρθρα 4 και 5 του άρθρου 10 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999.
 - Αποτέλεσμα υψηλής ανεργίας (Target 1) (κόκκινο) (στοιχεία του άρθρου 4 του Κανονισμού 1260/1999)
 - Αδυναμία διαρθρωτικής παρέμβασης (Target 2 - 1997-1999) (σκούρο μπλε)
 - Πρώην κράτη της Ανατολικής Ευρώπης (Target 3) (1997-1999) (σκούρο μπλε)
 - Ελαφώς ανεργικές περιοχές (Target 4) (κίτρινο)
 - Πρώην κράτη της Ανατολικής Ευρώπης (Target 4) (φωτεινό μπλε)
 - Περιοχές με υστερούσα ανάπτυξη (Target 4) (φωτεινό μπλε)
 - Μη επιλέξιμες περιοχές (λευκό)
 - Πρώην κράτη της Ανατολικής Ευρώπης (Target 4) (λευκό) (από 1 Ιανουαρίου 2004)

Διαρθρωτικό ταμείο			
ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΕΠΙΧΕ-Π	ΕΣΠΑ
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	Ευρωπαϊκό Ταμείο Γεωργίας και Αγροτικών Υποδομών	Χρηματοδοτικό Μέσο Περιφερειακών της Ελλάδας

Κλίμακα 1 : 10 000 000

Γραφείο Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας

Αξίζει να σημειωθεί ότι, το πρόγραμμα INTERREG αποτελεί τη σημαντικότερη, από άποψη μεγέθους κοινοτική πρωτοβουλία.

Στον παρακάτω πίνακα 11 φαίνονται οι κοινοτικές πρωτοβουλίες της περιόδου 1994-99.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11 : Οι κοινοτικές πρωτοβουλίες της περιόδου 1994-99

(εκατομμύρια ECU, τιμές 1994)

	Σύνολο των πιστώσεων	Εκ των οποίων στόχος 1
INTERREG / REGEN	2.900	2.300
LEADER II	1.400	900
REGIS II	600	600
NOW, HORIZON, YOUTHSTART	1.400	800
ADAPT	1.400	400
RECHAR II	400	100
RESIDER II	500	100
KONVER	500	200
RETEX	500	400
URBAN	600	400
PESCA	250	100
Απόθεμα	1.600	800
Σύνολο	13.450	8.300

Πηγή : ΕΕΕ -Κ, 1994

Σύμφωνα με τους αναθεωρημένους κανονισμούς του 1993, η χρηματοδότηση των κοινοτικών πρωτοβουλιών μπορεί να φτάσει στο 9% των πιστώσεων αναλήψεων υποχρεώσεων των διαρθρωτικών ταμείων. Οι συνολικές πιστώσεις που εγκρίθηκαν για το σύνολο των κοινοτικών πρωτοβουλιών ανέρχεται σε 13,45 δις ECU. Οι προβλεπόμενες πιστώσεις, όπως βλέπουμε και στον παραπάνω πίνακα, για τις δεκατρείς πρωτοβουλίες φτάνουν τα 11,85 δις. ECU και απομένει απόθεμα 1,2 δις. ECU.

3.7. Τα πρώτα συμπεράσματα της διαρθρωτικής πολιτικής για την περίοδο 1994-1999.

Η υλοποίηση της δεύτερης διαρθρωτικής δέσμης (Β' ΚΠΣ) για την περίοδο 1994 –1999, σκοπεύει στην περαιτέρω ανάπτυξη των οικονομιών όλης της Ευρώπης και στην άμβλυνση των προβλημάτων των μειονεκτικών περιοχών. Η δεύτερη διαρθρωτική δέσμη επιφέρει, σε σχέση με την πρώτη διαρθρωτική δέσμη (Α' ΚΠΣ), ορισμένες τροποποιήσεις και καινοτομίες. Όπως επισημάνθηκε και στην αρχή αυτού του κεφαλαίου, οι καινοτομίες εστιάζονται κυρίως :

- στη σημαντικότερη συγκέντρωση πόρων σε μεγάλες υποδομές μεταφορών κυρίως στο πλαίσιο των διευρωπαϊκών δικτύων.
- σε μια περισσότερη φιλόδοξη πολιτική για τη βιομηχανία
- σε θέματα περιβάλλοντος, όπου προβλέπεται μια στρατηγική που θα βασίζεται στην αποτελεσματικότητα και δραστήρια πρόληψη, στην καταπολέμηση της ρύπανσης στην πηγή της
- στην εφαρμογή πολιτικής καινοτομιών στον τομέα της ενέργειας με έμφαση στην ενεργειακή εξοικονόμηση καθώς και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- στη μεγαλύτερη προσπάθεια, στον τομέα της αρχικής εκπαίδευσης της επαγγελματικής κατάρτισης του ανθρωπίνου δυναμικού, σε σχέση με την διαρκή κατάρτιση και απασχόληση

Όσον αφορά την εφαρμογή των προγραμμάτων για την περίοδο 1994 –99, επισημαίνεται μια αύξηση των πόρων από 1,20 % του ΑΕΠ της ΕΕ το 1992 σε 1,27 % το 1999 και την επέκταση της περιόδου σε 7 χρόνια.

Σημειώνονται μικρές τροποποιήσεις στους Στόχους (1, 2, 3, 4, 5 α, 5 β) της περιφερειακής πολιτικής και στα κριτήρια ένταξης περιοχών σε αυτούς. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας για τον Στόχο 1 παραμένουν τα ίδια. Η περιοχές του Στόχου 1 θα λάβουν συνολικά 109 δις, δηλαδή το 69 % του συνόλου. Γενικά παρατηρείται σημαντική αύξηση των πόρων, από 67 δις το 1989-1993, σε 176 δις το 1994-99.

Οι αναθεωρημένες ρυθμίσεις προβλέπουν αύξηση στην σημαντικότητα του ρόλου των Επιτροπών Παρακολούθησης οι οποίες ορίζονται από το Κράτος – Μέλος σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο. Παράλληλα, ενισχύεται ο θεσμός της Αξιολόγησης και προβλέπεται μεγαλύτερη σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με την «τακτική και λεπτομερή ενημέρωση όσον αφορά την εφαρμογή των ταμείων». Οι νέες ρυθμίσεις επιβεβαιώνουν επίσης την αρχή των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών που παρουσιάζουν

ενδιαφέρον για την Κοινότητα και δεν καλύπτονται από από τα ΚΠΣ των κρατών μελών (Τσέτσης Σταύρος, 1996, Οδηγός του Β' ΚΠΣ).

Τα ΚΠΣ καθιερώθηκαν με την μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων και έχουν σαν σκοπό την προώθηση των ολοκληρωμένων προγραμμάτων με σαφείς στόχους για ορισμένες χώρες και περιφέρειες της Κοινότητας. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται οι βασικές προτεραιότητες ανάπτυξης των Α' και Β' ΚΠΣ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12 : Βασικές προτεραιότητες ανάπτυξης των Α' και Β'ΚΠΣ

Αξονες/ Προτεραιότητες παρέμβασης	Α' ΚΠΣ (1989-1993)	Αξονες / Προτεραιότητες Παρέμβασης	Β' ΚΠΣ (1994-1999)
1. Βελτίωση των βασικών υποδομών	37,40%	1. Μεγάλα δίκτυα υποδομής	28%
2. Ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα και αγροτική ανάπτυξη	5,90%	Βελτίωση συνθηκών ζωής	9%
Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων	7,00%	Ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα του οικονομικού ιστού	25%
Ισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού	1,30%	Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση εργασίας	12%
Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού	7,50%	Μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και άρση της απομόνωσης νησιωτικών περιοχών	26%

Πηγή : ΚΠΣ 1994-1999

Οι απορροφήσεις κονδυλίων του Β' ΚΠΣ παρουσίασαν το 1998 σημαντική επιτάχυνση, αφού το σχετικό ποσοτό διαμορφώθηκε σε 17,8% των δεσμευμένων πόρων. Με βάση τα στοιχεία του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, προκύπτει, ότι τη χρονία 1998 απορροφήθηκαν τόσα κόνδυλια όσα δεν είχαν διατεθεί συνολικά τη διετία 1994-95 (Εφημερίδα Εξουσία, Νοέμβρης 1998). Στον παρακάτω πίνακα 13 φαίνεται η συνολική απορροφητικότητα από την εκτέλεση αναλήψεων και υποχρεώσεων της περιόδου 1994-97.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13 : Συνολική εκτέλεση αναλήψεων και υποχρεώσεων για την περίοδο 1994-1997

(Ποσά σε εκατ. ECU)

Χώρες	Κατανομή πιστώσεων	Ποσοστό (%) υλοποίησης
Λουξεμβούργο	15,424	100
Δανία	124,160	69
Πορτογαλία	14.565,490	68
Ισπανία	29.913,751	63
Ιρλανδία	5.855,400	62
Γερμανία	15.839,465	60
Ελλάδα	14.565,460	59
Ηνωμένο Βασίλειο	7.222,938	58
Αυστρία	280,878	57
Φιλανδία	677,576	56
Ιταλία	17.003,331	56
Γαλλία	6.204,312	53
Βέλγιο	1.115,696	52
Ολλανδία	832,816	50
Σουηδία	433,953	43
Γενικό σύνολο	114.650,650	60

Πηγή : Εφημερίδα Εξουσία, 17 Νοεμβρίου 1998

Σύμφωνα με τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα, η συνολική απορροφητικότητα, όπως προκύπτει από την εκτέλεση των αναλήψεων υποχρεώσεων της περιόδου 1994-97, κατατάσσει το Λουξεμβούργο στην πρώτη θέση μεταξύ των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ποσοστό 100%. Αρκετά υψηλά ποσοστά έχουν η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Δανία, οι οποίες φαίνεται ότι φρόντισαν εγκαίρως να απορροφήσουν τους διατιθεμένους πόρους.

Οι νέες ρυθμίσεις προβλέπουν, συν της άλλης, δέσμευση της τάξεως του 9% των πιστώσεων αναλήψεως υποχρεώσεων των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 1994-1999. Οστόσο, οι αρχικές προτάσεις του Προέδρου Ντελλόρ για την εξέλιξη των κοινοτικών δαπανών στις βασικές κατηγορίες του κοινοτικού προϋπολογισμού για την περίοδο 1993-97, διαφέρουν από αυτές που εγκρίθηκαν τελικά στο Εδιμβούργο . Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι αρχικές προτάσεις του προέδρου Ντελόρ :

ΠΙΝΑΚΑΣ 14 : Πίνακας Δημοσιονομικών Προοπτικών (Αρχικές προτάσεις)

Πιστώσεις για αναλήψεις υποχρεώσεων (σε εκατ. ECU – σε τιμές 1992)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
1.Γεωργική κατευθυντήρια γραμμή	35230	35095	35722	36364	37023	37697	38389
Διαρθρωτικές δράσεις	21277	21885	23480	24990	26526	28240	30000
- Ταμείο Συνοχής	1500	1750	2000	2250	2500	2550	2600
- Διαρθρωτικά Ταμεία και άλλες δράσεις	19777	20135	21480	22740	24026	25690	27400
3. Εσωτερικές Πολιτικές	3940	4084	4323	4520	4710	4910	5100
4.Εξωτερική δράση	3950	4000	4280	4560	4830	5180	5600
5.Διοικητικές δαπάνες	3280	3380	3580	3690	3800	3850	3900
6. Αποθεματικά							
- Νομισματικό αποθεματικό	1500	1500	1100	1100	1100	1100	1100
- Εξωτερική δράση	1000	1000	500	500	500	500	500
	200	200	300	300	300	300	300
	300	300	300	300	300	300	300
Σύνολο πιστώσεων για αναλήψεις υποχρεώσεων	69177	69944	72485	75224	77989	80977	84089
Απαιτούμενες πιστώσεις πληρωμών	65908	67036	69150	71290	74491	77249	80114
Πιστώσεις για πληρωμές (% ΑΕΠ)	1,20	1,19	1,20	1,21	1,23	1,25	1,26
Περιθώριο απρόβλεπτων δαπανών (% ΑΕΠ)		0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Ανώτατο όριο Ιδίων πόρων (%ΑΕΠ)	1,20	1,20	1,21	1,22	1,24	1,26	1,27

Πηγή : Τσέσις Σταύρος , 1996

ΠΙΝΑΚΑΣ 15 : Ανάλυση υποχρεώσεων του Ταμείου Συνοχής

(εκατ. ECU – σε τιμές 1992)

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
1500	1750	2000	2250	2500	2550	2600

Πηγή : Τσέτσης Σταύρος , 1996

Οι πιστώσεις του Β' πακέτου Ντελόρ που εγκρίθηκαν τελικά, για την περίοδο 1993-99, παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα :

ΠΙΝΑΚΑΣ 16 : Πιστώσεις που εγκρίθηκαν για την περίοδο 1993-1999

(εκατ. ECU σε τιμές 1992)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
1. Γεωργική κατευθυντήρια γραμμή	35230	35092	35722	36364	37023	37697	38389
2. Διαρθρωτικές δράσεις							
-Ταμείο Συνοχής	1500	1750	2000	22502	2500	2550	2600
-Διαρθρωτικά Ταμεία και άλλες δράσεις	19777	20135	21480	2740	24026	25690	27400
3.Εσωτερικές Πολιτικές	3940	4084	4323	4520	4710	4910	5100
4. Εξωτερική δράση	3950	4000	4280	4560	4830	5180	5600
5. Διοικητικές δαπάνες	3280	3380	3580	3690	3800	3850	3900
6. Αποθεματικά	1500	1500	1100	1100	1100	1100	1100
- Νομισματικό αποθεματικό	1000	1000	500	500	500	500	500
- Εξωτερική δράση	200	200	300	300	300	300	300
- Έκτακτη βοήθεια	300	300	300	300	300	300	300
Σύνολο	69177	69944	72485	75224	77989	80977	84089
Ανώτατο όριο ιδίων Πόρων (%ΑΕΠ)	1,20	1,20	1,21	1,22	1,24	1,26	1,27

Πηγή : Πακέτο Ντελόρ ΙΙ, Σημειώσεις Χωροταξίας ΙΙ, 97/98

Σύμφωνα με τα στοιχεία των παραπάνω πινάκων 12 και 14 προκύπτει ότι οι αρχικές προτάσεις του πακέτου *Ντελόρ II* αφορούσαν χρονική διάρκεια αυξημένης χρηματοδότησης των Διαρθρωτικών Ταμείων μέχρι το 1997, ενώ με την απόφαση του Εδιμβούργου εγκρίθηκαν μειωμένα κονδύλια για μεγαλύτερη διάρκεια, συγκεκριμένα μέχρι το 1999. Τα συνολικά ποσά που προτάθηκαν στο πακέτο *Ντελόρ II* φτάνουν μέχρι το 1997 σε 115.360 εκατ.ECU, ενώ τα ποσά που εγκρίθηκαν για την ίδια περίοδο ανέρχονται σε 108.158 εκατ.ECU, δηλαδή εγκρίθηκαν λιγότερα κατά 7.202 εκατ.ECU.

Με το πακέτο *Ντελόρ I* οι διπλασιασμένοι πόροι των διαρθρωτικών ταμείων κατευθύνθηκαν στις ασθενέστερες οικονομικά χώρες της Κοινότητας, ενώ με την απόφαση του Εδιμβούργου προστέθηκαν στις περιοχές των Στόχων 1, 5β, όλα τα κρατίδια της πρώην Ανατολικής Γερμανίας, πράγμα που σημαίνει ακόμα μεγαλύτερη μείωση των κονδυλίων προς τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες του "Κοινοτικού Νότου" (Σημειώσεις Χωροταξίας II, 97/98).

Οι κινήσεις για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της νέας διαρθρωτικής δέσμης οφείλει να αποτελέσει πρωταρχικό παράγοντα για την ανάπτυξη των μειονεκτικών περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την δεύτερη περίοδο της μεταρρύθμισης (1994-99) της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής, πέρα των γενικότερων μακροοικονομικών επιπτώσεων, η μέχρι σήμερα εμπειρία έδειξε ότι μόνο η αναπτυξιακή αξιοποίησή τους θα επιφέρει ουσιαστικά και μόνιμα αποτελέσματα.

Κράτη μέλη με συγκεντρωτικές δομές, όπως είναι η Ελλάδα, οφείλουν να επιταγχύνουν τις διαδικασίες μεταφοράς ουσιαστικών αρμοδιοτήτων από κεντρικό σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Πρέπει να ενισχυθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των μειονεκτικών περιοχών και οι παρεμβάσεις των διαρθρωτικών ταμείων να προσανατολιστούν σε έργα και ενέργειες που συνδέονται άμεσα με τους συντελεστές περιφερειακής ανταγωνιστικότητας κάθε περιοχής.

Σύμφωνα με τα παραπάνω κρίνεται αναγκαία η επικέντρωση των διαρθρωτικών παρεμβάσεων σε σαφείς και αυστηρά προκαθορισμένους στόχους, σε περιοχές που αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα ανάπτυξης. Σχετικά με την Αρχή της Συγκέντρωσης της διαρθρωτικής αναπροσαρμογής της περιόδου 1989-93, η βασικότερη αλλαγή παρατηρείται στην πρόσθεση ενός έκτου στόχου προτεραιότητας, ο οποίος αναφέρεται, στην προώθηση και ανάπτυξη των πολύ αραιοκατοικημένων περιοχών των βορείων χωρών που αντιμετωπίζουν σκληρές κλιματολογικές συνθήκες. Προβάλλεται επίσης η ανάγκη :

- συγκέντρωσης των κοινοτικών πόρων σε αριθμό σχεδίων που εγγύονται την αποτελεσματικότητα των επιμέρους παρεμβάσεων
- μεγαλύτερης περιφερειακής μεταφοράς πόρων από αυτές που σχεδιάζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση , εξαιτίας των επιπτώσεων της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης
- εξισορρόπησης των χρηματοδοτήσεων για έργα υποδομής και Μικρομεσαίων Παραγωγικών Επιχειρήσεων
- ενίσχυσης της εταιρικής σχέσης , δηλαδή της στενής συνεργασίας μεταξύ της Εκτελεστικής Επιτροπής και των αρμοδίων εθνικών περιφερειακών ή τοπικών αρχών, δίνοντας έμφαση στην καλύτερη κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ Περιφερειών και Επιτροπής
- ευκολότερης πρόσβασης της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων των περιφερειών του στόχου 1 (Τσέτσης Σταύρος, 1996, Μούσης Νίκος, 1997).

Την υλοποίηση της δεύτερης διαρθρωτικής δέσμης, για την περίοδο 1994-1999, ακολουθεί μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από μια νέα φάση της ευρωπαϊκής ενοποίησης, όπου διαγράφεται σαφέστερα η μορφή της Ευρώπης του 21^{ου} αιώνα. Στο νέο πλαίσιο που επιλέγη να καλύπτει τα έτη 2000 – 2006, γίνεται αναφορά στη τρίτη φάση της Διαρθρωτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ : ΝΕΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2000 – 2006

4.1.Εισαγωγικά

Στα κεφάλαια που αναλύθηκαν στην ανωτέρω πορεία, έγινε αναφορά στην μεταρρύθμιση της περιφερειακής κοινοτικής πολιτικής ξεκινώντας με τις θεμελιώδεις αρχές της, που τέθηκαν το 1988 (συγκέντρωση, εταιρική σχέση, προγραμματισμός, προσθετικότητα) και επιβεβαιώθηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου. Οι βασικές αρχές της μεταρρύθμισης αυτής συνεχίζουν να διέπουν τη περιφερειακή πολιτική της Κοινότητας στο πλαίσιο που θέτουν οι Κανονισμοί των Διαρθρωτικών Ταμείων για την περίοδο 1994-1999.

Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρείται η αναλυτική παρουσίαση της Διαρθρωτικής Πολιτικής και οι κυριότερες τάσεις, για την περίοδο που επιλέγη να καλύπτει τα έτη 2000 – 2006 (Πακέτο Σαντέρ ή Πρόντι).

4.2. Αναγκαιότητα του νέου πλαισίου δράσης

Σημαντικές κοινωνικοοικονομικές ανισότητες εξακολουθούν να υφίστανται μεταξύ ορισμένων περιοχών της Ένωσης. Για παράδειγμα, σημειώνεται ότι το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕγχΠ) ανά κάτοικο του Λουξεμβούργου είναι δύο φορές υψηλότερο από το αντίστοιχο της Ελλάδας. Παρόμοια, το Αμβούργο είναι η πλουσιότερη περιοχή της Ευρώπης, με κατά κεφαλή εισόδημα τέσσερις φορές ανώτερο από αυτό της περιοχής Alentejo της Ιταλίας. Οι ανισότητες αυτές μεταξύ των περιοχών είναι επίσημες για την συνοχή της Ένωσης. Η κοινωνική και οικονομική συνοχή αποτελεί εδώ και αρκετά έτη, έναν από τους στόχους προτεραιότητας της ΕΕ. Πράγματι, προωθώντας τη συνοχή, η Ένωση ευνοεί την αρμονική, ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη, την απασχόληση των ανθρώπινων πόρων, την προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, την κατάργηση των ανισοτήτων και την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Η αναθεώρηση της Συνθήκης του Μάαστριχτ και η υλοποίηση του τρίτου σταδίου της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, αποτελούν σημαντικά γεγονότα που θα επηρεάσουν τις εξελίξεις της περιφερειακής πολιτικής της Κοινότητας από το 1999 και έπειτα. Το πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων εξακολουθεί να

υφίσταται, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, και αναμένεται να γίνει ακόμα πιο έντονο με την επικείμενη διεύρυνση της Ένωσης με τα νέα κράτη – μέλη, της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και την Κύπρο.

Πολλές γειτονικές χώρες ελπίζουν να προσχωρήσουν στο εγγύς μέλλον ή να ενισχύσουν τους δεσμούς με την Ένωση. Πρόκειται ιδιαίτερα για την Πολωνία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Σλοβακία, την Ουγγαρία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία, τα βαλτικά κράτη, την Εσθονία, τη Λεττονία και τη Λιθουανία καθώς και τις χώρες Κύπρο και Μάλτα. Η ΕΕ επιθυμεί να εξασφαλίσει σταθερότητα και διαρκή ειρήνη σε ολόκληρη την Ευρώπη. Έχει δε στόχο να συγκεντρώσει όλες τις ευρωπαϊκές δημοκρατίες υπό την σκεπή της. Αρχικά προσπάθησε να ενδυναμώσει τους ήδη στερεούς δεσμούς που ιστορικά υπήρχαν με όλες αυτές τις χώρες – κυρίως μέσω της παροχής εμπορικών προτιμήσεων και μέσω διαφόρων μορφών οικονομικής ενίσχυσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέλαβε κατόπιν τη δέσμευση να αρχίσει από το πρώτο εξάμηνο του 1998 διαπραγματεύσεις με τις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, καθώς και με την Κύπρο. Στις 15 Ιουλίου 1997, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε ένα σημαντικό έγγραφο με τίτλο «*Ατζέντα 2000*», όπου παρουσιάζει τις προκλήσεις που συνεπάγεται η διεύρυνση, η αναμόρφωση της πολιτικής και των δημοσιονομικών προοπτικών, κηρύσσοντας έτσι την έναρξη διαπραγματεύσεων που μάλλον θα είναι μακροχρόνιες (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 1998, Schlussfolgerungen des Vorsitzes in Berlin, 1999).

Το έγγραφο με τίτλο «*Ατζέντα 2000*» παρουσιάζει τις τρεις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση οδεύοντας προς τον επόμενο αιώνα.

« *Ατζέντα 2000* »

- ❖ Ενίσχυση και αναμόρφωση των κοινοτικών πολιτικών ώστε να προσαρμοσθούν στη διευρυμένη Ένωση. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για την κοινή γεωργική πολιτική και για τις πολιτικές που έχουν ως στόχο την οικονομική και κοινωνική συνοχή.
- ❖ Αξιολόγηση των αιτήσεων προσχώρησης άλλων χωρών, σε συνάρτηση με το κατά πόσο πληρούν τις δημοκρατικές αρχές, αποτελούν κράτη δικαίου, έχουν προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης και δυνατότητα να εφαρμόσουν την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία (το καλούμενο «κοινοτικό κεκτημένο»)
- ❖ Υιοθέτηση ενός δημοσιονομικού πλαισίου για την Ένωση που θα της επιτρέπει μετά το 2000, να καλύψει, κατά τρόπο συνεκτικό και εντός λογικών δημοσιονομικών ορίων, την ανάπτυξη των κοινοτικών πολιτικών και τις συνέπειες της διεύρυνσης.

Πηγή : Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Πώς λειτουργεί η ΕΕ;, Λουξεμβούργο, 1998

Οι όροι που πρέπει να πληροί μια χώρα για να γίνει μέλος της Ένωσης ανακοινώθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης, τον Ιούνιο του 1993 :

- πρέπει να έχει σταθερούς θεσμούς που να διασφαλίζουν τη δημοκρατία, την κυριαρχία του δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα, το σεβασμό των μειονοτήτων και την προστασία τους, την ύπαρξη οικονομίας αγοράς βιώσιμης και ικανής να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό στο πλαίσιο της Ένωσης
- επίσης πρέπει να είναι σε θέση να ευθυγραμμισθεί προς τους στόχους της Ένωσης

Η διεύρυνση αποτελεί καίρια συμβολή στη δημιουργία μιας Ευρώπης ευημερούσας, ειρηνικής και δημοκρατικής. Η δυνατότητα επίτευξης του ιστορικού αυτού στόχου κατέστη για πρώτη φορά συγκεκριμένη προοπτική τον Νοέμβριο του 1989 όταν η κατάρρευση του τείχους του Βερολίνου σήμανε και τη λήξη του ψυχρού πολέμου και την άρση του διπολισμού, της Γερμανίας ανοίγοντας το δρόμο στην ένωση της Γερμανίας και στη διαξαγωγή ελεύθερων και δημοκρατικών εκλογών σε όλες τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 1998).

4.3. Η αφετηρία του νέου πλαισίου δράσης και οι εξειδικεύσεις / αλλαγές που παρατηρούνται

Οι κυριότερες τάσεις μετά το 2000, αφορούν ένα κύμα προσχωρήσεων που θα επηρεάσουν την κατάσταση όλων των σημερινών κρατών μελών. Οι υποψήφιες χώρες, που έχουν επίπεδα ευημερίας κάτω του επιπέδου της Ένωσης, θα πρέπει να λάβουν σημαντικά ποσά για διαρθρωτικές παρεμβάσεις. Το επίπεδο της μελλοντικής δαπάνης της Ένωσης επηρεάζεται από την αναγκαία μεταρρύθμιση των κοινοτικών πολιτικών.

Η μεταρρύθμιση επιφέρει κυρίως σημαντικές επιπτώσεις στις δημοσιονομικές καταστάσεις των κρατών μελών. Έτσι, για τα προσεχή χρόνια, μετά το 1999 έπρεπε να καθοριστεί ένα νέο δημοσιονομικό πλαίσιο το οποίο να παρέχει την δυνατότητα κάλυψης, με συνεκτικό τρόπο και εντός λογικών δημοσιονομικών ορίων, των κοινοτικών πολιτικών και θα απορροφά τις συνέπειες της διεύρυνσης της Ένωσης προς τα νέα κράτη μέλη (ΕΕΕ-Κ, 1999, Πρόγραμμα Δράσης 2000, 1997).

Αυτό το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο πρέπει να μεριμνά για :

◆ *Την κάλυψη μιας αρκετά μακράς περιόδου*

Η περίοδος οφείλει να είναι μακρά ώστε να συνεκτιμώνται ταυτόχρονα :

- Τα αποτελέσματα που αναμένονται από τον επαναπροσανατολισμό ορισμένων κοινοτικών πολιτικών
- Ο αντίκτυπος μια πρώτης διεύρυνσης και των μεταβατικών καθεστώτων που θα μπορούσαν να επακολουθήσουν για τις ενδιαφερόμενες χώρες
- Η ανάπτυξη των προενταξιακών ενισχύσεων για όλες τις υποψήφιες χώρες

◆ *Την παροχή δυνατότητας χρηματοδότησης των βασικών αναγκών, που αφορούν :*

- Την ανάπτυξη ορισμένων εσωτερικών πολιτικών στην υπηρεσία στόχων προτεραιότητας που είναι κοινοί για όλα τα κράτη μέλη
- Την εδραίωση του ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διεθνή σκηνή
- Τη χρηματοδότηση μιας εκσυγχρονισμένης κοινοτικής διοίκησης

◆ *Την εξασφάλιση της υγιούς διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών*

- Για να ενδυναμωθεί η ανάπτυξη σε όλα τα κράτη μέλη, θα συνεχίσει να επιβάλλεται ο έλεγχος της εξέλιξης των δημόσιων οικονομικών αλλά και του κοινοτικού προϋπολογισμού. Η αύξηση των ενεργειών προτεραιότητας που πρέπει να χρηματοδοτηθούν από τον κοινοτικό προϋπολογισμό κατά την περίοδο 2000 – 2006 θα είναι δυνατόν να καλυφθεί από το ανώτατο όριο ιδίων πόρων που θα παραμείνει αμετάβλητο στο 1,27 % του ΑΕΠ.

Πέρα από την ανάγκη ύπαρξης ενός νέου δημοσιονομικού πλαισίου, **διαφοροποιήσεις** σε σχέση με την Διαρθρωτική Πολιτική προηγούμενων χρόνων, παρατηρούνται :

- στον αριθμό των στόχων ο οποίος από επτά προηγουμένως μειώνεται σε *τρεις στόχους προτεραιότητας*.
- για τις περιοχές που είναι επιλέξιμες για τους στόχους 1,2 και 5 β μεταξύ 1994 και 1999, αλλά δεν είναι επιλέξιμες για τους στόχους 1 ή 2 μεταξύ 2000 και 2006, δημιουργήθηκε ένα *μεταβατικό καθεστώς*.

- οι νέοι Κανονισμοί προβλέπουν μείωση του αριθμού των κοινοτικών πρωτοβουλιών από 13 σε 4.
- το ποσό της συνολικής επιδότησης των Διαρθρωτικών Ταμείων ανέρχεται σε 195 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2000 – 2006, έναντι των 176 δισεκατομμυρίων ευρώ της περιόδου 1994-1999.
- ο Κανονισμός 1260 /99 προβλέπει σημαντική συγκέντρωση των διατιθεμένων πόρων προς εξυπηρέτηση του στόχου 1.
- οι Αρχές λειτουργίας των Διαρθρωτικών Ταμείων εξειδικεύονται ή ενισχύονται
- η καλυπτόμενη περίοδος του γενικού κανονισμού για τα Διαρθρωτικά Ταμεία είναι επταετής (2000 – 2006) για όλους τους στόχους.
- οι προηγούμενοι τρεις τύποι αξιολόγησης διατηρούνται (ex ante, ενδιάμεση και ex post), με τη μόνη διαφορά σε σχέση με την προηγούμενη μεταρρύθμιση, τώρα πια προσδιορίζεται επακριβώς ο υπεύθυνος φορέας.
- κατάργηση του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 και του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4253/88 του Συμβουλίου της 19^{ης} Δεκεμβρίου 1988, για τις διατάξεις εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών Ταμείων μεταξύ τους καθώς και τις
- παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών χρηματοδοτικών οργάνων. (ΕΕΕ-Κ,1997, άρθρο 2).
- δημιουργία του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1264/ 1999 για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/ 94 για την ίδρυση του Ταμείου Συνοχής

Όπως εκτιμάται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999, «οι θεμελιώδεις αρχές της μεταρρύθμισης των διαρθρωτικών Ταμείων του 1988 θα πρέπει να εξακολουθούν να διέπουν τις δραστηριότητες των Ταμείων έως το 2006...» (ΕΕΕ-Κ, 1999).

Η αποτελεσματικότητα και η διαφάνεια των δραστηριοτήτων των Διαρθρωτικών Ταμείων απαιτούν ακριβή καθορισμό των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών και της Κοινότητας. Οι αρμοδιότητες πρέπει να καθορίζονται για κάθε στάδιο του προγραμματισμού, της παρακολούθησης, της αξιολόγησης και του ελέγχου. (ΕΕΕ-Κ, 1999, παράγραφος 26)

Οι δαπάνες των διαρθρωτικών Ταμείων στα νέα κράτη μέλη θα χρηματοδοτούνται μέσω του συνδυασμού μιας μεγαλύτερης συγκέντρωσης των δαπανών. Συγκεκριμένα, για τις περιοχές που παραμένουν εγγεγραμμένες στο «στόχο 1», όπου σημειώνονται

υψηλά ποσοστά ανεργίας, θα προβλέπονται μεγαλύτερες χρηματοδοτήσεις ανά κάτοικο. Η δημοσιονομική προσπάθεια στον τομέα των διαρθρωτικών ενεργειών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προορίζονται για τα νέα κράτη μέλη, θα διατηρηθεί, με σχετικούς όρους, στο επίπεδο το οποίο προβλέπεται για το 1999, δηλαδή στο 0,46 % του ΑΕΠ της Ένωσης. Το συνολικό κονδύλιο για την περίοδο 2000 – 2006 ανέρχεται στα 275 δισεκατ. ECU σε σταθερές τιμές 1997.

Ένα ποσό ύψους 210 δισεκατ. προορίζεται ειδικά για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, για τις παρεμβάσεις στα σημερινά κράτη μέλη, σύμφωνα με τους παρακάτω προσανατολισμούς :

- Κονδύλιο ανερχόμενο περίπου στα δυο τρίτα του ποσού θα προορίζεται για τις παρεμβάσεις στις περιφέρειες του στόχου 1, συμπεριλαμβανομένων των μεταβατικών καθεστώτων που προβλέπεται να εφαρμοστούν στις περιφέρειες που τοποθετούνται πάνω από το κατώφλι του 75 % του ΑΕΠ.
- Ανά κάτοικο και των οποίων η έξοδος από το στόχο 1 θα οργανωθεί προοδευτικά.
- Το υπόλοιπο του ποσού της χρηματοδότησης, για τις παρεμβάσεις των υπολοίπων στόχων, θα κατανέμεται μειωμένο ελαφρά κατά τη διάρκεια της περιόδου (Πρόγραμμα Δράσης 2000, 1997, Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

4.4.Κανονισμοί και τροποποιήσεις βάσει των οποίων πραγματοποιείται η μεταρρύθμιση του 1999

Βάσει του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999, περί γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, γίνονται κάποιες αλλαγές σε σχέση με τους ισχύοντες Κανονισμούς που θεσπίστηκαν για την περίοδο μεταρρύθμισης 1994 – 1999.

Ο κύριος σκοπός της Κοινότητας μέσω της δράσης των Διαρθρωτικών Ταμείων εξακολουθεί να παραμένει η οικονομική και κοινωνική συνοχή. Η Κοινότητα επιδιώκει επίσης να προάγει την αρμονική, ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων και να επιτύχει υψηλό επίπεδο απασχόλησης, ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών καθώς και υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος

Για να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη διαφάνεια της κοινοτικής νομοθεσίας :

- ◆ Επιχειρείται **η συγκέντρωση των διατάξεων που αφορούν τα Διαρθρωτικά Ταμεία σε έναν και μόνο Κανονισμό.**

- ◆ Καταργείται ο **Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88** και ο **Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 4253/88 του Συμβουλίου της 19^{ης} Δεκεμβρίου 1988**, για τις διατάξεις εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88 όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών Ταμείων μεταξύ τους καθώς και τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών χρηματοδοτικών οργάνων. (ΕΕΕ-Κ,1997, άρθρο 2).
- ◆ Σύμφωνα με το άρθρο (3) της Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, επιχειρείται **μείωση του αριθμού των κατά προτεραιότητα στόχων σε σχέση με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88.**
- ◆ Βάσει του άρθρου 8 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999, **αναπροσαρμογή της αποστολής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου**
- ◆ **(ΕΚΤ)**, ώστε να ληφθεί υπόψη και να εφαρμοστεί η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση.
- ◆ Το άρθρο 9 του ίδιου Κανονισμού, προτείνει τη **συνέχιση του διαρθρωτικού σκέλους της κοινής αλιευτικής πολιτικής**, η οποία αποτελεί αυτοτελή και ισότιμη διαρθρωτική πολιτική και έχει ενταχθεί από το 1993 στον μηχανισμό των Διαρθρωτικών Ταμείων. Η συνέχισή του και η εφαρμογή του πραγματοποιείται στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων μέσω του Χρηματοδοτικού Μέσου Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΙΑ).
- ◆ Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1257/1999 του Συμβουλίου, της 17^{ης} Μαΐου 1999 του Συμβουλίου προβλέπει ότι **το ΕΓΤΠΕ – τμήμα Προσανατολισμού θα συνεχίσει να συμβάλει στην οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση των περιοχών που αντιμετωπίζουν διαρθρωτικές δυσκολίες**
- ◆ **Νέος Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1264 /1999** για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1161 /94 και για την ίδρυση του Ταμείου Συνοχής.
- ◆ **Νέος Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1265/ 1999 για την τροποποίηση του παραρτήματος II του Κανονισμού (ΕΚ)αριθ. 1164/ 1994 για την ίδρυση του Ταμείου Συνοχής.**

4.5. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1264/ 1999 που αφορά την τροποποίηση του Κανονισμού αριθ. 1164/ 1994

Ο Κανονισμός αριθ. 1264/ 1999 ισχύει από την 1^η Ιανουαρίου 2000 και είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος. Οι αιτήσεις που έχουν υποβληθεί πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κανονισμού, εξακολουθούν να ισχύουν και στην περίπτωση που παρουσιάζεται ανάγκη και συμπληρώνονται για να καλύψουν τις απαιτήσεις του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/ 94, εντός προθεσμίας δυο μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού.

Οι τροποποιήσεις του Κανονισμού 1164/ 1994 που πραγματοποιούνται βάση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφορούν και τις πιστώσεις υποχρεώσεων. Έτσι, από την 1^η Ιανουαρίου 2000, το σύνολο των διαθέσιμων πόρων για ανάληψη υποχρεώσεων κατά την περίοδο 2000 έως 2006, θα πρέπει να ανέλθει σε 18 δισεκατομμύρια ευρώ σε τιμές 1999. Οι πιστώσεις υποχρεώσεων για κάθε έτος αυτής της περιόδου παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα 17:

ΠΙΝΑΚΑΣ 17 : Πιστώσεις υποχρεώσεων για κάθε έτος της περιόδου 2000 – 2006 του Ταμείου Συνοχής

Έτος	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Δισεκατ. ευρώ	2,615	2,615	2,615	2,615	2,515	2,515	2,510

Πηγή : Europaeischer Rat Berlin, 1999

Στην περίπτωση που ένα κράτος μέλος καθίσταται μη επιλέξιμο, οι πόροι από το Ταμείο Συνοχής, μειώνονται αναλόγως.

Η ενδεικτική κατανομή των συνολικών πόρων του Ταμείου βασίζεται σε συγκεκριμένα και αντικειμενικά κριτήρια, κυρίως στον πληθυσμό και, στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη τη βελτίωση της εθνικής ευημερίας που επιτεύχθηκε κατά την προηγούμενη περίοδο. Λαμβάνονται επίσης υπόψη και άλλοι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες, όπως η ανεπάρκεια της υποδομής των μεταφορών. Η ενδεικτική κατανομή των συνολικών πόρων του Ταμείου Συνοχής μεταξύ των δικαιούχων κρατών μελών, που προκύπτει από την εφαρμογή των εν λόγω κριτηρίων, φαίνονται στον παρακάτω πίνακα 18:

ΠΙΝΑΚΑΣ 18 : Ενδεικτική κατανομή των συνολικών πόρων του Ταμείου Συνοχής μεταξύ των δικαιούχων των κρατών μελών

Κράτος μέλος	Ισπανία	Ελλάδα	Ιρλανδία	Πορτογαλία
% των συνολικών πόρων	61% - 63%	16% - 18%	2% - 6%	16% - 18%

Πηγή : ΕΕΕ -Κ, 1999,

4.6.Οι βασικές αρχές της μεταρρύθμισης

Η δράση της Κοινότητας μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων, του Ταμείου Συνοχής, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων- Τμήμα Εγγυήσεων και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων, αποσκοπεί στην επίτευξη των γενικών στόχων που αναφέρονται στα άρθρα 158 και 160 της Συνθήκης. Οι αρχές λειτουργίας των Διαρθρωτικών Ταμείων εξειδικεύονται ή ενισχύονται.

4.6.1. Τρεις στόχοι προτεραιότητας

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία που έχουν θεσπισθεί στη διάρκεια των προηγούμενων ετών, συμβάλλουν σε αυτή τη φάση της Διαρθρωτικής Μεταρρύθμισης, στους παρακάτω **τρεις** αντί για τους επτά **στόχους προτεραιότητας** :

- ❖ Την προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών, των οποίων το ΑεγχΠ είναι χαμηλότερο του 75% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτός ο νέος στόχος αφορά επίσης τις εξαιρετικά απομακρυσμένες περιφέρειες (γαλλικά υπερπόντια διαμερίσματα, τις Αζόρες, Μαδέρα και τα Κανάρια Νησιά) καθώς και τις περιοχές τις οποίες αφορά ο παλιός στόχος 6 που δημιουργήθηκε μετά την Πράξη προχωρήσεως της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας. (**«στόχος αριθ.1»**)
- ❖ Την στήριξη της οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης των περιοχών που αντιμετωπίζουν διαρθρωτικές δυσκολίες εκτός από αυτές που επιλέγονται για το νέο στόχο 1. Ο στόχος αυτός συγκεντρώνει τους παλιούς στόχους 2 και 5 β καθώς και άλλες περιοχές που αντιμετωπίζουν κρίση και εξαρτώνται από την αλιεία καθώς και τις αστικές συνοικίες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Το 18% του πληθυσμού της Ένωσης θα καλύπτεται από τον συγκεκριμένο στόχο. (**«στόχος αριθ.2»**)

- ❖ Την στήριξη της προσαρμογής και του εκσυγχρονισμού των πολιτικών και των συστημάτων εκπαίδευσης. Αποτελεί το πλαίσιο αναφοράς όλων των μέτρων, που λαμβάνονται για τη νέα ρύθμιση της απασχόλησης στο πλαίσιο της Συνθήκης του Άμστερνταμ και της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση. (« στόχος αριθ.3»)(Schlussfolgerungen des Vorsitizes, 1999, Η Μεταρρύθμιση της Διαρθρωτικής Πολιτικής, Γενικές διατάξεις για τα Διαρθρωτικά Ταμεία).

4.6.2. Διαχείριση των Ταμείων / Δημοσιονομικές διατάξεις

Οι διαθέσιμοι πόροι για την ανάληψη υποχρεώσεων από τα Ταμεία, εκφραζόμενα σε τιμές του 1999, ανέρχονται σε 195 δισεκατομμύρια ευρώ, για την περίοδο 2000 – 2006. Το 5,35 % των πιστώσεων υποχρεώσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων, διατίθενται για την χρηματοδότηση των κοινοτικών πρωτοβουλιών και το 0,65 % των πιστώσεων για τη χρηματοδότηση καινοτόμων ενεργειών και τεχνικής βοήθειας. Η ετήσια κατανομή των πιστώσεων υποχρεώσεων για την περίοδο 2000 – 2006, φαίνονται στον παρακάτω πίνακα :

ΠΙΝΑΚΑΣ 19 : Ετήσια κατανομή των πιστώσεων υποχρεώσεων για το διάστημα 2000 - 2006

(εκατομμύρια ευρώ σε τιμές 1999)

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
29 430	28 840	28 250	27 670	27 080	27 080	26 660

Πηγή : Europaeischer Rat Berlin, EEE –K, 1999

Η κατανομή των δημοσιονομικών πόρων μεταξύ των στόχων πρέπει να πραγματοποιείται με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται σημαντική συγκέντρωση υπέρ των περιφερειών που αφορά ο στόχος αριθ.1.

- Στο στόχο αριθ.1 θα διατεθούν 69,7 % των χρηματοδοτήσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων συμπεριλαμβανομένου 4,3 % για μεταβατική στήριξη.
- Στο στόχο αριθ.2 θα διατεθούν 11,5 % των χρηματοδοτήσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων συμπεριλαμβανομένου 1,4 % για μεταβατική στήριξη.
- Στο στόχο αριθ. 3 θα διατεθούν 12,3 % των χρηματοδοτήσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων.(EEE –K, 1999)
- 0,5 % της συνολικής χορήγησης προορίζονται για το ΧΜΠΑ εκτός του στόχου 1

Το υπόλοιπο ποσό διατίθεται σε κοινοτικές πρωτοβουλίες (5,35 %) και σε καινοτόμες δράσεις, καθώς και για τα μέρα τεχνικής βοήθειας (0,65 %).

Στις κατανομές που αφορούν τους στόχους αριθ.1 και αριθ. 2, γίνεται διάκριση των πιστώσεων που διατίθενται για περιφέρειες και περιοχές οι οποίες τυγχάνουν μεταβατικής στήριξης. Η ετήσια κατανομή των πιστώσεων αυτών ακολουθεί σταδιακή μείωση, από την 1^η Ιανουαρίου 2000 και θα είναι μικρότερη το 2000 σε σχέση με το 1999. Βάση του στόχου αριθ.1, θεσπίζεται για την περίοδο 2000 – 2004 ειδικό πρόγραμμα σε υποστήριξη της ειρηνευτικής διαδικασίας στη Βόρειο Ιρλανδία (PEACE). Επίσης, θεσπίζεται για την περίοδο 2000 – 2004 ειδικό πρόγραμμα για τις σουηδικές περιοχές NUTS – II.

Για το στόχο αριθ. 3, η κατανομή κατά κράτος μέλος βασίζεται κυρίως στον επιλέξιμο πληθυσμό, στον τομέα της απασχόλησης και στην σοβαρότητα προβλημάτων, όπως ο κοινωνικός αποκλεισμός, τα επίπεδα εκπαίδευσης - κατάρτισης και η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Οι συνολικές ετήσιες εισπράξεις κάθε κράτους μέλους από τα Διαρθρωτικά Ταμεία, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1260/ 1999 του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999, σε συνδυασμό με τη συνδρομή που παρέχεται δυνάμει του Ταμείου Συνοχής, δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν το 4 % του εθνικού ΑΕΠ.(Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1260 /1999, άρθρο 8).

4.6.3. Εταιρική Σχέση και Συμπληρωματικότητα

Σύμφωνα με το άρθρο 8, κεφάλαιο IV του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260 / 1999 :

Η εταιρική σχέση καλύπτει την προπαρασκευή, χρηματοδότηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεμβάσεων. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τη συμμετοχή των ενδεδειγμένων εταίρων στα διάφορα στάδια του προγραμματισμού, λαμβάνοντας υπόψη τους την προθεσμία που έχει ορισθεί για κάθε στάδιο.

Στα πλαίσια της Εταιρικής Σχέσης, υποδεικνύονται οι πλέον αντιπροσωπευτικοί εταίροι σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό ή άλλο επίπεδο και έτσι το κράτος μέλος δημιουργεί μια ευρεία και αποτελεσματική σύμπραξη όλων των ενδεδειγμένων φορέων, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη προώθησης της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και της αειφόρου ανάπτυξης, μέσω της ενσωμάτωσης των απαιτήσεων προστασίας και βελτίωσης του περιβάλλοντος.(ΕΕΕ –Κ, 1999)

Για την προηγούμενη περίοδο (1994 –1999), οι σχετικοί με το θέμα αυτό Κανονισμοί προέβλεπαν ήδη τη συμμετοχή εταίρων εθνικού, περιφερειακού ή τοπικού επιπέδου, σε όλα τα στάδια του προγραμματισμού. Η νέα ρύθμιση συνεχίζει την προσέγγιση αυτή, επεκτείνοντας την εταιρική σχέση στις περιφερειακές και τοπικές αρχές, στους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους και τους λοιπούς αρμόδιους οργανισμούς, εμπλέκοντας τους εταίρους αυτούς σε όλα τα στάδια, ήδη από την έγκριση του αναπτυξιακού σχεδίου.

4.6.4. Απλοποίηση – Παρακολούθηση – Ευελιξία

Για να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα των διαρθρωτικών παρεμβάσεων της Κοινότητας είναι απαραίτητη μια εκ των προτέρων, μια ενδιάμεση και μια εκ των υστέρων εκτίμηση των κοινοτικών δράσεων, η οποία εισήχθη με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2052/88, άρθρα 4 έως 7.

Στη φάση της Διαρθρωτικής Πολιτικής που αναλύεται σε αυτό το κεφάλαιο, διατηρούνται οι προηγούμενοι τρεις τύποι αξιολόγησης ωστόσο προσδιορίζεται επακριβώς ο υπεύθυνος φορέας. Έτσι, η εκ των προτέρων αξιολόγηση (ex ante) υπάγεται στην ευθύνη των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών, η ενδιάμεση αξιολόγηση πρέπει να πραγματοποιείται από τη διαχειριστική αρχή του προγράμματος σε συνεργασία με την Επιτροπή. Τέλος, η (ex post) αξιολόγηση υπάγεται στην ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε συνεργασία με το κράτος μέλος και τη διαχειριστική αρχή. Οι εκθέσεις αξιολόγησης πρέπει να τίθενται στη διάθεση του κοινού. (Eurora, Scad plus, Η Μεταρρύθμιση της Διαρθρωτικής Πολιτικής, Γενικές διατάξεις για τα Διαρθρωτικά Ταμεία)

Οι τρεις τύποι αξιολόγησης των διαρθρωτικών παρεμβάσεων αποσκοπούν στην εκτίμηση του αντίκτυπου τους σε σχέση με τους τρεις κατά προτεραιότητα στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260 /1999 του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999.

Η αποτελεσματικότητα της δράσης των Ταμείων μετράται σε συνάρτηση με :

- Το γενικό αντίκτυπο της στους στόχους του άρθρου 158 της Συνθήκης και στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Κοινότητας.
- Το αντίκτυπο των προτεραιοτήτων που προτείνονται στα προγράμματα και τους άξονες προτεραιότητας που προβλέπονται σε κάθε Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και σε κάθε παρέμβαση

Βάση του άρθρου 10 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260 /1999, ο συντονισμός μεταξύ των διαφόρων Ταμείων πραγματοποιείται μέσω :

- των σχεδίων, των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, των επιχειρησιακών προγραμμάτων και των ενιαίων εγγράφων προγραμματισμού, και
- της παρακολούθησης και της αξιολόγησης των παρεμβάσεων που εκτελούνται στο πλαίσιο ενός στόχου.

4.6.5. Συντονισμός και Συνοχή των κρατών μελών

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη εξακολουθούν να εξασφαλίζουν τον συντονισμό μεταξύ των παρεμβάσεων των διαφόρων Ταμείων, αφ'ενός, και μεταξύ των παρεμβάσεων των Ταμείων και εκείνων της ΕΤΕ και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων, αφ'ετέρου.

4.7. Κριτήρια ένταξης των περιφερειών στους στόχους αριθ.1 –3

Τα κριτήρια ένταξης των περιφερειών στο πλαίσιο των τριών στόχων που επιλέχθηκαν για την περίοδο 2000 – 2006 παρουσιάζονται παρακάτω :

- Οι περιφέρειες που ανήκουν στον *στόχο αριθ. 1* είναι περιφέρειες των οποίων το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) είναι μικρότερο του 75 % του κοινοτικού μέσου όρου
- Οι περιφέρειες στις οποίες αφορά ο *στόχος αριθ. 2* είναι περιφέρειες που αντιμετωπίζουν διαρθρωτικά προβλήματα ή έχουν σημαντικό πληθυσμό ή έκταση. Ειδικότερα, περιλαμβάνονται οι περιοχές υπό κοινωνικοοικονομική μεταλλαγή στους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών καθώς, οι φθίνουσες αγροτικές περιοχές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, οι αστικές περιοχές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες καθώς και οι εξαρτώμενες από την αλιεία περιοχές που διέρχονται κρίση.
- Οι περιοχές που είναι επιλέξιμες να χρηματοδοτηθούν βάσει του *στόχου αριθ. 3*, είναι εκείνες που δεν καλύπτονται από το στόχο αριθ. 1. (Euroapaeischer Rat in Berlin, 1999)

4.8. Παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων

Τα διαρθρωτικά Ταμεία συμβάλλουν σύμφωνα με τα άρθρα 33, 146 και 160 της Συνθήκης, στην επίτευξη των στόχων αριθ.1, αριθ.2 και αριθ.3, βάση της παρακάτω κατανομής :

- Στόχος 1 : ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ – Τμήμα Προσανατολισμού, ΧΜΠΑ
- Στόχος 2 : ΕΤΠΑ και ΕΚΤ
- Στόχος 3 : ΕΚΤ
- Τα Ταμεία συμβάλλουν στη χρηματοδότηση κοινοτικών πρωτοβουλιών και στην στήριξη καινοτόμων ενεργειών και τεχνικής βοήθειας.

Το ΧΜΠΑ συμβάλλει στην υλοποίηση των διαρθρωτικών δράσεων στον αλιευτικό τομέα εκτός των περιφερειών του στόχου αριθ.1 σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1263/1999 του Συμβουλίου, της 21^{ης} Ιουνίου 1999, για το χρηματοδοτικό μέσο προσανατολισμού της αλιείας.

Το ΕΓΤΠΕ –Τμήμα Εγγυήσεων συμβάλλει επίσης στην επίτευξη του στόχου αριθ. 2, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1257/1999.

Η ΕΤΕ συνεργάζεται για την επίτευξη των στόχων του άρθρου 1, σύμφωνα με το άρθρο του καταστατικού της (ΕΕΕ –Κ, 1997).

Βάση του άρθρου 10 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260 /1999, ο συντονισμός μεταξύ των διαφόρων Ταμείων πραγματοποιείται μέσω :

- Των σχεδίων, των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, των επιχειρησιακών προγραμμάτων και των ενιαίων εγγράφων προγραμματισμού.
- Της παρακολούθησης και της αξιολόγησης των παρεμβάσεων που εκτελούνται στο πλαίσιο ενός στόχου.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, αφ'ενός τον συντονισμό μεταξύ των παρεμβάσεων των διαφόρων Ταμείων, και αφ'ετέρου τον συντονισμό μεταξύ των παρεμβάσεων των Ταμείων και εκείνων της ΕΤΕ και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων.

Η κύρια αποστολή του ΕΤΠΑ, όπως ορίζει ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1261/ 1999 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999, εξακολουθεί να είναι η στήριξη των στόχων αριθ. 1 και αριθ. 2. Στις περιφέρειες που καλύπτονται από τον στόχο αριθ. 1, το ΕΤΠΑ συμμετέχει στη χρηματοδότηση των επενδύσεων στον τομέα της εκπαίδευσης και της υγείας, συμβάλλοντας κατ'αυτόν τον τρόπο στη διαρθρωτική τους αναπροσαρμογή.

Σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της Συνθήκης:

- Οι παρεμβάσεις του ΕΤΠΑ πρέπει να εντάσσονται στο πλαίσιο μιας συνολικής και ολοκληρωμένης στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη και την εξασφάλιση αποτελεσμάτων συνεργίας με τις παρεμβάσεις των λοιπών Διαρθρωτικών Ταμείων.
- Το ΕΤΠΑ, σύμφωνα με το άρθρο 160 της Συνθήκης και του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260 /1999, συμμετέχει στη χρηματοδότηση παρεμβάσεων με σκοπό την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής μέσω της διόρθωσης των κυρίων περιφερειακών ανισοτήτων και μέσω της συμμετοχής στην ανάπτυξη και την ανασυγκρότηση των περιφερειών (άρθρο 1, Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1261 /1999).

4.9. Οι φάσεις υλοποίησης των παρεμβάσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων

Η υλοποίηση των παρεμβάσεων συνεχίζει να ακολουθεί και σε αυτή τη φάση της μεταρρύθμισης τέσσερα στάδια : Τον σχεδιασμό των προγραμμάτων, την έγκριση των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, τη λειτουργική φάση που έχει στόχο την εφαρμογή των Κ.Π.Σ. και τέλος την παρακολούθηση της εφαρμογής καθώς και την αξιολόγηση των επιπτώσεων των ενεργειών.

4.9.1. Τα Σχέδια

Τα σχέδια που υποβάλλονται στα πλαίσια των στόχων αριθ. 1, 3 και 3 βασίζονται στις κατάλληλες εθνικές και περιφερειακές προτεραιότητες. Σύμφωνα με την παράγραφο 4, άρθρο 10 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260 /1999, τα σχέδια περιλαμβάνουν :

- Περιγραφή της παρούσας κατάστασης όσον αφορά τις ανισότητες, τις καθυστερήσεις και τις δυνατότητες ανάπτυξης στις περιφέρειες του στόχου αριθ. 1, είτε όσον αφορά την ανασυγκρότηση στις περιφέρειες του στόχου αριθ. 2, είτε όσον αφορά την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και του τομέα της πολιτικής της απασχόλησης στο κράτος και στις περιφέρειες του στόχου αριθ. 3, καθώς και περιγραφή των διατιθέμενων χρηματοδοτικών πόρων και των κυριότερων

αποτελεσμάτων της προηγούμενης περιόδου προγραμματισμού, λαμβάνοντας υπόψη τα διαθέσιμα αποτελέσματα των αξιολογήσεων.

- Περιγραφή μιας κατάλληλης στρατηγικής για την επίτευξη των στόχων και των βασικών προτεραιοτήτων που έχουν επιλεγεί για την αειφόρο ανάπτυξη και ανασυγκρότηση των περιφερειών και περιοχών, καθώς και για την αντίστοιχη ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων και την προσαρμογή και τον εκσυγχρονισμό των πολιτικών και των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης.

Για κάθε σχέδιο του στόχου αριθ. 3, οι προβλεπόμενοι άξονες προτεραιότητας είναι συνεπείς προς το υπάρχον εθνικό πρόγραμμα απασχόλησης. Επίσης, τα κράτη μέλη καταδεικνύουν ότι οι δραστηριότητες που προβλέπει κάθε σχέδιο υπαγόμενο στο στόχο αριθ. 2, είναι δραστηριότητες που εντάσσονται στη στρατηγική ανασυγκρότησης και συντονίζονται με τα άλλα Ταμεία.

- Ενδείξεις για την μορφή χρησιμοποίησης της χρηματοδοτικής συμμετοχής των Ταμείων και των άλλων χρηματοδοτικών οργάνων. Τα σχέδια πρέπει να κάνουν διάκριση μεταξύ των χρηματοδοτήσεων που χορηγούνται σε τομείς που λαμβάνουν μεταβατική ενίσχυση και αυτών που χορηγούνται σε άλλους τομείς που εμπίπτουν στους στόχους αριθ. 1 ή αριθ. 2.
- Απολογισμό των διατάξεων που τέθηκαν σε εφαρμογή για διαβούλευση με εταίρους (EEE – K, 1997).

Στις περιφέρειες που υπάγονται στον στόχο αριθ. 1, τα σχέδια περιλαμβάνουν κάθε πρόσφορη ενέργεια σχετική με την οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση, την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων, καθώς και την αγροτική ανάπτυξη και τις αλιευτικές διαρθρώσεις.

Τα κράτη μέλη αναφέρουν τα στοιχεία που αφορούν καθένα από τα Ταμεία, καθώς και μια συνοπτική περιγραφή των προβλεπόμενων επιχειρησιακών προγραμμάτων και συγκεκριμένα τους ειδικούς τόχους τους και τους κυριότερους προβλεπόμενους τύπους μέτρων.

4.9.2. Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (Κ.Π.Σ.)

Στη δεύτερη φάση υλοποίησης των παρεμβάσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων εξετάζονται τα σχέδια που έχουν υποβάλλει τα κράτη μέλη και στη συνέχεια εγκρίνονται σαν Κ.Π.Σ.

Σύμφωνα με το άρθρο 11, του Κανονισμού αριθ. 1260 /99, τα Κ.Π.Σ περιλαμβάνουν την εκ των προτέρων επαλήθευση της τήρησης της προσθετικότητας και τις ενδεδειγμένες πληροφορίες σχετικά με τη διαφάνεια των χρηματοδοτικών ροών, ιδίως από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος προς τις δικαιούχες περιφέρειες (ΕΕΕ – Κ, 1997).

4.9.3. Λειτουργική Φάση

Στη λειτουργική φάση υλοποίησης των Διαρθρωτικών Ταμείων, αρχίζει η εφαρμογή των Κ.Π.Σ. Οι παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων πραγματοποιούνται και πάλι με τη μορφή λειτουργικών προγραμμάτων και η χρηματοδοτική παρέμβαση των Διαρθρωτικών Ταμείων παραμένει η ίδια. Σε αυτή τη φάση της μεταρρύθμισης δεν παρατηρείται καμία αλλαγή σε σχέση με την περίοδο 1994-99.

4.9.4. Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Στο πλαίσιο του νέου Κανονισμού για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, ορίζονται από τα κράτη μέλη, μια διαχειριστική αρχή, της οποίας τα καθήκοντα εκτείνονται στην εφαρμογή, την κανονικότητα της διαχείρισης και την αποτελεσματικότητα του προγράμματος.

Κάθε Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ή ενιαίο έγγραφο προγραμματισμού και κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα παρακολουθείται από μια Επιτροπή Παρακολούθησης. Οι Επιτροπές υπάγονται στην ευθύνη των κρατών μελών και διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα της υλοποίησης των διαρθρωτικών δράσεων.

Οι τρεις τύποι αξιολόγησης των διαρθρωτικών παρεμβάσεων αποσκοπούν στην εκτίμηση του αντικτύπου τους σε σχέση με τους τρεις κατά προτεραιότητα στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 1 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260 /1999 του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999.

Στη φάση της Διαρθρωτικής Πολιτικής που αναλύεται σε αυτό το κεφάλαιο, διατηρούνται οι προηγούμενοι τρεις τύποι αξιολόγησης, ωστόσο προσδιορίζεται επακριβώς ο υπεύθυνος φορέας. Έτσι η εκ των προτέρων αξιολόγηση (*ex ante*) υπάγεται στην ευθύνη των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών, η ενδιάμεση αξιολόγηση πρέπει να πραγματοποιείται από τη διαχειριστική αρχή του προγράμματος, σε συνεργασία με την Επιτροπή. Τέλος η (*ex post*) αξιολόγηση υπάγεται στην ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε συνεργασία με το κράτος μέλος και τη διαχειριστική αρχή (ΕΕΕ –Κ, 1997, Scad plus: Η Μεταρρύθμιση της Διαρθρωτικής Πολιτικής, Γενικές Διατάξεις για τα Διαρθρωτικά Ταμεία).

4.10. Μείωση των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών

Οι νέοι Κανονισμοί που θεσπίστηκαν για την περίοδο 2000 –2006, προβλέπουν μείωση του αριθμού των κοινοτικών πρωτοβουλιών από 13 σε 3. Οι ενέργειες που αποτελούν το αντικείμενο άλλων κοινοτικών πρωτοβουλιών θα επανενταχθούν στα προγράμματα που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο διαφόρων στόχων. Με τη λογική αυτή, το τμήμα των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων που διατίθενται για τις κοινοτικές πρωτοβουλίες θα είναι 5% (Πρόγραμμα Δράσης 2000, 1997).

Οι νέες πρωτοβουλίες, για την περίοδο 2000 – 2006 είναι :

- **INTERREG**, στόχος του οποίου είναι να προωθήσει τη διασυνοριακή, διακρατική ή διαπεριφερειακή συνεργασία.
- **LEADER**, στόχος του οποίου είναι η προώθηση της αγροτικής ανάπτυξης με πρωτοβουλίες ομάδων τοπικής δράσης.
- **EQUAL**, που προβλέπει την ανάπτυξη νέων μεθόδων καταπολέμησης των διακρίσεων και των ανισοτήτων πάσης φύσεως, όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

4.11.Οι πρώτες εκτιμήσεις των επιπτώσεων της Διαρθρωτικής Πολιτικής για την περίοδο 2000 – 2006

Η τρίτη φάση της μεταρρύθμισης για την περίοδο 2000 – 2006, θα έχει σημαντικές επιδράσεις στις δημοσιονομικές καταστάσεις όλων των σημερινών κρατών μελών. Για τα προσεχή χρόνια πρέπει να καθοριστεί ένα νέο δημοσιονομικό πλαίσιο το οποίο πρέπει να παρέχει την δυνατότητα κάλυψης με συνεκτικό τρόπο και εντός λογικών δημοσιονομικών ορίων την εξέλιξη. Οι δαπάνες των Διαρθρωτικών Ταμείων στα νέα κράτη μέλη θα χρηματοδοτούνται μέσω του συνδυασμού μιας μεγαλύτερης συγκέντρωσης των δαπανών. Συγκεκριμένα, οι περιοχές που παραμένουν εγγεγραμμένες στο «στόχο 1», όπου σημειώνονται υψηλά ποσοστά ανεργίας, θα λάβουν μεγαλύτερες χρηματοδοτήσεις ανά κάτοικο. Η δημοσιονομική προσπάθεια στον τομέα των διαρθρωτικών ενεργειών θα διατηρηθεί στο επίπεδο το οποίο προβλέπεται για το 1999, δηλαδή στο 0,46% του ΑΕΠ της Ένωσης. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται το *νέο δημοσιονομικό πλαίσιο (σε δισεκατ. ECU) για την περίοδο 2000 – 2006 :*

ΠΙΝΑΚΑΣ 20 : Δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2000 – 2006

Πιστώσεις αναλήψ. Υποχρεώσ.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Γεωργία	40,9	42,8	43,9	43,7	42,7	41,9	41,6
Διαρθρωτ. Ενέργειες	32,0	31,4	30,8	30,2	29,6	29,6	29,2
Εξωτερικές πολιτικές	5,9	5,9	6,0	6,0	6,1	6,1	6,2
Εξωτερικές ενέργειες	4,5	4,5	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
Διοικητική λειτουργία	4,5	4,6	4,7	4,8	4,9	5,0	5,1
Αποθεματικ.	0,9	0,9	0,6	0,4	-	-	-
Σύνολο πιστώσεων αναλήψ. Υποχρεώσ.	91,9	93,3	93,8	93,0	-	-	-
Σύνολο πιστώσεων πληρωμών	89,5	91,0	94,1	94,7	-	-	-
Ανώτατο όριο ιδίων πόρων (%)	1,27	1,27	1,27	1,27	-	-	-

Πηγή : Europaeischer Rat Berlin, 1999

Σημειώνεται ότι κατά την περίοδο που καλύπτεται από τις προσεχείς δημοσιονομικές προοπτικές είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που απορρέουν από την απαιτούμενη μεταρρύθμιση ορισμένων από τις κυριότερες κοινοτικές πολιτικές (Πρόγραμμα Δράσης, 1997).

Για την περίοδο 2000 – 2006 σημειώνεται επίσης ότι :

- οι προηγούμενοι τρεις τύποι αξιολόγησης διατηρούνται (ex ante, ενδιάμεση και ex post), με τη μόνη διαφορά σε σχέση με την προηγούμενη μεταρρύθμιση, τώρα πια προσδιορίζεται επακριβώς ο υπεύθυνος φορέας.
- οι Αρχές λειτουργίας των Διαρθρωτικών Ταμείων εξειδικεύονται ή ενισχύονται
- η καλυπτόμενη περίοδος του γενικού κανονισμού για τα Διαρθρωτικά Ταμεία είναι επταετής (2000 – 2006) για όλους τους στόχους.
- ο αριθμός των κοινοτικών πρωτοβολιών μειώνεται από δεκατρείς σε τρεις
- οι στόχοι προτεραιότητας μειώνονται επίσης από έξι σε τρεις.

- η αύξηση των ενεργειών προτεραιότητας που πρέπει να χρηματοδοτηθούν από τον κοινοτικό προϋπολογισμό κατά την περίοδο 2000 – 2006 θα είναι δυνατόν να καλυφθεί από το ανώτατο όριο ιδίων πόρων που θα μείνει αμετάβλητο στο 1,27 % του ΑΕΠ.
- οι πιστώσεις αναλήψεως υποχρεώσεων, με τιμές 1997, προκαλούν από το 1999 έως το 2006, αύξηση του συνόλου των πιστώσεων αναλήψεως υποχρεώσεων κατά 17 % κατώτερη από εκείνη του ΑΕΠ.

Στη διάσκεψη του Βερολίνου που πραγματοποιήθηκε στις 24 και 25 Μαρτίου του 1999, θεσπίστηκε μια νέα διαρθρωτική πολιτική σύμφωνα με την οποία δεσμεύονται πόροι για μια ενδεχόμενη ένταξη των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Οι χώρες αυτές προβλέπεται σύμφωνα με τις κοινοτικές εκτιμήσεις να ενταχθούν το 2002. Έτσι για το διάστημα αυτό προβλέπονται δαπάνες που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα :

ΠΙΝΑΚΑΣ 21 : Δαπάνες ένταξης νέων μελών για την περίοδο 2002 - 2006

(σε ευρώ, σταθερές τιμές του 1999)

	2002	2003	2004	2005	2006
Πόροι πληρωμών	4.140	6.710	8.890	11.440	14.220
Γεωργία	1.600	2.030	2.450	2.930	3.400
Λοιπές δαπάνες	2.540	4.680	6.640	8.510	10.820

Πηγή : Europaeischer Rat Berlin, 1999

Αφού έγινε μια γενική παρουσίαση των εκτιμήσεων του πλαισίου δράσης της περιόδου 2000 – 2006 το επόμενο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο αφιερώνεται στη γενική αξιολόγηση της Διαρθρωτικής Πολιτικής μέσα από τα διάφορα στάδια της εξέλιξής της. Θα παρουσιαστούν γενικά συμπεράσματα, ομοιότητες και διαφορές καθώς και προτάσεις για την μελλοντική εξέλιξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο τέλος αυτής της εργασίας θα ήταν χρήσιμο να γίνει μια συνολική αποτίμηση των επιπτώσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων στην εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής. Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιαστούν οι ομοιότητες και οι διαφορές των διαφόρων φάσεων της Διαρθρωτικής Πολιτικής καθώς και μελλοντικές της τάσεις.

Η Περιφερειακή Πολιτική που ανέπτυξε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα στηρίζεται κυρίως στις χρηματοδοτήσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων. Οι διαρθρωτικές παρεμβάσεις, μέσα από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, έχουν σαν κύριο σκοπό την πλήρη εξάλειψη των αναπτυξιακών διαφορών μεταξύ των φτωχότερων και των πλουσιότερων κρατών – μελών και περιφερειών. Τα Ταμεία, προκειμένου να διορθώσουν τις ανισοροπίες των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών, καλύπτουν περιφέρειες που χαρακτηρίζονται από καθυστέρηση στην ανάπτυξή τους, από βιομηχανική παρακμή, από μακροχρόνια ανεργία, από ανεργία που οφείλεται στις βιομηχανικές μεταλλαγές, από προβλήματα διαρθρωτικής προσαρμογής σε θέματα αλιείας και γεωργίας κ.α.

Μετά τη διεύρυνση της Κοινότητας από 6 σε 9 κράτη μέλη, στις αρχές της δεκαετίας του 1970, άρχισε και η διαμόρφωση πλαισίου άσκησης κοινής περιφερειακής πολιτικής. Το πλαίσιο αυτό αποσκοπούσε στην ενίσχυση των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιοχών της Κοινότητας, κατά την πενταετή περίοδο 1975-1980, με έμφαση στη συγκέντρωση των παρεμβάσεων, ώστε να αμβλυνθεί το χάσμα μεταξύ αναπτυγμένων και καθυστερημένων περιφερειών. Με τη δημιουργία του ΕΤΠΑ το 1970, οι πιστώσεις που χορηγήθηκαν κατά το πρώτο έτος εφαρμογής της περιφερειακής πολιτικής (1975), ανήλθαν μόλις στο 2,5 % του προϋπολογισμού της Κοινότητας.

Στη συνέχεια (1980 – 1985) διευρύνθηκαν οι δυνατότητες κοινοτικών παρεμβάσεων έτσι, ώστε στις επιλέξιμες περιοχές να περιλαμβάνονται και εκείνες που πλήττονται από βιομηχανική παρακμή, καθώς και όσες αντιμετωπίζουν προβλήματα οικονομικής καθυστέρησης. Έτσι, το 1980 οι πιστώσεις που χορηγήθηκαν από το ΕΤΠΑ αυξήθηκαν στο 4,8 % του προϋπολογισμού της Κοινότητας. Από το 1985 και μετά διευρύνεται περαιτέρω η Περιφερειακή Πολιτική με τα Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα (ΜΟΠ, Κανονισμός ΕΟΚ 2088/1985) και τη ριζική αναμόρφωση των Διαρθρωτικών Ταμείων. Τα προγράμματα αυτά αφορούν την Ελλάδα, τμήματα της Ιταλίας και της Γαλλίας, για την πενταετή περίοδο 1986 – 1992. Κατά την υιοθέτησή τους

αναγνωρίστηκε, ότι το πρόβλημα της αναπτυξιακής υστέρησης μεσογειακών περιοχών της Κοινότητας είχε οξυνθεί και η «απόστασή τους» από τις αναπτυγμένες περιοχές μεγάλωνε αντί να μικραίνει. Στη διαμόρφωση των προγραμμάτων αυτών βασικές επιδιώξεις ήταν η αποτελεσματικότητα και η ουσιαστική αντιμετώπιση ιδιαίτερων διαρθρωτικών προβλημάτων και η άμβλυση των δυσμενών επιπτώσεων από τη ένταξη στην Κοινότητα της Ισπανίας και της Πορτογαλίας. Οι παρεμβάσεις γίνονται στα πλαίσια πολυετών προγραμμάτων και όχι μεμονωμένων έργων.

Για την υλοποίηση των αρχών που θεσπίστηκαν με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη το 1985 και την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Κοινότητας, το 1988, γίνεται ριζική αναμόρφωση της περιφερειακής πολιτικής (Κανονισμός ΕΟΚ 2052/1988) τόσο από άποψη στόχων όσο και από άποψη διαχείρισης πόρων. Αυτό συνδυάζεται με σημαντική αύξηση ιδίων πόρων της Κοινότητας και παράλληλα αύξηση του μεριδίου για την υλοποίηση των μέτρων διαρθρωτικής και περιφερειακής πολιτικής. Οι πιστώσεις που χορηγήθηκαν από το ΕΤΠΑ έφτασαν το 1988 στο 7,4 % και το 1990 στο 9,1 % του κοινοτικού προϋπολογισμού, από 2,5 % που ήταν το 1975, ενώ οι πιστώσεις που χορηγήθηκαν και από τα τρία Διαρθρωτικά Ταμεία μαζί έφτασαν το 1990 στο 20,4 % του προϋπολογισμού, από 11,4 % που ήταν το 1975.

Η αναμορφωμένη πλέον πολιτική δεν αποσκοπεί μόνο στην αποτελεσματικότερη ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας και τη μείωση των περιφερειακών εισοδηματικών ανισοτήτων, αλλά και στην αντιμετώπιση ιδιαίτερων διαρθρωτικών προβλημάτων, τα οποία εξακολουθούν να είναι έντονα για ορισμένες τουλάχιστον περιοχές της Κοινότητας.

Με την αναμόρφωση – μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων η Κοινότητα απέκτησε ένα αποφασιστικό εργαλείο σχεδιασμού της νέας περιφερειακής πολιτικής της. Βασικές επιδιώξεις της αναμόρφωσης αυτής ήταν η συγκέντρωση των δράσεων σε περιορισμένο αριθμό κατά προτεραιότητα στόχων και η καθιέρωση μιας νέας προσέγγισης στην υλοποίηση και διαχείρισή τους με τα παρακάτω χαρακτηριστικά :

- ❖ Συγκέντρωση της δράσης των Ταμείων σε περιορισμένο αριθμό καθορισμένων στόχων, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών. Βασικό κριτήριο επιλεξιμότητάς τους αποτέλεσε το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των περιφερειών αυτών, το οποίο έπρεπε να είναι τουλάχιστον κατά 25 % χαμηλότερο από το μέσο κοινοτικό για την περίοδο 1986-1988. Οι περιοχές αυτές, που εμπίπτουν στο στόχο 1, καλύπτουν 7 κράτη μέλη ή τμήματά τους. Τρία κράτη μέλη, η Ελλάδα, η Ιρλανδία και η Πορτογαλία, θεωρούνται ενιαίες

περιοχές παρέμβασης, για τις οποίες εκτιμάται, ότι η μεταφορά κοινοτικών πόρων αντιπροσωπεύει περίπου το 2,5 - 3,5 % του ΑΕΠ τους.

- ❖ Δπλασιασμός των πόρων των Ταμείων από 7,2 δις ECU το 1987 σε 14,6 δις ECU το 1993, σε σταθερές τιμές 1988
- ❖ Βελτίωση της διαχείρισης των πόρων των Ταμείων. Ειδικότερα διαμόρφωση στόχων προτεραιότητας με το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, στο οποίο προσδιορίζονται οι κατευθύνσεις για κοινή δράση της Κοινότητας και των κρατών μελών και καθορίζονται διαδικασίες για την υλοποίηση και αξιολόγηση της εφαρμογής τους.
- ❖ Παρεμβάσεις με βάση πολυετή (τριετή ή πενταετή) προγράμματα, αντί μεμονωμένων έργων, για διασφάλιση καλύτερης συνέπειας και αποτελεσματικότητας των δράσεων. Παρέχεται περιορισμένη δυνατότητα για μετέπειτα τροποποιήσεις των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, τα οποία καθορίζουν και τον τρόπο διάθεσης κοινοτικών και εθνικών πόρων.
- ❖ Συντονισμός ενεργειών των τριών Ταμείων (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ – Τμήμα Προσανατολισμού), καθώς και άλλων χρηματοδοτικών πηγών της Κοινότητας.
- ❖ Διαμόρφωση δράσεων ιδιαίτερου κοινοτικού ενδιαφέροντος, γνωστών ως Κοινοτικών Πρωτοβουλιών. Για το σκοπό αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρησιμοποιεί το αδιάθετο αποθεματικό που είναι της τάξεως του 15 % των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων, το οποίο αντιπροσωπεύει 5,5 δις ECU για όλους τους στόχους.
- ❖ Ενίσχυση της αρχής της εταιρικής σχέσης στις περιφέρειες, που συνεπάγεται στενή συνεργασία κοινοτικών, εθνικών και περιφερειακών φορέων, καθώς και καθιέρωση της αρχής της προσθετικότητας των πόρων.

Οι προτεραιότητες που εντάσσονται σε κάθε ΚΠΣ για την πενταετία 1989-1993, προσδιορίστηκαν σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και κάθε κράτος μέλος, έχοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες και ανάγκες κάθε επιλέξιμης περιοχής. Στις περιοχές του στόχου 1 παρατηρείται σημαντική διαφοροποίηση των προτεραιοτήτων μεταξύ περιοχών ή κρατών μελών και ιδιαίτερα στις δράσεις που η κοινοτική χρηματοδότηση προέρχεται από το ΕΤΠΑ.

Την μεγαλύτερη προτεραιότητα του Β' πακέτου Ντελλόρ (1994 -1999) αποτελεί η οικονομική και κοινωνική συνοχή. Κύρια μέσα πρόωθησης και ταυτόχρονα κύριες χρηματοδοτικές πηγές της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής αποτελούν τα

Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής. Σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο μεταρρύθμισης παρατηρείται σημαντική αύξηση των πόρων που φτάνει, από 67 δις. ECU για την περίοδο 1989 – 1993 και στα 176 δις. ECU για την περίοδο 1994 –1999. Για την Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία και Πορτογαλία προβλέπεται διπλασιασμός των πιστώσεων των διαρθρωτικών ταμείων σε σχέση με την περίοδο 1989-1993. Όσον αφορά τη διάρθρωση του κοινοτικού προϋπολογισμού της Κοινότητας, για το έτος 1994, σημειώνεται ότι η κοινή γεωργική πολιτική και οι διαρθρωτικές πολιτικές καλύπτουν το 81% του κοινοτικού προϋπολογισμού.

Προβλέπεται επίσης διπλασιασμός των δαπανών των Διαρθρωτικών Ταμείων συμπεριλαμβανομένου του Ταμείου Συνοχής για τις χώρες του στόχου 1 στην πενταετία 1994-99, καθώς και σημαντικότερη συγκέντρωση πόρων στις μεγάλες υποδομές μεταφορών, ειδικά στο πλαίσιο των διευρωπαϊκών δικτύων. Αυξάνεται η σημαντικότητα του ρόλου των Επιτροπών Παρακολούθησης οι οποίες ορίζονται από το Κράτος – Μέλος σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο, ενισχύεται ο θεσμός της αξιολόγησης. Παρατηρείται αλλαγή της καλυπτόμενης περιόδου από πενταετή περίοδο (1989-93) σε εξαετή περίοδο (1994-1999).

Για την επόμενη περίοδο μεταρρύθμισης 2000 – 2006 σημειώνεται αύξηση των πόρων σε σύγκριση με το 1992 και σε σταθερές τιμές θα είναι 11,4 δις ECU το 1999 και 7,9 δις ECU το 1997, αντί των 10,7 που προέβλεπε η Επιτροπή για το ίδιο έτος. Στις περιοχές του στόχου 1, οι πιστώσεις θα φτάσουν τα 108,674 δις ECU για την περίοδο 1993-99 και θα καλύψουν το 62% του συνόλου των διαρθρωτικών δράσεων.

Οι διαθέσιμοι πόροι για την ανάληψη υποχρεώσεων από τα Ταμεία, εκφραζόμενα σε τιμές του 1999, ανέρχονται σε 195 δισεκατομμύρια ευρώ, για την περίοδο 2000 – 2006. Το 5,35 % των πιστώσεων υποχρεώσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων, διατίθενται για την χρηματοδότηση των κοινοτικών πρωτοβουλιών και το 0,65 % των πιστώσεων για τη χρηματοδότηση καινοτόμων ενεργειών και τεχνικής βοήθειας.

Το 1997 πραγματοποιήθηκαν εργασίες αξιολόγησης που είχαν σαν στόχους την αναζήτηση της αποτελεσματικότητας κατά τη χρησιμοποίηση των πόρων των Ταμείων και την προετημασία των μελλοντικών προγραμματισμών των διαρθρωτικών παρεμβάσεων. Έτσι οι 100 ενδιάμεσες αξιολογήσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1997 στα διάφορα κράτη μέλη είχαν σαν στόχο τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας και την επάρκεια των παρεμβάσεων καθώς και την ποιότητα των συστημάτων διαχείρισης. Το

πεδίο που καλύπτουν οι αξιολογήσεις αυτές παρουσιάζει σχετικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών (9^η ετήσια έκθεση των Διαρθρωτικών Ταμείων, 1997).

Στα νέα γερμανικά ομόσπονδα κράτη, τα επιχειρησιακά προγράμματα αποτέλεσαν αντικείμενο εξωτερικών αξιολογήσεων, τα αποτελέσματα των οποίων υποβλήθηκαν στις επιτροπές παρακολούθησης και στις διάφορες υποεπιτροπές. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε συνολική αξιολόγηση στο επίπεδο του ΚΠΣ.

Στην Αυστρία, για το κάθε στάδιο της έκθεσης αξιολόγησης διεξάγονταν συζητήσεις, στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, οι οποίες κατέληξαν στη διατύπωση αρκετών συστάσεων.

Στις ισπανικές περιφέρειες του στόχου 1, οι αξιολογήσεις επιβεβαιώνουν τον ικανοποιητικό ρυθμό υλοποίησης των προγραμμάτων, σύμφωνα με τους καθορισθέντες στόχους. Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει σε επίπεδο ΚΠΣ, είναι ότι δεν είναι απαραίτητη η σημαντική τροποποίηση των υλοποιούμενων παρεμβάσεων, αλλά πρέπει να βελτιωθεί το σύστημα παρακολούθησης.

Για τις ελληνικές περιφέρειες, ολοκληρώθηκαν 13 εκθέσεις αξιολόγησης των περιφερειακών προγραμμάτων.

Στην Ιρλανδία, η ενδιάμεση αξιολόγηση χαρακτηρίστηκε από την αποτελεσματική ένταξη των αξιολογήσεων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η ενδιάμεση αξιολόγηση του ΚΠΣ αποτέλεσε αντικείμενο διεξοδικής εξέτασης στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης ανάμεσα στις εθνικές αρχές και στις υπηρεσίες της Επιτροπής.

Οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις έχουν ολοκληρωθεί για τις περισσότερες περιφέρειες, μετά από τη σημαντική προσπάθεια που κατέβαλαν οι εταίροι κατά το πρώτο εξάμηνο του 1997. Οι αξιολογήσεις επιβεβαίωσαν την ορθότητα των στρατηγικών που καθορίστηκαν στα προγράμματα και ότι τα ποσά που έχουν διατεθεί για τα διάφορα μέτρα είναι επαρκή. Η πρόοδος το 1997 ήταν ενθαρρυντική, μετά την επιτάχυνση του ρυθμού εφαρμογής στα κράτη μέλη. Η κάλυψη των καθυστερήσεων κατά την εφαρμογή των προγραμμάτων θα πρέπει να συνεχιστεί, μετά τις τροποποιήσεις των προγραμμάτων που πρότειναν οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις. Οι αξιολογήσεις κατέδειξαν προβλήματα στα συστήματα παρακολούθησης και έδωσαν στις περιφέρειες τη δυνατότητα να επιβεβαιώσουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα των προγραμμάτων.

Όσον αφορά τις κοινοτικές Πρωτοβουλίες, οι περισσότερες εγκρίθηκαν με καθυστέρηση και για ελάχιστες (LEADER II, ADAPT και ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ) έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι στιγμής ενδιάμεσες αξιολογήσεις (9^η ετήσια έκθεση των Διαρθρωτικών Ταμείων, 1997).

Η Περιφερειακή Πολιτική της Κοινότητας κινήθηκε μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '90 στα πλαίσια που θέτουν οι Κανονισμοί των Διαρθρωτικών Ταμείων, οι δημοσιονομικές προοπτικές, οι νέες κοινοτικές πρωτοβουλίες, η Λευκή Βίβλος της Επιτροπής για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση. Σημαντικά γεγονότα θα επιρεάσουν τις εξελίξεις από το 1998 κι έπειτα είναι η νέα αναθεώρηση της Συνθήκης και η υλοποίηση του τρίτου σταδίου της οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

Οι τάσεις εξέλιξης των περιφερειακών ανισοτήτων προσδιορίζονται από μια σειρά γεγονότων που χαρακτηρίζαν τη δεκαετία του '90 και τα οποία μάλλον τείνουν να αυξήσουν τις περιφερειακές ανισότητες παρά να τις μειώσουν. Η Κοινότητα για να μειώσει τις αρνητικές συνέπειες της εξέλιξης, ενσωμάτωσε τον στόχο της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και στη Συνθήκη του Μάαστριχτ.

Τα διλλήματα της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής που εντοπίζονται, έχουν να κάνουν με :

- Την ισορροπία ανάμεσα στο στόχο της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και τη διαδικασία οικονομικής ολοκλήρωσης της Κοινότητας.
- Την ανάλυση της ευθύνης από την Κοινότητα για τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων στον ευρωπαϊκό χώρο.
- Το μέγεθος και την αποτελεσματικότητα του κοινοτικού προϋπολογισμού ως προς την υποστήριξη αναπτυξιακών πολιτικών.
- Την αναζήτηση ισορροπίας ανάμεσα στους κοινοτικούς και τους εθνικούς στόχους των παρεμβάσεων.
- Τη δυνατότητα προώθησης αναπτυξιακών πρωτοβουλιών από αποκεντρωμένες αρχές σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Η πορεία των μεταρρυθμίσεων υπήρξε διαφορετική από χώρα σε χώρα. Σε ορισμένες χώρες, οι μεταρρυθμίσεις έτυχαν ευρύτερης στήριξης και η ακολουθούμενη πολιτική απεδείχτηκε αρκετά σταθερή, ακόμα και με την αλλαγή κυβερνήσεων. Όλες σχεδόν οι υποψήφιες χώρες έχουν προοδεύσει σημαντικά κατά τα πρόσφατα έτη, επιτυγχάνοντας υψηλά ποσοστά οικονομικής ανάπτυξης. Μερικές από τις υποψήφιες χώρες έχουν πετύχει αξιοσημείωτη σταθερότητα των τιμών και προσεγγίζουν το στόχο για εξισορρόπηση του προϋπολογισμού τους, ενώ άλλες αντιμετωπίζουν μεγάλα

εμπορικά ελλείμματα. Σε γενικές γραμμές, η διαδικασία διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων απέχει ακόμη πολύ από την ολοκλήρωσή της.

Στον τομέα των διαρθρωτικών μέτρων, θα πρέπει να γίνει μια προοδευτική ανακατανομή των χρηματοδοτήσεων υπέρ των νέων κρατών μελών, των οποίων το επίπεδο ευημερίας είναι πολύ κατώτερο από τον σημερινό κοινοτικό μέσο όρο. Σε περίπτωση πλήρους εφαρμογής στις υποψήφιες χώρες των κριτηρίων που ισχύουν σήμερα για την καταβολή των ενισχύσεων θα απαιτούνταν πολύ σημαντικά ποσά. Τα νέα κράτη μέλη όμως δεν θα μπορούσαν να ενταχθούν στο σύστημα διαρθρωτικών ενισχύσεων παρά μόνο σταδιακά, ενώ παράλληλα θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η απορροφητική τους ικανότητα. Επιπλέον, εάν δεν προσχωρήσουν ταυτόχρονα όλες οι υποψήφιες χώρες, μπορεί να περιοριστούν οι συμπληρωματικές χρηματοδοτήσεις που θα έπρεπε να καταβληθούν μεσοπρόθεσμα. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι πρόσθετες πληρωμές για τις υποψήφιες χώρες θα μπορούν να καταβάλλονται, με διατήρηση σταθερής μετά το 1999, σε σχετικούς όρους, της συνολικής προσπάθειας συνοχής, ενώ το συνολικό επίπεδο των διαρθρωτικών παρεμβάσεων στα σημερινά κράτη μέλη θα επηρεαστεί μόνο ελαφρά.

Οι κοινοτικές πολιτικές μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να χρειαστεί να αναπροσαρμοστούν ή να μετατοπιστεί το κέντρο βάρους τους, προκειμένου να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες και τα προβλήματα των νέων μελών. Αυτό μπορεί να αποδειχθεί αναγκαίο για ορισμένα κοινοτικά προγράμματα στους τομείς της κατάρτισης, της ενέργειας και του περιβάλλοντος. Το ζήτημα της τροποποίησης των σημερινών κοινοτικών πολιτικών θα τεθεί με ιδιαίτερη οξύτητα σε ορισμένους τομείς όπου η διεύρυνση έχει σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις.

Τα αποτελέσματα της μεταρρύθμισης των κυριότερων κοινοτικών πολιτικών γενικά δεν προβλέπεται να οδηγήσουν σε σημαντικές αλλαγές στις δημοσιονομικές καταστάσεις των κρατών μελών. Εάν και όταν η Ένωση χρειαστεί να αυξήσει τους χρηματοδοτικούς πόρους της πέρα από το ισχύον ανώτατο όριο του 1,27 % του ΑΕΠ, θα μπορούσε να προβλεφθεί μια ριζικότερη μεταρρύθμιση (Πρόγραμμα Δράσης 2000).

Η αναγκαιότητα συνεπώς μιας διαρθρωτικής πολιτικής, η οποία θα προετοιμαστεί ήδη από σήμερα και θα εφαρμοσθεί από τις προσεχείς προσχωρήσεις, δικαιολογείται τόσο από εξωτερικούς παράγοντες (μείωση της απόκλισης σε σχέση με τον μέσο κοινοτικό όρο) όσο και από παραμέτρους εσωτερικού χαρακτήρα, προκειμένου να καταπολεμηθούν οι συνεχώς αυξανόμενες ανισότητες στις υποψήφιες χώρες.

Κατά τα επόμενα έτη και πριν από τις προσεχείς προσχωρήσεις, θα είναι αναγκαίο να σχεδιασθούν και να εφαρμοσθούν πολιτικές οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη την υιοθέτηση του κοινοτικού κεκτημένου από τις υποψήφιες χώρες, και αυτό προκειμένου να αποφευχθούν ασυμφωνίες μεταξύ εθνικών και κοινοτικών μέσων. Έτσι η απαιτούμενη προσπάθεια κατά της αύξησης των εσωτερικών ανισοτήτων πρέπει να αποτελέσει τμήμα της προτεραιότητας για μείωση της συνολικής απόκλισης σε σχέση με τον κοινοτικό μέσο όρο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Ανδρικοπούλου Ελένη (1995), *Οι περιφέρειες στην Ευρωπαϊκή Ένωση*. Η εξέλιξη της περιφερειακής πολιτικής από τη συνθήκη της Ρώμης έως το Maastricht, Θεμέλιο, Αθήνα.

Αλογοσκούφης Γεώργιος (1996), Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Διακυβερνητική Διάσκεψη (1996) – *Το μέλλον της Ευρώπης. Προβληματισμοί και θέσεις της ελληνικής βιομηχανίας. Το πακέτο Ντελόρ και Ανάπτυξη της Οικονομίας*, Αθήνα.

Διαδίκτυο (2000), *Μεταρρύθμιση της Διαρθρωτικής Πολιτικής*.

- <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/160013.htm>.
- <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/160014.htm>
- http://europa.eu.int/comm/regional_policy/ag2000/finan_el.htm.
- http://europa.eu.int/comm/dg16/document/doc1_el.htm.

Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (1992), *Υπουργείο Εξωτερικών. Η Ελληνική Θέση για το «Πακέτο Ντελόρ»*, Αθήνα.

Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

- (1999), *Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1260/1999* του Συμβουλίου περί γενικών για τα Διαρθρωτικά Ταμεία.
- (1999), *Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1261/1999* του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.
- (1999), *Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1264/1999* του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94 για την ίδυση του Ταμείου Συνοχής

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1996), *Ετήσια Έκθεση του Ταμείου Συνοχής*, Βρυξέλλες.

- (1991), *Ευρώπη 2000. Οι προοπτικές ανάπτυξης του κοινοτικού εδάφους*, Πρώτη επισκόπηση, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Λουξεμβούργο.

Ευρωπαϊκή Επικαιρότητα (1992), *Τεύχος 19 – 20*, Αθήνα.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1997), *Η Ευρώπη επενδύει στις περιφέρειές της*. Χάρτης και ερμηνεία, Βρυξέλλες.

- (1998), Κοινοτική Αγροτική Πολιτική – Διαρθρωτική Πολιτική – Εσωτερικές Πολιτικές – Εξωτερικές Δράσεις Δεσμεύσεις, Βρυξέλλες.
- (1997), *Πρόγραμμα Δράσης -2000*. Για μια ισχυρότερη και ευρύτερη Ένωση, Βρυξέλλες.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (1998), *Πως λειτουργεί η ΕΕ*. Δεύτερη έκδοση, Υπηρεσία επίσημων εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο.

- (1995), Η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση. *Η δημιουργία και ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Υπηρεσία επίσημων εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο.
- (1998), *Μαθήματα για την Ευρώπη*, Λουξεμβούργο.

Εφημερίδα Το Βήμα (1999), *Οικονομικά στον κόσμο*. Συνεχής ροή από τα Διαρθρωτικά.

Εφημερίδα Εξουσία (1998), *Οικονομία, Απορροφήσεις – ρεκόρ στα κονδύλια το '98*, Αθήνα.

Εφημερίδα Καθημερινή (1992), *Οικονομία. Ποιος θα πληρώσει τον Ντελόρ*, Αθήνα.

Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (1991), *Εκθέσεις 24 για το πρόγραμμα 1988 –92*, Περιφερειακή Πολιτική, Αθήνα.

- (1997), *Εκθέσεις 28*, Μελετητικής Ομάδας ΚΕΠΕ, Μελέτη αξιολόγησης των ΠΕΠ του ΚΠΣ 1994 –1999, Αθήνα

Klaassen Leo – Vanhove Norbert (1984), *Η Περιφερειακή Πολιτική της ΕΟΚ και των κρατών - μελών της*, Δεύτερη έκδοση, Παπαζήση, Αθήνα.

Κόνσολας Νικόλαος (1985), *Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική*. Γενική Θεώρηση, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Κότιος Άγγελος (1995), *Διεύρυνση, διαρθρωτική πολιτική της Ε.Ε και η ανακατανομή του εισοδήματος των περιφερειών της Ένωσης μετά το 1999*. «Η Διακυβερνητική Διάσκεψη 1996 – Το μέλλον της Ευρώπης, προβληματισμοί και θέσεις της Ελληνικής Βιομηχανίας», Βόλος.

- (1993), Τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε.Ε. στην περίοδο 1994 – 1999. Εισηγήση στο Υπουργείο Εξωτερικών, Αθήνα.
- Η Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον αστικό χώρο, Βόλος.

Κουτρής Ν. Ανδρέας (1985), *Περιφερειακά Προβλήματα και παρεμβάσεις στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα*. Η περίπτωση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Κουτσουμάρη Φ. Γεωργία (1979), *Οικονομική Ανάπτυξη και Αναπτυξιακή Πολιτική*, Εκδόσεις «Σπίλια», Αθήνα.

Λουκίσσας Φ. – Μπεριάτος Η.(1997-98), *Χωροταξία II*. Περιφερειακής και Τομεακές Ρυθμίσεις, Βόλος.

Μαραβέγιας Ναπολέων (1992), *Η διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης και η Ελληνική Γεωργία στη δεκαετία του '90*. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

- (1994), *Περιφερειακές ανισότητες και οικονομική ολοκλήρωση στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα*, στο Π. Γετίμης – Γ. Καυκαλάς – Ν. Μαραβέγιας, *Αστική και Περιφερειακή Ανάπτυξη*, Θεωρία – ανάλυση και πολιτική, Θεμέλιο, Αθήνα.

Μαραβέγιας Ναπολέων – Τσινισιζέλης Μιχάλης (1993), *Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση*. Η Θεωρία και Πολιτική, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα.

Μούσης Νίκος (1981), ΕΟΚ. *Ανάλυση της Κοινοτικής Πολιτικής*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

- (1997), *Ευρωπαϊκή Ένωση. Δίκαιο – Οικονομία – Πολιτική*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

- *Από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Θεσμοί και Πολιτικές, Δεύτερη αναθεωρημένη έκδοση, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Νεγρεπόντη– Δελιβάνη Μαρία (1986), *Η περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα στα πλαίσια της ΕΟΚ*, Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη.

Οδηγός του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (1998), *Β' Πακέτο Ντελόρ*, Αθήνα.

Πετράκος Γιώργος (1996), Σημειώσεις Περιφερειακής Ανάπτυξης και Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος

Πλασκοβίτης Ηλίας (1994), «Η μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης», στο Π. Γετίμης – Γ. Καυκαλάς – Ν. Μαραβέγιας, *Αστική και Περιφερειακή Ανάπτυξη*, Βόλος.

Σκούντζος Θεόδωρος (1993), *Περιφερειακή Οικονομική Ανάλυση και Πολιτική*, Τόμος Α, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.

Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων — Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ) (1997), *Πρώτο Επίσημο Σχέδιο Έκθεσης, Ατυπη συνάντηση των αρμοδίων για τη Χωροταξία Υπουργών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Noordwijk.*

Τσέτσης Σταύρος (1996), *Προς μια Ευρωπαϊκή Χωροταξική Πολιτική. Αστικοί Μετασχηματισμοί σε μια μετεξελισσόμενη Ευρώπη, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.*

Τσιμπούκη Δ. Αθανασίου (1995), *Ε.Ν.Σ, ΕΝΙ - ΕΣΚΤ - ΕΚΤ- ΕΘΚΤ. 1994-1996-2000, Αθήνα.*

Υπουργείο Εξωτερικών (1992), *Γ2 Δ/νση Ευρωπαϊκής Ενοποίησης. Παρατηρήσεις επί του σχεδίου Γνωμοδοτήσεως της ΟΚΕ για το Ταμείο της Συνοχής, Αθήνα.*
- (1993), *Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, Ελληνική Δημοκρατία.*

Ξενόγλωσση

Dr.Klaus – Dieter Borchard (1995), Europaeische Kommission, *Die Entstehung und Entwicklung der Europaeischen Union*, Luxemburg.

Dr. Monika Wulf – Mathies (1998), Ausgewahlte Reden des Kommissionsmitglieds. *Die Reform der europaeischen Strukturpolitik und die Zukunft der interregionalen und transnationalen Zusammenarbeit*, Breisach.

Europaeischer Rat Berlin (1999), Schlussfolgerungen des Vorsitizes, Berlin.

Gabriel Hans – Menzel Waltraut (1989), *Neuordnung der EG – Strukturfonds, Anstoesse, Probleme und Chance fuer die Regionalpolitik*, Dusseldorf.

Getimis Panagiotis – Kafkalas Grigoris (1993), *Urban Reional Development in the New Europa*, Topos, Athens.

Goetzmann B. - Seifert V. (1991), “*Raeumliche Disparitaeten und EG – Regionalpolitik*” in Heine, Schwarebuch EG – Binnenmarkt, Bonn.

Gatzweiler H.P - Irmen E. – Janich H.(1991),*Regionale Infrastrukturausstattung*, BFLR, Bonn.

Internet :

- <http://archiv.nzz.ch/books/nzzmonat/0/12760576T.html>
Einstieg in die Debatte zur EU – Finanzreform,
- http://www.nz.ch/online/01_nzz_aktuell/wirtschaft.htm
Das Reformpaket ist geschnuert.
- <http://arciv.nzz.ch/books/nzzmonat/0/18198204T.html>
Vorschlaege fuer eine Neufinanzierung der EU.

Marques – Mendes A.J (1990), *Economic cohesion in Europe, the impact of the Delors plan*, Journal of Common Market Studies.

Martin Reiner (1998), EU Regionalpolitik: *Reform oder Stillstand?*,
<http://www.hwwa.uni-hamburg.de/publications/wirtschaftsdienst/docs/wd9804-martin.htm>., Hamburg.

